

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITSKAP OG HUMANIORA

MASTEROPPGAVE

Studieprogram:
Lektorutdanningen for trinn 8-13

Vårsemesteret, 2021

Åpen

Forfatter: Ruben Strand Hauge

Ruben S. Hauge
.....
(signatur forfatter)

Veileder: Peder Roberts

Tittel på masteroppgaven:

Romvesen, frykt og antikommunisme. En undersøkelse av amerikansk populærkultur fra 1950-tallet, og dens implikasjon på samfunnets samspill.

Engelsk tittel:

Aliens, fear, and anti-communism. A study of American popular culture from the 1950s, and its implication on the interaction of society.

Emneord: Othering, populærkultur, antikommunisme, kommunisme, romvesen, xenofobi, McCarthyisme, fremmedfrykt, diskriminering.

Antall sider: 85

+ vedlegg/annet: 14

Stavanger, 18. Mai 2021

Sammendrag

Denne masteroppgaven utforsker Othering funnet i amerikansk populærkultur fra 1950-tallet. Oppgaven analyserer film og tegneserier fra tiåret i håp om å etablere en generalisering innenfor de utenomjordiske vesens tilknytning til kommunister. Oppgaven tar utgangspunkt i 12 filmer og 13 tegneserier, og foretar en kvalitativ innholdsanalyse av empirien forankret i relevant teori. Masteroppgavens teoretiske rammeverk bygger opp under problemstillingen og forskingsspørsmålene. Disse spørsmålene belyser temaet og fungerer som oppgavens strukturelle grunnmur. For å svare på disse belyses ulike aspekter ved de sosiale, politiske og kulturelle forholdene i USA på 1950-tallet. Dette inkluderer blant annet de fundamentale aspektene ved Othering, antikommunisme og hvordan populærkultur fremmer et budskap. Kommunister ble fremstilt som utenomjordiske, men også på lik linje med dem i filmer og tegneserier fra 1950-tallet. Denne oppgaven ser nærmere på hvorfor dette oppstår, samt hvordan dette påvirker samfunnets sosiale samspill. Oppgaven ser også nærmere på hvordan historiske hendelser gjenspeiles i filmer og tegneserier.

USA var i løpet av den kalde krigen under signifikant press fra Sovjetunionen. Den østlige stormakten ble etter andre verdenskrig den største trusselen til vestens frihet. Frykt preget den vestlige verden, og kanskje spesielt USA. Denne frykten ble en del av populærkulturen på 1950-tallet hvor den gjenspeilet samfunnets bekymringer. Landets politiske organ forsterket disse bekymringene gjennom strategisk manipulering. Menn som blant annet Harry Truman og Joseph McCarthy forsøkte å begrense Sovjetunionens ideologiske utbredelse internasjonalt, men også nasjonalt. Kommunister ble gjennom blant annet taler, propagandaplakater og populærkultur fremstilt som det betydelige onde. Disse fremstillingene var av en diskriminerende natur, og forankret i frykt. En slik diskriminering er hva som blir definert som *Othering* i denne oppgaven. Othering fant sin vei inn i populærkulturen som en måte å undergrave den kommunistiske autoritet. Samtidig bidro det til en misoppfatning av vestens forhold til det kommunistiske. En oppfatning som var forankret i en stereotypisk mening om at alt som var kommunistisk var enten uskikket eller farlig. Denne masteroppgaven ser nærmere på hvordan denne oppfatningen slo rot i USA på 1950-tallet, hva som lå til grunn for den, samt hvilke konsekvenser den fikk. Omfanget av populærkulturens signifikante rolle under den kalde krigen er essensiell for å forstå forholdet mellom USA og Sovjetunionen.

Forord

Denne oppgaven er resultatet av en femårig mastergrad i lektorutdanningen for trinn 8-13 ved Universitetet i Stavanger. Den markerer fullbyrdelsen av utdanningen og en stor personlig milepæl. I løpet av disse årene har livslange bånd blitt knyttet og faglig kompetanse blitt ervervet.

Det er flere parter som fortjener en takk for at denne oppgaven nå er ferdig. For det første vil jeg takke mine nærmeste venner og familie. De har bidratt til å holde motivasjonen oppe når dagene har vært slitsomme. Over de siste fem årene har vi hatt noen tunge perioder, men enda flere fine. Dette på grunn av at vi har kommet oss gjennom dette studiet sammen. Jeg vil også rette en spesielt stor takk til veileder Peder Roberts. Hans lidenskap for temaet, samt faglige kompetanse har vært svært verdifullt for meg. Han har strukket seg langt for å kunne veilede meg, og det endelige resultatet hadde ikke vært hva det er i dag uten hans hjelp.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	ii
Forord	iii
1.0 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema	1
1.2 Tidligere forskning	3
1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål	6
1.4 Oppgavens struktur.....	7
2.0 Teori	9
2.1 Introduksjon.....	9
2.2 Othering.....	10
2.2.1 Hva er Othering?	10
2.2.2 Årsaker	11
2.2.3 Konsekvenser	13
2.2.4 Othering under den kalde krigen	16
2.3 Det politiske aspekt	19
2.3.1 The Alien and Sedition Acts.....	19
2.3.2 The Smith Act	22
2.3.3 Joseph McCarthy og McCarthyismen	23
2.4 Populærkultur og utenomjordisk liv	26
2.4.1 Populærkulturens fremstillinger	26
3.0 Metode	31
3.1 Metode og design	31
3.2 Valg av datamateriale	33
3.3 Innsamlingsprosessen	34
3.4 Datamaterialets tematisering	36
3.5 Metodens begrensinger.....	37

4.0	Analyse	39
	4.1 Introduksjon.....	39
	4.2 Populærkulturens forutsetninger	40
	4.3 Film	41
	4.3.1 Indoktrinering.....	42
	4.3.2 Det ukjente	46
	4.4 Tegneserie	48
	4.4.1 Heroisering	48
	4.4.2 Antagonisering	55
5.0	Diskusjon	59
	5.1 Introduksjon.....	59
	5.2 De politiske forutsetninger ved populærkulturens fremstillinger.....	59
	5.3 Othing og dens rolle i populærkulturen.....	63
	5.4 Frykt, romvesen og Othing.....	65
6.0	Konklusjon	69
	6.1 Innledning.....	69
	6.2 Hovedfunn og svar på forskningsspørsmål og problemstilling	70
	6.3 Forslag til videre forskning	73
7.0	Kilder	75
8.0	Vedlegg	85

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Fremmedgjøring, diskriminering, Othering og xenofobi er alle ord som beskriver en tilnærming til noen man oppfatter som annerledes. Dette er mennesker man ikke bare oppfatter som annerledes, men som man også diskriminerer og dømmer på bakgrunn av en ulikhet. Fordomsfulle tanker, meninger og ytringer er noe som har eksistert så lenge det har funnes en tanke. Vi kan aldri fjerne dem, men vi kan prøve å forstå dem. På den måten vil det kunne bli enklere å forebygge. På en annen side, hvordan kan man forebygge noe som man gjerne ikke vet er der? Den til tider subtile naturen til diskriminering kan gjøre det utfordrende å oppdage, samtidig som det likevel er åpenlyst. Den kan være ekstra utfordrende å oppdage når den som fremstiller diskriminerende ytringer er noen man gjerne ikke ser på som en distributør av nettopp dette. Hva gjør man når media og populærkultur er en del av problemet? Dette er et spørsmål denne oppgaven vil gå nærmere inn på. Hvordan populærkulturen fremmer Othering, og tilrettelegger for forbrukeren til å diskriminere. Mange vil naturligvis ikke se på filmer og tegneserier som en distributør for slike tanker og meninger. Populærkultur er underholdning, med en handling man gjerne distanserer seg fra. Dette gir produsentene bak populærkulturen betydelig makt og innvirkning på samfunnets samspill. I populærkultur hvor man har en «god» side, samt en «ond» side vil det nærmest alltid på et eller annet tidspunkt oppstå en konflikt. Dersom man som produsent har mulighet til å knytte handlingen opp til virkelige hendelser og konkrete mennesker vil man ha muligheten til å fremme en mening. Ikke bare en positiv rettet, men også en negativ. Dette vil kunne påvirke forbrukerens oppfatning av disse hendelsene eller menneskene. Dette var et fenomen som ble spesielt utnyttet i USA på 1950-tallet. Den kalde krigen var en periode hvor konflikter ikke bare ble kjempet på slagmarken, men også på papiret og på lerretet. Othering brukt som et verktøy gjennom populærkulturen ble selve kjernen av tiåret, og er sentral for å forstå utviklingen av forholdet mellom USA og Sovjetunionen.

Den kalde krigen er betegnelsen på konflikten mellom stormaktene. Etter andre verdenskrig begynte USA å få øynene opp for Østen. På den andre siden av kloden begynte en rekke endringer å skje. Spredningen av kommunismen var en av disse, og noe som var fryktet av den vestlige verden. En rekke tiltak ble iverksatt av myndighetene i USA. Tiltak for å begrense kommunismens utbredelse. En av de nasjonale tiltakene var å henge opp og dele ut propagandaplakater. Dette viste kommunistene fra deres verste side, og forsøkte ved hjelp av

løgn og overdrivelse å fremstille dem som monstre. På samme måte som med propagandaplakatene kunne amerikanerne gjennom fremstillingen av utenomjordisk liv i populærkultur tillegge negative karakteristiske trekk indirekte til kommunister. Dette ble brukt som et virkemiddel for å undergrave Sovjetunionens autoritet, samtidig kunne det påvirke folkets oppfatning av landet og dets ideologi. For å forstå seg på utviklingen mellom USA og Sovjetunionen er det essensielt å belyse populærkulturens rolle i tidsperioden. Denne oppgaven vil gå nærmere inn på USAs bruk av populærkultur, og hvorfor det ble naturlig å fremstille kommunister som utenomjordiske. Forankret i denne fremstillingen ble Othinging brukt for å forsterke holdninger knyttet opp til sosiale, moralske, samt politiske bekymringer. Frykt spilte en betydelig rolle i samtiden, og denne ble gjenspeilet i nettopp populærkulturen. Frykten ble sentral for hva man følte og oppfattet på denne tiden, og det påvirket også hvordan man oppfattet de man så på som fienden. Under den andre verdenskrigen og senere under den kalde krigen, så man en oppblomstring, ikke bare av diskriminering, men også en fremstilling av de man diskriminerte. Oppgaven ser ikke eksklusivt på populærkultur som underholdning, men som en historisk kilde for å forstå samfunnets bekymringer i samtiden. For å kunne gå nærmere inn på hvordan utenomjordisk liv ble fremstilt i amerikansk populærkultur på 1950-tallet er det nødvendig å forstå hvorfor. Hvilke fundamentale årsaker lå til grunn for fremstillingene som fant sted?

Kenneth Arnolds UFO-observasjon i 1947 regnes av mange som starten på den moderne UFO æraen. Til tross for at det angivelig var observert UFO lignende gjenstander tidligere, var det ikke før denne sommerdagen i 1947 at UFOer og utenomjordisk aktivitet fikk en langt større oppslutning. Dette ble et fenomen som påvirket både populærkultur, medier, men også den generelle befolkningen. Det er vanskelig å si sikkert hva det var Kenneth Arnold observerte i juni i 1947. Var det utenomjordiske fremkomstmidler, eller kanskje noe mer rasjonelt som en militærøvelse? Uavhengig av hva det var, så skapte nyheten av denne observasjonen så stor oppsikt at det betydde ikke noe om det var utenomjordiske eller ikke. Historien til Arnold ble trykt i avisen. Hva som fulgte, var ikke noe annet enn en pressebølge. Avisene definerte hva Arnold hadde observert som flyvende tallerkener. På den tiden trodde befolkningen at det var en avansert form for militære fly. Populærkulturen begynte etter hvert å leke med ideen om at de flyvende maskinene som angivelig ble oftere og oftere observert etter 1947 var av en annen verden. Dette førte etter hvert til at kommunister ble fremstilt som utenomjordiske, men hvorfor ble de det? Denne tanken åpnet opp for fremstillingen som denne oppgaven skal gå nærmere inn på.

Denne oppgaven bruker begrepet Othering på engelsk fremfor den norske: «De Andre». Årsaken til dette er en mening om at den norske formuleringen av begrepet ikke er like tilstrekkelig eller utdypende som på engelsk. De Andre er formulert som et substantiv. På denne måten kan begrepet mistolkes og miste sin betydning og effekt. Othering er ikke noe et menneske er, og man kan ikke bli født med Othering. Det kan ikke likestilles med en hudfarge, et kjønn eller en funksjonshemming. Othering betyr ikke at det er noe galt eller unormalt med de som er annerledes. Othering kan være både en mening, en tanke og en ytring. Den engelske formuleringen av begrepet viser til dens sanne natur og er derfor overlegen i denne sammenheng.

Denne oppgaven har ikke som mål hverken å bekrefte eller avkrefte muligheten for utenomjordisk liv. Fokuset for oppgaven vil være rent akademisk og vil belyse årsakene bak fremstillingene av utenomjordisk liv fremfor de utenomjordiske i seg selv. Hvorvidt utenomjordisk liv eksisterer eller ikke har ingen betydning for denne oppgaven og vil dermed ikke bli tatt opp.

1.2 Tidligere forskning

Tidligere forskning innenfor den kalde krigen er veldokumentert, og konflikten mellom USA og Sovjetunionen er forankret i forskningsfelt med lange forskningstradisjoner. Denne oppgaven belyser dog tidsperioden fra et annet perspektiv, og med en pragmatisk vinkling som hittil ikke er gjort tilsvarende grundig. Denne oppgaven er inspirert av en rekke tidligere forskning, og knytter disse sammen for å forsøke å produsere noe som dekker et forskningsområde som oppleves som en gråsoner. Oppgaven forsøker å belyse konflikten mellom USA og Sovjetunionen i samspill med populærkultur og Othering.

Den første delen av oppgaven er aspektet med diskriminering og Othering. Othering er ikke et nytt begrep innenfor forskning og er veldokumentert, både innen årsak og virkning. De tre forfatterne som har bidratt til å inspirere denne oppgaven er Edward Said¹, Simone De Beauvoir² og Allan Laine Kagedan.³ Tidligere forskning innenfor Othering er essensiell for å

---

¹ Edward Said. *Orientalism*. (Vintage, 1979).

² Simone De Beauvoir. *The Second Sex*. (Knopf, 2010).

³ Allan Laine Kagedan. *The Politics of Othering in the United States and Canada 1st ed.* (Cham: Springer International Publishing: Imprint: Palgrave Macmillan, 2020).

forstå hva Othering er, men også hvordan det blir brukt. Said ser på Othering i lys av Vestens oppfatning av Østen hvor han trekker linjer til Orienten. Denne kilden er en av oppgavens eldste, dog en av de mest verdifulle innenfor temaet. På grunn av at boken er så gammel som den er får vi et innblikk inn i hvordan USA oppfattet Orienten i samtiden, noe vi kan sammenligne med tiden etter 11. September 2001. Dette gjenspeiler Othering sine muligheter til å være dynamisk, å kunne forandre seg. De Beauvoir ser på Othering fra et annet perspektiv. I hennes forskning kan vi se Othering i lys av ulikheten mellom kjønn, mellom mann og kvinne. Hun går nærmere inn på hvorfor det er et skille mellom menn og kvinner, og hvilke konsekvenser dette skillet får for kvinnen. Dette gir muligheten for å kunne sammenligne Othering i lys av ulike perspektiv. Ved å sammenligne Othering rettet mot ulike grupperinger vil det være mulig å etablere et teoretisk rammeverk. Dette rammeverket åpner opp for å få en bedre forståelse for begrepet, samtidig som det muliggjør opprettelsen av en fundamental kartleggende generalisering, for enklere å kunne knytte det opp til andre tema. Den siste forfatteren som har inspirert til, og bidratt med tidligere forskning innenfor Othering er Kagedan. Han markerer også overgangen mellom det sosiale og det politiske i denne oppgaven. Kagedan presenterer Othering som begrep, men går også inn på bruken av Othering i politikk i USA på blant annet 1950-tallet. Her formidler han et overblikk over hva som lå til grunn for at det politiske aspektet ved Othering slo rot og fikk så stor betydning for USA.

Det politiske organ i USA på 1950-tallet er en av kjerneelementene i denne oppgaven. Det politiske forholdet til Othering, hovedvekten i Kagedans tidligere forskning er brukt her. Forskningen belyser de fundamentale grunnprinsippene bak Othering som begrep og knytter det til historisk kontekst. I tillegg til Kagedan er det to andre forfattere som har inspirert til det politiske aspekt denne oppgaven tar utgangspunkt i. Ellen Schrecker⁴ og Richard Fried⁵ belyser McCarthyismen og viser til dens relevans på det politiske, men også det sosiale preget på samfunnet i samtiden. Dette representerer oppgavens politiske aspekt. Schrecker og Fried går ikke inn på det politiske forholdet til Othering, men det politiske i seg selv. Til tross for at Schrecker og Fried ikke vektlegger Othering er deres arbeid essensielt for å forstå hvilke politiske forutsetninger som lå til grunn for Othering av kommunister i populærkulturen. Oppgaven knytter tidligere forskning innen Othering fra Said, De Beauvoir og Kagedan opp

---

⁴ Ellen Schrecker. *Many are the Crimes: McCarthyism in America*. (Boston, Mass: Little, Brown, 1998).

⁵ Richard Fried. *Nightmare in Red: The McCarthy Era in Perspective*. (New York: Oxford University Press, 1990).

mot forskning innen det politiske. Dette danner et helhetlig bilde som skal etablere sammenhengen med de ulike forskningsområdene og knytte dem sammen. En annen sentral del av oppgaven vi finner her er samspillet mellom politikk, samfunnsbetyrninger og frykt. Frykten mange amerikanere kjente på, etter press fra Østen. Oppgaven søker å finne tegn på frykten gjennom gjenspeiling av samfunnsbetyrninger i populærkulturen. Det blir presentert hvilke tiltak som myndighetene iverksatte, men også hva private borgere gjorde i kampen mot kommunismen. Den Sovjetiske ideologien blir skildret sammen med de nasjonale antikommunistiske bevegelsene. De antikommunistiske var en sentral faktor for å knytte Othing til USAs politiske arbeid på slutten av 1940- og utover 1950-tallet. Tidligere forskning knyttet til det vil dermed være essensielt for denne oppgaven.

Når det kommer til forfattere av bøker som omhandler populærkultur er det to som skiller seg ut og som har inspirert til, og bidratt til å forme denne oppgaven. Det er Vivian Sobchack⁶ og Cyndy Hendershot.⁷ Sobchack sin bok: *Screening Space* belyser science fiction filmer produsert i USA. Hun går inn på filmenes strukturelle oppbygning og foretar en grundig analyse av hver enkelt, som går inn på handling og fremstilling. Hun har flere filmer innenfor 1950-tallet og analyserer disse i en historisk kontekst. Hun går detaljrikt inn på relevante filmer i perioden, og forklarer deres oppbygning i lys av relevant forskning til hvorfor de utenomjordiske ble fremstilt på måten de gjorde. Hendershot ser i sin forskning nærmere på det antikommunistiske ved populærkulturen i USA. Denne boken ligger tett opp til denne oppgaven og har både bidratt som en pekepinn, men også som inspirasjon. Boken belyser det antikommunistiske aspektet ved populærkulturen, og fanger de viktigste årsakene og konsekvensene av det å fremme antikommunisme gjennom populærkulturen. Valget av disse bøkene er forankret i deres tilknytning til politikk og antikommunisme. Det er en rekke bøker som analyserer science fiction, men disse to inkludert i denne oppgaven er vurdert til å være av størst relevans. Populærkulturen omtalt av disse to skiller seg ut ved at de knytter det tydelig opp til enten politikk eller antikommunisme og viser til en tydelig sammenheng mellom fiksjon og virkelighet. Sobchack og Hendershot ser også begge på viktigheten av å forstå fryktens rolle i populærkulturen. Hvordan en generell frykt for det ukjente kunne knyttes opp til frykten for kommunismen. Den tidligere forskningen peker dermed ikke bare på kommunismens fremstilling, men går nærmere inn på hva som lå til grunn for disse.

---

⁶ Vivian Sobchack. *Screening Space: the American Science Fiction Film*. (Rutgers University Press, 1987).

⁷ Cyndy Hendershot. *Anti-Communism and Popular Culture in Mid-Century America*. (Jefferson, N.C: McFarland, 2003).

Tilknytningen til politikk og antikommunisme utgjør overgangen mellom Othering som representerer det sosiale, det politiske i McCarthyismen og populærkulturens kulturelle aspekt. Disse tre delene er hva denne oppgaven er forankret i og representerer det teoretiske rammeverket.

1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål

Denne oppgaven er forankret i en generell problemstilling. Denne problemstillingen vil trekkes fra innledningen og ses i lys av teori og empiri senere i oppgaven. Oppgaven søker en nærmere belysning av diskriminering, nærmere bestemt Othering under den kalde krigen, og hvordan dette kommer til uttrykk i populærkulturen. Forholdet mellom Sovjetunionen og USA under den kalde krigen er en viktig del av verdenshistorien. Populærkulturen belyste konflikten på en måte som gir oss innblikk i samfunnets sosiale aspekt. Den kalde krigen viser tydelig hvordan befolkningens oppfatning av en fremmed makt kan påvirkes. Populærkulturen gjenspeiler samtidens historiske begivenheter og bekymringer, samt samfunnets oppfatning av disse. Oppgaven søker å gå nærmere inn på disse bekymringene. Hva bekymringene var forankret i, samt hvilken rolle populærkulturen spilte i respons til disse.

Problemstillingen som oppgaven tar sikte på å besvare er følgende: *«Hvordan ble Othering uttrykt gjennom fremstillingen av utenomjordisk liv i populærkultur i USA på 1950-tallet?»*

Det er utfordrende å forankre denne oppgaven i en spesifikk fagtradisjon. Oppgaven går inn på ulike felt og fagtradisjoner og det vil være utilstrekkelig å begrense den til en eneste en. Dog en av de kanskje mest sentrale fagtradisjonene er motivhistorie. Motivhistorie er studiet om hvordan bestemte motiv i ulike typer kilder forandrer karakter i forhold til deres historiske omgivelser. Et annet sentralt felt som oppgaven også belyser knyttes opp til amerikansk historie. Da oppgaven fokuseres rundt 1950-tallets USA er det trygt å anta at fremstillingene fra denne tiden vil bære preg av datidens historiske omgivelser som blant annet krig og frykt. Man kan også knytte oppgaven opp til politisk historie og krigshistorie. Selv om andre verdenskrig var over på denne tiden var det fortsatt stor frykt for at en ny krig skulle bryte løs, og denne frykten bar stort preg av litterære fremstillinger i USA på 1950-tallet.

Utover oppgavens problemstilling er det etablert tre forskningsspørsmål som skal bidra med å forklare problemstillingen i et mer omfattende, men samtidig snevrere perspektiv. Disse tre er knyttet opp til de samme poengene som problemstillingen, men med et bredere søkelys på omkringliggende tema. Disse tre må besvares for å kunne se det helhetlige bilde av hvilken rolle Othering og populærkultur hadde i USA på 1950-tallet. Oppgaven har dermed etablert disse tre for å være i stand til å gjøre det. De tre forskningsspørsmålene ble da:

- Hvilke politiske forutsetninger lå til grunn for populærkulturens fremstillinger, og hvordan ble disse påvirket av de amerikanske myndighetene før og under 1950-tallet?
- På hvilken måte bidrar populærkultur til å forsterke, og fremme Othering?
- Hvorfor ble bekymringer knyttet til den kalde krigen uttrykt gjennom fremstilling av utenomjordisk liv, og forankret i Othering?

1.4 Oppgavens struktur

Denne masteroppgaven er strukturert inn i seks deler. Oppgavens første del er dette introduksjonskapittelet. Målet med det er å etablere oppgavens samfunnsrelevans samtidig som det belyser tidligere forskning og litteratur. Oppgavens fundamentale struktur vil være forankret i problemstillingen og forskningsspørsmålene presentert i innledningen. Disse spørsmålene vil belyses i samtlige kapitler i denne oppgaven og vil til slutt drøftes og besvares.

Kapittel to legger grunnlaget for det teoretiske rammeverket oppgaven er bygd opp etter. Her vil teori innenfor oppgavens tematikk bli presentert sammen med relevante begrep og fagfelt. Fagfeltene motiv-, amerikansk-, krigs-, samt politisk historie vil bli trukket frem sammen med teoretiske begrep knyttet opp til diskriminering, politikk og populærkultur. Dette teoretiske grunnlaget er hva analyse- og diskusjonskapittelet vil være forankret i. Kapittelet vil ha direkte tilknytning til oppgavens problemstilling, samt forskningsspørsmål og vil bidra med å belyse disse fra et teoretisk perspektiv.

Masteroppgavens tredje kapittel beskriver rammene bak oppgavens metodologi. Kapitlet belyser hvordan analysen er foretatt, og viser til metode, valg og begrensinger i arbeidet med datamaterialet. Prosessen ved innsamling av datamateriale, og oppgavens tematisering av dette vil bli belyst og utdypet.

I oppgavens fjerde kapittel blir empirien kategorisert tematisk for deretter å bli analysert. Den tematiske strukturen i kapitlet er nært knyttet opp til både teorikapitlet, men også problemstillingen og forskningsspørsmålene. Kapitlet forsøker å finne en sammenheng mellom empirien og knytter disse funnene sammen i oppgavens diskusjonskapittel.

Kapittel fem bruker det teoretiske- samt empiriske rammeverket og drøfter det i lys av oppgavens problemstilling og forskningsspørsmål. Her vil de ulike delene av oppgaven bli slått sammen og drøftet.

I masteroppgavens sjette og konkluderende kapittel vil de mest sentrale momentene fra analyse- og drøftingskapitlet bli belyst og slått sammen. Dette for å kunne generalisere funnene som ble gjort og peke på en bredere sammenheng. Disse momentene vil bli samlet sammen for å kunne gi et endelig svar på oppgavens problemstilling og forskningsspørsmål.

2.0 Teori

2.1 Introduksjon

I valget av empiri til analysen var det en rekke ulike kilder som kunne belyse temaet. Til tross for dette ble valget å benytte seg av populærkultur. Dette valget var forankret i en mening om at en analyse av populærkultur fremstod som en legitim metode for å se nærmere på samfunnets bekymringer i samtiden. Populærkulturen kan gi oss en gjenspeiling av tankene man hadde, og hjelpe oss å forstå dem i et samfunnsperspektiv.⁸ Dersom noe er kollektivt fryktet i en betydelig skala vil dette kunne gjenspeiles gjennom populærkulturen. Et eksempel på dette kan være frykten for atomkrig. Men vi finner også tilsvarende fremstillinger knyttet til kommunisme, nazisme og fremmedfrykt. På samme måte som populærkulturen gjenspeiler samfunnets bekymringer i nåtiden gjorde den det samme i fortiden. Basert på dette ble valget av empiri populærkultur. Det endelige resultatet av denne oppgaven kunne ha vært annerledes dersom annen empiri ble valgt. Dersom oppgaven hadde analysert for eksempel tidsskrifter, avisartikler eller bøker. Populærkultur er dog på en annen side opplevd til å være en nøyaktig og presis kilde for å knytte frykt og Othering til samfunnets bekymringer under den kalde krigen.

Det teoretiske rammeverket bak denne oppgaven er nøye selektert for å bidra til å belyse temaet. Teorien belyser samtidens reaksjon til utfordringer og bekymringer som fant sted. Samtidig blir det brukt teori som kan bidra til å gi et innblikk i årsakene bak Othering og dens betydning i populærkulturen under den kalde krigen. Teoridelen av denne oppgaven tar for seg tre ulike moment for å forklare Othering i et samfunnsperspektiv. Oppgaven skal presentere «The Smith Act» og «The Alien and Sedition Acts», McCarthyismen og til slutt rollen til populærkultur i det større samfunnsbildet. De respektive representerer samfunnets sosiale, politiske og kulturelle standpunkt. Disse bidrog til å forme tankene som lå til grunn for Othering som fant sted i populærkulturen i USA på 1950-tallet.

---

⁸ Cyndy Hendershot. *Anti-Communism and Popular Culture in Mid-Century America*. (Jefferson, N.C: McFarland, 2003), 1-7.

2.2 Othering

2.2.1 Hva er Othering?

Tidligere forskning viser en forståelse ved det psykologiske aspektet bak fordomsfulle og stereotypiske oppfatninger som Othering. Det er en generell konsensus på hva som ligger til grunn ved individer eller grupper som oppfatter andre mennesker eller grupper på denne måten. Kort forklart er Othering knyttet opp til en form for diskriminering. Denne diskrimineringen kan være forankret i ulike årsaker, blant annet i frykt. En frykt rettet mot det fremmede og ukjente på bakgrunn av en ulikhet mellom to mennesker eller grupper. Dette er igjen forankret i de generelle prinsippene bak den sosiale identitetsteorien. Tidlig på 1970 tallet introduserte Henri Tajfel sammen med John Turner noe vi kjenner som den sosiale identitetsteorien. Denne teorien omhandler forholdet mellom det kollektive selvet og sosiale grupper. Den går inn på hvordan den kognitive motivasjonen påvirker og blir påvirket av ulike grupper og får individer til å oppføre seg og oppfatte andre ut ifra deres generelle karakteristikk. Den er også spesielt formet av den sosiale kontekst.⁹

Det å ha fordommer mot andre blir uttrykt med en rekke ulike begrep. Det er fortsatt noe som skiller disse fra Othering. Poul Rohleder definerer Othering som en prosess hvor et individ eller en gruppe mennesker tillegger negative karakteristikk til andre individer eller grupper. Disse menneskene skiller seg fra selvet ved en eller flere ulikheter. Det dreier seg ikke nødvendigvis bare om stereotyper, da dette kan innebære generaliseringer om grupper av mennesker som kan være negative eller positive. Othering involverer også affeksjon, hvor de som er utstøtt oppfattes som irrasjonelt fryktet og til og med hatet.¹⁰ Othering kommer i ulike former og fra ulike hold. Gjennom historien har fremmedfrykten gjort nettopp dette. Enten det gjaldt slaveri, likestilling mellom menn og kvinner eller forfølgelse av jøder. Othering har en destruktiv effekt, da det kan føre til samfunnsomveltninger og krig. Tankesettet som er forankret i Othering kan få store konsekvenser, ikke bare for den enkelte, men for en hel verden.

---

⁹ Michael Hogg. *From I to We: Social Identity and the Collective Self. Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*. (US: Educational Publishing Foundation, 2000), 81–97.

¹⁰ Poul Rohleder. *Othering*. In: Teo T. (eds) *Encyclopedia of Critical Psychology*. (Springer, New York, NY, 2014).

2.2.2 Årsaker

Det er en rekke ulike årsaker til hvorfor noen velger å diskriminere andre, eller hvorfor enkelte oppfatter andre mennesker som mindreverdige. Dersom vi ser på det fra et teoretisk perspektiv kan vi si at bak all diskriminering ligger det en motivasjon. Dette kan være en motivasjon for å sette seg selv i et bedre lys, føle seg bedre enn andre eller å bryte andre ned. En mer pragmatisk tilnærming kan være å se på det som en måte å unnsnippe egen frykt. Dette er en teori til responsen som var Othring under den kalde krigen. Kanskje det var nettopp denne rollen populærkulturen hadde i USA på 1950-tallet. Motivasjonen bak diskriminering ligger til grunn for det man tenker og ytrer, altså det man sier, eller deler på en eller annen måte med noen andre. Uansett hva som er den spesifikke årsaken til hvorfor noen velger å diskriminere andre er det en motivasjon som ligger til grunn. En motivasjon som driver selvet til å tenke det de tenker, og gjøre det de gjør.

Kaufmann og Kaufmann presenterer den kognitive motivasjonsteorien. Denne teorien bygger på kognitiv teori som viser hvordan handling er et direkte resultat av rasjonelle og bevisste valg. Den kognitive motivasjonsteorien understreker også at rasjonelle valg er den mest sentrale driveren av menneskelig atferd. Her blir rasjonelle valg fremhevet som den vesentlige begrunnelsen for de ulike handlingene og beslutningene til enkeltindivider og grupper.¹¹

Målet med teorien er å kunne gi en forklaring på fordommer mellom ulike grupper. Det er flere måter å dele grupper opp. Man kan dele dem etter kjønn, rase, nasjonalitet eller ideologi. Man kan forenkle oppdelingen ved å dele dem inn i to grupper, selvet og De Andre. Det er nettopp dette Tajfel gjør i sin oppdeling. Han deler mennesker opp i to grupper, in-group og out-group. Med in-groups mener han gruppen som selvet er en del av. Hva som ligger til grunn for denne oppdelingen kan være blant annet kjønn, rase eller religion, men det kan også være langt mer uskyldig som til dømes en gruppe tilhengere for et fotballag. Out-groups vil da innebære de individene som er utenfor gruppen selvet er en del av. Denne gruppen risikerer å bli eksponert for fordomsfull diskriminering fra de individene som tilhører in-group.¹² Noen grupper har større sannsynlighet for å bli utsatt for diskriminering enn andre. Det er ingen selvfølge at man blir diskriminert bare på bakgrunn av at man tilhører en out-group. Hva som bestemmer hvem som blir diskriminert er det kollektive selvet, på bakgrunn

---

¹¹ Geir Kaufmann. *Psykologi i Organisasjon og Ledelse 4. utg.* (Bergen: Fagbokforl, 2009), 97.

¹² Henri Tajfel. *Experiments in Intergroup Discrimination.* (Scientific American, 1970), 96.

av ytre faktorer. Påvirkning som kan komme blant annet fra kirken eller myndighetene. Historien viser oss at tanken om diskriminering kan oppstå hvor som helst, men at de som tar det ut av proporsjoner og gjør det stort er de med betydelig makt.

En slik fordeling betyr ikke at det kun finnes én in-group og én out-group. Tvert imot finnes det en rekke grupper. Likheter mellom grupper av mennesker blir da vektlagt, slik at man er i stand til å vite hvilke grupper man selv tilhører i (in-group), og hvilke man ikke (out-group). Man vil se fordelaktig i lys av egne in-groups. Gjennom oppfattelsen av de negative særpregene ved out-groups vil man kunne understreke de positive særpregene ved sine egne in-groups. Denne teorien er særs brukt i å forklare «intergroup» konflikter og forhold innen den sosiale psykologien. Med intergroup forhold mener vi interaksjon mellom ulike grupper. Disse interaksjonene er det som kan fremprovosere intergroup diskriminering.¹³ Denne teorien går ikke inn på hva som får noen til å diskriminere eller hvorfor noen har behov for å uttrykke mindreverdigetskomplekser mot andre grupper. På en annen side hjelper den med å forklare de fundamentale aspektene bak fordomsfull diskriminering fra det sosial-psykologiske perspektiv.

En annen årsak til hvorfor noen velger å diskriminere andre kan være på bakgrunn av deres fundamentale oppfatning av selvet i motsetning til Den Andre. Dette er mennesker som ser på seg selv som hevet over andre mennesker eller grupper. Det kan være ulike årsaker til hvorfor enkeltindivider eller grupper oppfatter seg selv som overlegne ovenfor andre. Adorno presenterer i sin bok noe han kaller en antropologisk art. Denne arten blir kallet *The Authoritarian Personality*, eller den autoritære personligheten på norsk. Denne boken går ut med et mål om å avdekke hvilke personlighetstrekk som karakteriserer individer eller grupper som uttrykker fordommer mot andre. Det som kjennetegner den autoritære personligheten er at man stoler blindt på autoritetsfigurer, og undergraver gjerne underordnede individer eller grupper i prosessen. Den autoritære deler gjerne mennesker inn i to deler, de svake og de sterke.¹⁴ Denne personlighetstypen er svært mottagelig til manipulasjon. Dersom man stoler på mennesker med makt uten å være kritisk er man utsatt for utnyttelse og påvirkning.

Frykt er helt klart en sentral faktor bak Othering. Hvordan frykten slår rot og sprer seg er avgjørende for tankene man føler. Men noen ganger vet man ikke alltid hvor frykten er

---

¹³ Poul Rohleder. *Othering*. In: Teo T. (eds) *Encyclopedia of Critical Psychology*. (Springer, New York, NY, 2014).

¹⁴ Theodor Adorno. *The Authoritarian Personality*. (New York: Norton, 1969).

forankret. Man kan føle en frykt for noe man åpenlyst frykter, men også noe som ligger dypt inni underbevisstheten. En mann som så viktigheten av å forstå mer av dette var Sigmund Freud. Freud var en mann som stod bak en rekke ulike teorier knyttet opp til hans fagfelt psykologi. En av disse er noe vi kaller for den psykoanalytiske teorien. Dette er både en teori, men også en metode. Teorien går ut på at følelser, tanker og minner fortrenses. Deretter blir disse minnene ubevisst en påvirkning til fremtidige tanker, følelser og oppfatninger. Freud videreførte en tidligere forskning innenfor fagfeltet. Han byttet ut en opprinnelig hypnose med en mer nøyaktig metode. Denne metoden fikk navnet den psykoanalytiske metode.¹⁵

Grunnprinsippet bak denne teorien var noe som vi kaller for frie assosiasjoner. Frie assosiasjoner, eller innfall er de tankene, minnene, bildene og forestillingene som beveger seg fritt i underbevisstheten. Disse tankene er ikke fremprovosert, men heller ikke forhindre. De flyter nærmest som i en tankestrøm.¹⁶ Disse tankene ble de fundamentale tankene i Freud sitt arbeid. Pasientene til Freud skulle ligge på en benk og ytre det første de kom over, uansett hvor uanstendig eller ubehagelig det måtte være. På denne måten fikk Freud en bedre forståelse for hva den fundamentale frykten hos den enkelte var forankret i, og potensielt også dens opprinnelse. Dette skulle være en metode for å bedre forstå angster og fobier. Samtidig skulle det hjelpe til med å behandle dette, når man da visste hva som lå til grunn for frykten.¹⁷ Det denne teorien viser oss er at gjennom å eksponere mennesker for en rettet frykthetsfølelse kan man gjenskape nettopp denne frykten. Dette ville bli svært sentralt under bruken av propaganda under den kalde krigen.

2.2.3 Konsekvenser

Når man snakker om konsekvenser av Othering vil man kunne peke på en rekke ulike historiske momenter. Uavhengig om det gjelder rase, religion eller ideologier. Når det kommer til populærkulturen i USA på 1950-tallet er det to perspektiv man kan ta utgangspunkt i. Har disse kulturproduksjonene konsekvenser for sine fremstillinger, eller kan man se på dem som konsekvenser i seg selv? Oppgaven argumenterer for at populærkulturen fremprovoserer konsekvenser, men at de også i bunn og grunn er en konsekvens i seg selv. Fremstillingene som finnes, er forankret i en generell frykt som allerede var etablert. Denne

---

¹⁵ Kjell Raaheim. *Psykoanalyse*. (Store Norske Leksikon, 2020).

¹⁶ Ingunn Skre. *Frie innfall*. (Store Norske Leksikon, 2020).

¹⁷ Kjell Raaheim. *Psykoanalyse*. (Store Norske Leksikon, 2020).

frykten ble dog forsterket av populærkulturen, og førte videre til andre betydelige konsekvenser. Hvordan noen oppfatter andre vil dermed kunne ha en signifikant betydning, for enkeltindivider og grupper. Et annet godt eksempel på dette er skillet mellom hvite og mørkhudede og samspillet mellom disse gruppene.

De siste årene har det vært mye oppmerksomhet rundt politibrutalitet, spesielt i USA. Eric Garner, Javier Ambler, Manuel Ellis og George Floyd er kun noen av navnene på mennesker som har mistet livet på grunn av uprovosert politibrutalitet. Det som er felles med alle disse mennene er at de er mørkhudede. Dette har fått fart på bevegelsen vi kjenner som BLM, eller Black Lives Matter. BLM ønsker å få en slutt på stigmatiseringen av mørkhudede, og at de skal ha like rettigheter, samt behandles på lik linje som hvite. Dette er for mange en selvfølge. Til tross for det viser historien at mørkhudede har blitt forskjellsbehandlet i flere hundre år, noe de fortsatt blir.

Det begynte ikke med disse mennene, og de kommer ikke til å bli de siste. 26. Februar 2012 var en regnfull dag i Florida, USA. Trayvon Martin, en 17 år gammel gutt var på vei hjem fra butikken. Den unge gutten hadde kjøpt seg en iste og en pakke Skittles. Martin var mørkhudet. På veien hjem ble han fulgt av George Zimmerman, en 28 år gammel hvit og bevæpnet frivillig i nabovakten. Zimmerman hevdet i ettertid at Martin fremstod mistenkelig og «up to no good». Forfølgelsen endte med at Zimmerman skjøyt og drepte Martin. Zimmerman hevdet også at Martin hadde angrepet han, og at drapet var i selvforsvar. På bakgrunn av denne påstanden ble det hverken fengsel eller noen annen form for straff for den 28 år gamle mannen. Han ble frikjent for alt basert på påstandene mot Martin. Dette er regnet som selve opphavet til BLM bevegelsen. Hvordan et overlagt drap kunne frikjennes på bakgrunn av et lite troverdig utsagn. Det at Zimmerman fikk medhold i retten var ene og alene basert på både hans, og offerets hudfarge. Stigmatiseringen av mørkhudede omhandler en oppfattelse om at de er farligere enn hvite. Allen og Metcalf forklarer dette fenomenet og navngir det «svart maskulinitet». Med dette mener de hvordan mørkhudede blir oppfattet som ukontrollerbare villdyr. Hvordan de har nærmest en umettelig sult etter å underlegge seg, og skade hvite. De tidligere teoriene rundt svart maskulinitet involverte også at mørkhudede var underlegne når det kom til intelligens og moral. Dette er utsagn som vi i dag ser på som rasistiske. Denne oppfattelsen om at minoriteter er annerledes og farlige viser oss at den

fordomsfulle diskrimineringen er forankret i frykt.¹⁸ Disse handlingene forankret i frykt inneholder affeksjon og er nøyaktig hva Othering er. En slik stereotypisk oppfatning av en annen gruppe var noe av det som ledet til fremstillingene av kommunister som utenomjordiske i populærkulturen.

Frykten går nettopp inn på dette med å være annerledes. Frykt trenger ikke å være rasjonell, fra et annet standpunkt kan frykten noen føler fremstå fullstendig irrasjonell. Hvordan kan noen frykte noe som egentlig ikke er å frykte? Det kollektive selvet har gjennom mange år blitt manipulert av både «in-groups», men også av media. Dersom media trykker bilder av minoriteter med tatoveringer, våpen og betydelige muskler er det naturlig at det kan skape frykt, dersom denne illustrasjonen blir knyttet opp til en artikkel om hvor voldelige minoriteter er. Artikkelen trenger ikke engang å være fullstendig sannferdig. Leserne har allerede etablert sitt eget bilde av situasjonen og personene ved å lese artikkelen knyttet opp til bildene. Dersom dette er noe som går igjen over tid, gang etter gang vil det skape en reaksjon. Dersom man stadig blir påminnet om hva som kan gjøre noen farlige. Man blir manipulert til å tro på stereotypen om at alle minoriteter er store, farlige og ukontrollerbare menn. Det er denne oppfatningen og frykten som ligger til grunn for mye av stigmatiseringen av minoriteter, men også oppfatningen av kommunister under den kalde krigen. En fremstilling som dreier seg om det negative aspektet, om det som oppleves som bekymringsverdig og fryktet. Denne frykten vil da fremprovosere et skille. En gruppe som er «oss», samt en gruppe som representerer De Andre. Amerikanerne så dermed på seg selv som en in-group, samtidig som kommunistene ble en out-group.

En slik gruppefordeling er hva som ligger bak Othering. En tanke om at det finnes en fordeling, og at noen grupper er dominante, mens andre er underordnet disse. Simone De Beauvoir skriver om nettopp dette i *The Second Sex*. Her blir kvinnen fremstilt som «Den Andre» i et patriarkalsk samfunn. Mannen er det dominante kjønn, og kvinnen vil dermed da være underlagt han. Det blir presentert ulike argumenter som ligger bak tanken om hvorfor kvinner er angivelig underlagt menn. Noen eksempler er blant annet et skjørt sinn, eller underlegen fysisk kapabilitet. En tanke om at kvinner ikke kan lede, da deres empatiske personlighetstrekk forhindrer alle rasjonelle beslutninger.¹⁹

---

¹⁸ Boyce, T., Chunn, W. *Historicizing Fear: Ignorance, Vilification, and Othering*. (Louisville: University Press of Colorado, 2019), 3-34.

¹⁹ Simone De Beauvoir. *The Second Sex*. (Knopf, 2010).

I *Orientalism* av Edward Said finner vi også et skille. Her ser Said på hvordan Vesten, og mer nøyaktig USA oppfattet Østen. Denne oppfattelsen er hva som blir referert til som orientalisme. Said presenterer tankene som ligger bak orientalisme. Hvordan «den vestlige metoden» med dominerende overkjører den østlige. Hvordan Vesten har gjennom historien ansett seg selv som den dominerende parten, blant annet gjennom imperialismen. Said forklarer hvordan Vesten opparbeidet seg makt, og trodde de satt med svaret på alt. Boken viser den ene gruppen som er Vesten, og den andre som er Østen, samt forholdet mellom disse. Dette er et forhold som har i de siste årene blitt forverret. Etter terrorhandlingene 11. September 2001 har mange vestlige dannet seg et helt annet bilde av Østen. I *Orientalism* kommer det frem at samtidens vestlige så på Orienten som en svak motpart, alt annet enn en trussel. Etter 11. September 2001 har alt dette blitt forandret. Orientalismen har gått over til frykt. Frykten for at Orienten kan skade Vesten på samme måte som for nærmere 20 år siden.²⁰ Dette viser til Othering som et dynamisk begrep. Hvordan oppfattelse av andre kan endres over tid.

Dette underkapittelet viser til hvordan handlinger får konsekvenser. Hvordan diskriminering kan påvirke andre, og hvilken betydning dette kan ha. Diskrimineringen handler om å utnytte et skille. Populærkulturen viser til dette, og belyser det i et annet perspektiv enn Edward Said og Simone De Beauvoir. Til tross for populærkulturens alternative tilnærming kan man argumentere for at betydningen er minst like stor. Uavhengig av hvordan et skille blir presentert, er det fortsatt et skille.

2.2.4 Othering under den kalde krigen

Othering var noe som eksisterte i stor grad også under den kalde krigen. Man kan argumentere for at Othering i perioden var så avgjørende, at det kan ses på som et kjennetegn på amerikansk kultur under den kalde krigen. Denne tankegangen og diskrimineringen var noe som påvirket samtlige i USA. På samme måte påvirket det populærkulturen, og den forsterket denne tankegangen. Hvordan dette påvirket populærkulturen, og hva som ble dens respons er noe oppgaven skal belyse nærmere i drøftingskapittelet.

Diskriminering hadde en sentral rolle på 1950-tallets USA. Ikke bare mot Østen, men også andre raser, religioner og til og med kjønn. Grep ble tatt for å forhindre tanker knyttet til

---

²⁰ Edward Said. *Orientalism*. (Vintage, 1979).

ulikhet og diskriminering. Brosjyrer gitt ut av «*Public Affairs Committee*» hadde som hensikt å undervise amerikanere om økonomiske og sosiale utfordringer. Dette innebar også forskjeller knyttet til rase og den naturlige reaksjonen til dette. Disse brosjyrene ble skrevet av anerkjente forskere innen en rekke ulike fag. En av disse var Ruth Benedict, professor ved Columbia University. Hovedbudskapet i denne brosjyren var at man måtte legge bort tanker om ulikheter blant mennesker. Uansett om du var svart, hvit, meksikansk eller kinesisk. Brosjyren ble første gang utgitt i 1943 og har siden da blitt produsert i litt i overkant av én million eksemplarer. Til tross for dette var det fortsatt særs stor forskjellsbehandling og diskriminering rundt De Andre på denne tiden. Selv om hensikten bak brosjyren var god, var det faktiske resultatet ikke like bra. Brosjyren forteller hvordan historikere har studert alle nasjoners og menneskers historie. Hvordan sosiologer har studert hvordan mennesker holder sammen. Biologer hvordan egenskaper går i arv fra generasjon til generasjon. Hvordan antropologer har studert menneskets kulturelle prestasjoner, og hvordan psykologer har studert intelligens på tvers av raser. Til tross for alt dette står vi fortsatt på en grunn som på ingen måte viser noe tegn til en ende på diskriminering.²¹

«This booklet cannot tell you all that science has learned about the races of mankind, but it states facts that have been learned and verified. We need them today to help build a world where all men can live together as brothers».²²

Tanken om at alle mennesker skulle leve sammen, hånd i hånd, spesielt på denne tiden var urealistisk. Denne utopiske fantasien lyktes ikke så godt som man kanskje håpet på. Realiteten var langt mer dystopisk og ikke preget av et slikt harmonisk fellesskap. Brosjyrene skapte reaksjoner. Spesielt blant amerikanerne som ønsket å holde hvite og mørkhudede adskilt. Enkelte gikk så langt som å hevde Benedict var en kommunist som ønsket at alle skulle være like. Denne brosjyren viser ikke til likestilling mellom ideologier på samme måte som ved rase. Dette var på grunn av den pressende situasjonen knyttet til nazismen og kommunismen på denne tiden. Aksept av disse ideologiene på denne tiden var utenkelig. Selv om Benedict ikke eksplisitt går inn på likestilling mellom ideologier i denne brosjyren valgte noen å tolke

---

²¹ Benedict, R., Weltfish, G. *The Races of Mankind*. (Public affairs committee, 1964).

²² Benedict, R., Weltfish, G. *The Races of Mankind*. (Public affairs committee, 1964), 2.

det slik.²³ Frykten for kommunismen var det som preget amerikanerne i størst grad på 1950-tallet. Mye penger ble brukt for å iverksette tiltak som skulle gjøre noe med dette.

De mange politiske tiltakene satt ut for å forhindre kommunismens spredning både nasjonalt og internasjonalt var også forankret i Othering. Til tross for at Othering kanskje ikke var den primære årsaken er det nødvendig å forstå bruken av Othering. Den spesifikke rollen til Othering under den kalde krigen var å skape splittelse mellom kommuniser og liberalister. Othering ble brukt som et verktøy for å øke skillet i de sosiale forholdene mellom de to gruppene. Dette er noe vi spesielt finner ved McCarthyismen, noe som kan ses på som definisjonen på Othering i USA på 1950-tallet. Hvordan man fremstilte kommunistene for å fremprovosere og øke skillet mellom de to gruppene. Hvordan kommunistene ble portrettert av medier og populærkulturen, samt hvordan de ble omtalt og advart mot av den amerikanske regjering. Regjeringen fryktet kommunistisk spionasje, og denne frykten ble sentral i livet til samtlige amerikanere. Antikommunismen var en bevegelse som kan ses på som en forlengelse av Othering. Kommunistene i USA var på 1950-tallet allerede utsatt for diskriminering av høyeste grad, men gjort mer omfattende av antikommunistiske grupper og belyst i populærkulturen.²⁴ Kommunistene var ikke bare mislikt, de var hatet. «Kommunist» ble et skjellsord brukt mot mennesker med andre meninger, og som man hadde en generell misnøye mot. Dette hatet var selve kjernen bak Othering under den kalde krigen. Et hat påvirket av populærkultur, media og regjeringen. Et hat som ville forandre USA for alltid.

---

²³ Allan Laine Kagedan. *The Politics of Othering in the United States and Canada 1st ed.* (Cham: Springer International Publishing: Imprint: Palgrave Macmillan, 2020), 14.

²⁴ Allan Laine Kagedan. *The Politics of Othering in the United States and Canada 1st ed.* (Cham: Springer International Publishing: Imprint: Palgrave Macmillan, 2020), 83-102.

2.3 Det politiske aspekt

2.3.1 The Alien and Sediton Acts

Frykten den amerikanske befolkningen ble berørt av var både forankret i en generell frykt for det ukjente, men også en mer spesifikk bekymring rettet mot utbredelsen av kommunismen. En rekke tiltak ble iverksatt for å forhindre spredningen av denne ideologien og dens antatte konsekvenser. Trumandoktrinen var en av disse tiltakene. Denne doktrinen gikk ut på at USA skulle tilby økonomisk og militær støtte til andre land i håp om å redusere kommunismens innflytelse og dermed stoppe dens utbredelse. Denne kontrollen gjorde at USA kunne ha mulighet til å fungere som «verdens politimann».²⁵ Trumandoktrinen var en av tre større internasjonale tiltak som ble iverksatt av USA for å motarbeide kommunismen.

Trumandoktrinen, Marshallplanen og Atlanterhavspakten var alle tre en del av den såkalte «containment-politikken». En amerikansk diplomat ved navn George Kennan var mannen som stod bak denne politikken. Han var amerikansk diplomat i Moskva og mente at den sovjetiske marxismen ikke kunne eksistere i USA. Han mente den var ekspansiv og at fredelig sameksistens dermed var umulig.²⁶ Trumandoktrinen er kanskje en av de mest anerkjente tiltakene mot kommunismens spredning fra etterkrigstiden. Det er også en av de man lærer barn i skolene i Norge når man snakker om USA sitt arbeid etter andre verdenskrig. En av de litt mindre omtalte, men langt mer radikale tiltakene er et tiltak vi kaller for McCarthyismen. Dette er noe som gjerne ses på som en mørk del av amerikansk historie. Det var en tid som var preget av lite tillit, og mye frykt og urettferdighet.

McCarthyismen kan ikke defineres som noe annet enn en heksejakt. Jakten på kommunister boende i USA lignet på mange måter på hvordan jødene ble forfulgt i tiden før og under andre verdenskrig. Den var forankret i mange av de samme tankene som lå bak Trumandoktrinen. Frykten for spredningen av kommunismen påvirket alle delene av samfunnet i USA på 1950-tallet, og var også kjent som *The Red Scare*. Man fryktet at denne spredningen ville være i stand til å påvirke ideer på samme måte som mennesker. Tanken om at det gjennom tankekontroll ble spredd antiintellektualisme bekymret mange. Dette ville påvirke alle mennesker, enten om man var barn eller voksen, lærer eller elev. Det ville få sin innflytelse i både skolene og biblioteket, samt hindre all frie tanker.²⁷ For å forhindre den

---

²⁵ Helge Pharo. *Trumandoktrinen*. (Store Norske Leksikon, 2021)

²⁶ Knut Tvedt. *Containment-Politikk*. (Store Norske Leksikon, 2021).

²⁷ Richard Fried. *Nightmare in Red: The McCarthy Era in Perspective*. (New York: Oxford University Press, 1990), 29.

kommunistiske agendaen som ble sett på som hjernevasking måtte man bryte med grunnloven fra 1776. Det samme ble gjort på 1790-tallets USA når man fryktet at uro fra den franske borgerkrigen ville påvirke USA og dens borgere.

"The Alien and Sedition Acts", en samling av fire lover ble laget for å gi mennesker sett på som ikke-amerikanske, enten om det var på bakgrunn av fødselssted eller politikk, begrenset rettigheter. På denne måten kunne man forhindre utbredelsen av tankesett som ble oppfattet som uamerikanske, eller unormale. Det skulle også være en begrensning for utenforstående tanker og ideologier for å styrte regjeringen.²⁸ Denne begrensningen av den frie talen brøt med den første lovendringen fra 1776 i «Bill of Rights». Den første lovendringen går ut på at alle skal kunne ytre sine egne meninger, uavhengig av religion. Hverken folket eller media skal måtte begrense sin ytringsfrihet. "The Alien and Sedition Acts" gjorde nettopp dette, og fikk av den grunn stor kritikk i samtiden.

Frykten som oppstod i 1790-tallets USA var på mange måter den samme som vi finner i etterkrigstiden. Tiltakene som ble etablert da var forankret i den samme frykten og begrenset på samme måte de man var redd for kunne utgjøre en fare for den amerikanske friheten. Under den kalde krigen var det flere reelle trusler mot USA og dets frihet. Den største trusselen av dem alle var Sovjetunionen. Frykten omhandlet ikke bare det at Sovjetunionen hadde nok ildkraft til å kunne ødelegge hele den vestlige halvkule og starte en tredje verdenskrig. Gjennom ulike former for propaganda ble frykten for den kommunistiske spredningen gjennomsyret i de ulike organene i samtlige deler av samfunnet. Gallup tester utført i USA på 1930-tallet viste en økt misnøye mot kommunister. Man kunne se denne misnøyen øke gradvis over de neste ti årene til slutten av andre verdenskrig. Undersøkelsen viste at majoriteten av amerikanere trodde at kommunister var lojale til USSR fremfor USA, uavhengig av bosted.²⁹ Dette poenget ville bli sentralt i årene som fulgte. Da man trodde at det å være kommunist betydde at man hadde en bestemt tilhørighet til Sovjetunionen. På den måten ble alle kommunister sett på som fiender, uavhengig av om de bodde i Sovjetunionen, eller i USA.

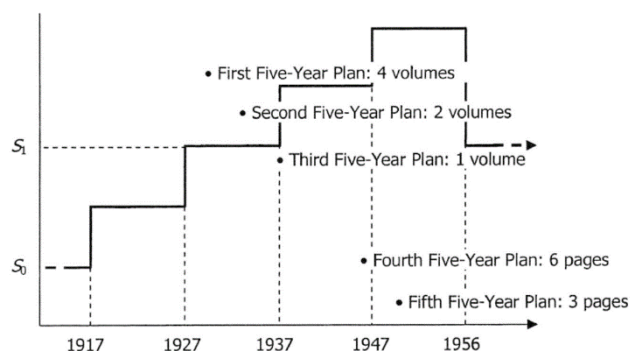
Under den kalde krigen var det å holde nasjonale hemmeligheter skjult nødvendig. Det var noe den ene makten strebet mot, og den andre gikk langt for å avdekke.

---

²⁸ Douglas Bradburn. *The Citizenship Revolution: Politics and the Creation of the American Union, 1774-1804*. Charlottesville: (University of Virginia Press, 2009), 149-165.

²⁹ Richard Fried. *Nightmare in Red: The McCarthy Era in Perspective*. (New York: Oxford University Press, 1990), 60.

Hemmelighetsstemplet informasjon som var knyttet til utviklingen av våpen, og teknologiske fremskritt var noe av det man forsøkte å skjule. USA gjorde det de kunne for å skjule sine hemmeligheter for Sovjetunionen, men til tross for dette var det likevel betydningsfull informasjon som på en eller annen måte ble lekket. Dette var noe Sovjetunionen selv ikke underpresterte på samme måte. Tvert imot holdt de samfunnet så lukket at tilnærmet ingen informasjon knyttet opp til våpen og teknologi forlot landets grenser. Informasjonen ble ikke bare holdt borte fra media og den ordinære borger. Kun offiserer med høy rang hadde tilgang på sikkerhetsstemplet informasjon. Store summer ble brukt for å klare å holde samfunnet hemmelig, holde alle hemmeligheter borte fra amerikanerne. I 1947 vedtok Stalin at Sovjetunionen skulle stramme inn og holde hemmelig det som skjedde innad i riket. Denne innstramningen fikk en sentral betydning for USA. I årene mellom 1947 og 1953 var det lite til ingen informasjon som ble lekket. Dette førte til at USA ble satt i mørket rundt Sovjetunionen og hvilke ressurser, våpen og utstyr de hadde rådighet over.³⁰ Denne uvissheten forsterket av mangel på informasjon fra Østen ble gjenspeilet i populærkulturen som «det ukjente». Man kan trekke tydelige linjer fra denne usikkerheten USA kjente på, og til populærkulturen de produserte. Stalins lukkede regime viser oss at noe av det man fryktet aller mest, var uvissheten selv. Dette er noe vi finner igjen i populærkulturen og utenomjordisk liv, og noe oppgaven vil belyse nærmere i analysekapittelet.

Figur 1 viser et grovt estimat av Sovjetunionens hemmelighold fra den russiske revolusjonen i 1917 til noen år etter Stalins død.³¹

³⁰ Mark Harrison. *Guns and Rubles*. (Yale University Press, 2008), 230-240.

³¹ ³¹ Mark Harrison. *Guns and Rubles*. (Yale University Press, 2008), 233.

2.3.2 The Smith Act

Den andre verdenskrigen var en tid som var preget av frykt og elendighet. Det ville ta noen år før USA tok del i krigen. Dette betydde dog ikke at de var inaktive. De observerte hva som hendte i Europa, og fryktet det de så. Noe av det de la merke til var hvordan noen kunne opparbeide seg nok makt til å styrte en regjering. Responsen til dette ble å innføre en lovgivning som fikk navn; «The Smith Act». Dette skulle være en fornyelse av The Alien and Sedition Acts fra 1798. Det vil si at det var en nye lov som ble opprettet for å ivareta USAs sosiale og politiske interesser. Smith Act gikk opprinnelig under navnet: «The Alien Registration Act», men skiftet senere navn.³² Hensikten bak den nye loven var å forhindre enkeltindivider eller grupper fra å styrte regjeringen. Den nye loven gjorde det ulovlig både å styrte regjeringen, men også det å planlegge det. Det var ikke tilfeldig at loven kom under andre verdenskrig. Loven gjorde det mulig for påtalemyndighetene å ha større frihet under krigen. På dette tidspunktet ble ikke loven rettet mot Sovjetunionen i øst. USA og Sovjetunionen var fortsatt allierte på dette tidspunktet og USA ville ikke gjøre noe for å ødelegge denne alliansen. Amerikanerne spilte blant annet russiske sanger på radioen, samt lagte filmer som skulle stille Sovjetunionen i et godt lys. Dette ville etter hvert forandre seg.³³

Etter den andre verdenskrigen ble hensikten med loven forandret, og den ble rettet mot Sovjetunionen. Nærmere bestemt, alt som involverte kommunisme. Dette på grunn av Sovjetunionens ønske om å utvide og etablere sin ideologi internasjonalt. Sovjetunionen ønsket å utfordre den amerikanske kapitalismen, noe USA så på med stor frykt. For å motarbeide dette begynte myndighetene rundt 1950 å sikte lederne i *Communist Party of the USA* (CPUSA) og plassere dem i en amerikansk rett. Påtalemyndighetene hevdet CPUSA konspirerte rundt å undervise, samt gå inn for å styrte regjeringen. Ved å beskyldte CPUSA for en sammensvergelse kunne påtalemyndighetene straffe enkeltindivider innenfor partiet. Man trengte ikke bevise sammensvergelsen så lenge man kunne forbinde de ulike på en eller annen måte. De elleve siktede lederne ble etter ett år i retten dømt for sammensvergelse mot USA. De siktede anket, men uten hell. De ble sett på som fiender av staten og dømt. I årene som fulgte ble ytterligere 150 kommunistiske ledere i USA siktet for sammensvergelse mot landet på lik linje med de elleve tidligere. På samme måte som med *The Alien and Sedition Acts* hadde de siktede tilnærmet ingen rettigheter mot påtalemyndighetene. Dette var på bakgrunn

---

³² På grunn av et større engasjement av demokrat, Howard W. Smith skiftet den navn til Smith Act.

³³ Erik Bruce. *Dangerous World, Dangerous Liberties: Aspects of the Smith Act Prosecutions*. (American communist history, 2014), 25–29.

av «The Smith Act». Dette var loven som gjorde det mulig for amerikanerne å dømme kommunistene, selv uten konkret bevis. Dersom en kommunist ble siktet ville han bli straffet, uansett hvor uskyldig han var. Så lenge man kunne knyttes til kommunistpartiet var man regnet som en statsfiende. Det ville ta flere år før en mann i 1956 klarte å unngå avstraffelse etter å ha blitt siktet for sammensvergelse. I de påfølgende årene ble det lettere å være kommunist i USA, da medlemskap ikke lenger var grunn til hverken siktelse eller straff. Enkelte som tidligere var arrestert ble frikjent og sluppen løs på bakgrunn av manglende bevis for kriminelle handlinger.³⁴

2.3.3 Joseph McCarthy og McCarthyismen

USA hadde i flere år fryktet spredningen av kommunismen. Både internasjonalt, men også innenfor egne grenser. 23. september 1949 annonserte President Harry Truman i en tale at Sovjetunionen hadde nettopp detonert sitt første atomvåpen. USA hadde selv sittet med atomvåpen i over fire år. Dette hadde gitt dem makt. Nå fikk USA den ubehagelige realiteten presentert, det at Sovjetunionen på kort tid ble langt farligere enn de hadde vært på lenge. USA var ikke lengre trygge. Det hadde ikke lengre like stor betydning for USA å ha atomvåpen nå som motstanderen også hadde det. Sovjetunionen var nå blitt en enda større fare for USA og landets frihet. Kommunismen måtte stoppes.³⁵

Ulike enkeltpolitikere, men også større grupper stod frem i kampen mot kommunismen. Disse antikommunistene gikk nærmest over stokk og sten for å motarbeide den kommunistiske spredningen. *American Legion* var en av disse gruppene. De støttet McCarthyismen og ble en viktig organisasjon for det antikommunistiske arbeidet under perioden. De opprettet et antikommunistisk nettverk som kunne involvere alle fra den lokale bakeren til individer med et høyt embete. Flere og flere slike grupper ble etablert i tiden etter andre verdenskrig. Andre grupper som blant annet *The Daughters of the American Revolution*, og *The Veterans of Foreign Wars* var også antikommunistiske grupper som opererte i USA på denne tiden. Til tross for dette var det American Legion, også bare omtalt som *The Legion* som var den mest innflytelsesrike av alle gruppene. The Legion hadde vært antikommunistiske siden stiftelsen i 1919, men hadde fått en mer sentral rolle etter andre

---

³⁴ Erik Bruce. *Dangerous World, Dangerous Liberties: Aspects of the Smith Act Prosecutions*. (American communist history, 2014), 25–38.

³⁵ Richard Fried. *Nightmare in Red: The McCarthy Era in Perspective*. (New York: Oxford University Press, 1990).

verdenskrig. De hadde fire mål på sin generelle agenda. Disse fire var fordeler for veteraner, mye og bra arbeid, et trivelig samhold og amerikanisme. Disse fire ønskene drog medlemmer til seg, og spesielt middelklassen. Med amerikanisme var det ment at man skulle være 100% amerikanske, samt at landet skulle strebe mot å bli 100% amerikansk. Det var dette som var den delen av The Legion som fremmet deres antikommunistiske agenda.³⁶

En dommer fra Wisconsin ville vise seg å bli en meget sentral brikke i det antikommunistiske arbeidet etter andre verdenskrig. Dette var Joseph McCarthy. McCarthy var ikke en særlig anerkjent politiker på midten av 40-tallet. Ved å bruke flere metoder og strategier som opplevdes lugubre endte han opp med å gå fra å være en dommer til å få en plass i det amerikanske senatet. Det skulle bli 1950 før McCarthy fikk noe særlig omdømme og innflytelse. 9. Februar 1950 deltok han på en middag for en republikansk klubb for kvinner i byen Wheeling. Her fremla han det han mente var en liste over 205 kommunister i utenriksdepartementet. Over de neste dagene fremviste han listen til flere medlemmer av det republikanske parti. Antallet oppgitt av McCarthy ble dog forandret for hver tale han holdt. Fra 205 gikk det ned til 57 og opp igjen til 81. Listene fikk stor oppmerksomhet i kretsene til McCarthy, men gikk ikke utover det å være et rykte. Hadde det ikke vært for Harry Truman og utenriksdepartementet hadde kanskje disse listene forsvunnet, og ikke fått mer oppmerksomhet enn det de hadde på dette tidspunktet. Truman fryktet hva McCarthy satt på, og krevde at han overleverte all informasjon han hadde.

Innen McCarthy returnerte til Washington, hadde han allerede kritisert det demokratiske partiet og Truman administrasjonen for å ikke være hard nok mot kommunismen. GOP³⁷ konservative hadde i en årrekke konfrontert Truman med politikken USA drev i Øst-Asia. Denne politikken førte til slutt til tapet av Kina til kommunismen. Dette tapet var enda mer ammunisjon McCarthy kunne fyre mot Truman og hans administrasjon, og det hjalp på hans egen politiske posisjon. Troverdigheten i utsagnene til McCarthy var labre, til tross for dette fikk han stor oppslutning. Avisene var den primære kilden for informasjon til folket på denne tiden, og McCarthy var dyktig til å manipulere media. På grunn av hans daværende stilling som senator fikk han fritt spillerom med sine uttalelser og anklagelser i media. Hverken troverdigheten eller hensiktene hans ble stilt spørsmål ved. Troen på at en mann med slikt et høgt embete kunne spre løgner var nærmest utenkelig på denne tiden. Dette

---

³⁶ Ellen Schrecker. *Many are the Crimes: McCarthyism in America*. (Boston, Mass: Little, Brown, 1998), 60-63.

³⁷ Grand Old Party, også kjent som det republikanske parti.

førte til at det som da faktisk var løgner endte opp med å bli trykket og sendt rundt i landets mange hjem. All denne oppmerksomheten gjorde at McCarthy begynte å få et betydelig antall tilhengere. Dette kunne være medlemmer av diverse antikommunistiske grupper, eller bare mennesker som hadde en generell misnøye mot kommunister.³⁸ Dette fikk naturligvis store konsekvenser for kommunister bosatt i USA. De som ikke allerede var fengslet ble svartelistet. Dette betydde at de ikke hadde rett på arbeid i landet eller kunne ha noen som helst innflytelse. De fikk ikke beholde arbeid på universitet, nyhetsstasjoner og filmstudioer. Det var snakk om flere tusen som ble berørt av denne beslutningen. Canada som var i en lignende situasjon på denne tiden, fjernet kun et fåtall mennesker fra sine stillinger. Dette står som en betydelig kontrast til USA. I Canada behandlet de avskjedigede sensitiv informasjon som var knyttet til rikets sikkerhet, noe de tusener på tusener i USA ikke var på noen som helst måte tilknyttet til. I tillegg til en offentlig uthenging av kommunister ble også propaganda brukt mer enn noen gang tidligere.³⁹

Propaganda var et virkemiddel som ble brukt både før, under og etter andre verdenskrig. Når man tenker amerikansk propaganda ser man gjerne for seg plakater av sterke amerikanere som ber deg om å bli en del av kampen. Man kan også gjerne tenke på latterlige eller ubehagelige illustrasjoner av nazister eller kommunister som ønsker å skade USA. Propaganda er en bevisst manipulering av tanker og følelser ved hjelp av sterke virkemidler.⁴⁰ Denne manipuleringen er der for å styrke en tanke. Enten det er et økt hat mot noen andre, eller om det er en patriotisk følelse som skal vekke ønske til å være med å forsvare landet. Denne formen for manipulering var ikke noe som kun kom fra den vestlige siden, men også den østlige. Under den andre verdenskrigen hadde amerikansk-produsert propaganda hovedsakelig blitt rettet mot Tyskland og nazismen. Etter andre verdenskrig ble dog slik propaganda rettet mot Sovjetunionen og kommunismen.

Det var en av metodene amerikanske myndigheter brukte for å informere innbyggerne sine om den store faren som ventet på den andre siden av havet. Amerikansk propaganda rettet mot Sovjetunionen hadde pågått lengre enn kun under den kalde krigen. Etter den første verdenskrig hadde denne propagandaen sirkulert. Under andre verdenskrig hadde

---

³⁸ Ellen Schrecker. *Many are the Crimes: McCarthyism in America*. (Boston, Mass: Little, Brown, 1998), 240-244.

³⁹ Allan Laine Kagedan. *The Politics of Othering in the United States and Canada 1st ed.* (Cham: Springer International Publishing: Imprint: Palgrave Macmillan, 2020), 83-88.

⁴⁰ Sigurd Skirbekk. *Propaganda*. (Store Norske Leksikon, 2020).

propagandaen blitt rettet mot Tyskland, nazismen og dens allierte. Under denne perioden ble det en pause av propaganda rettet mot Sovjetunionen. Men så snart ting begynte å roe seg i Europa og krigen kom til en ende begynte USA på ny å produsere propaganda som var rettet mot Sovjet.⁴¹ Når man visualiserer seg propaganda, tenker man gjerne på typiske propagandaplakater. Nasjonalistiske plakater som skal vise til styrken ved en nasjon og faren med en annen. Propaganda er dog ikke begrenset til eksklusivt plakater. Man kan finne bruken av propaganda på en rekke ulike steder. Ikke bare plakater, men også i bøker, filmer og magasiner. På denne måten blir det enklere å påvirke forbrukeren, for han/ hun er kanskje ikke klar over at det som blir vist er propaganda og ment til å manipulere.

2.4 Populærkultur og utenomjordisk liv

2.4.1 Populærkulturens fremstillinger

Under den kalde krigen var det mange liv som gikk tapt. USA gikk hardt ut og fordømte kommunismen, og det utilgivelige de mente kommunistene gjorde. Arbeidet til McCarthy og den amerikanske regjeringen gikk langt for å vise grusomhetene bak denne ideologien. USA var på ingen måte en helgen i denne krigen. Selv om filmer og tegneserier på 1950-tallet kanskje fremstilte det slik. I populærkulturen var gjerne historien litt annerledes. Her var ikke amerikanerne de slemme, men gjorde seg selv om til heltene for å rettferdiggjøre grusomheten som de selv stod bak. Dette viser oss hvilken funksjon populærkulturen hadde i samfunnet i USA på 1950-tallet. Populærkulturen hadde en større rolle enn kun underholdning, noe som kanskje ble enda tydeligere på denne tiden. Siden populærkulturen var inspirert av virkelige hendelser kunne den gi bilder på disse hendelsene på en annen måte enn tidligere. Dette gjorde det mulig å vri sannheten for å ganne den nasjonen som produserte populærkulturen. Det var noe som ble i betydelig grad gjort av den amerikanske befolkningen. Et eksempel på dette var Koreakrigen. Koreakrigen var en blodig krig. En krig mellom Nord- og Sør-Korea. Det sovjetiske nord, og det amerikanske sør.⁴² Koreakrigen ble av mange sett på som et bevis på de antatte konsekvensene av Sovjetunionens og kommunismens ekspansjon. Det var derfor

---

⁴¹ Vadym Bespeka. *USA Propaganda in Cold War Period: Formation of the Image of Enemy in Face of the USSR*. (Skhid: analitychno-informatsiinyi zhurnal, 2019), 44–52.

⁴² Geir Helgesen. *Koreakrigen*. (Store Norske Leksikon, 2021).

stor frykt knyttet opp til denne krigen.⁴³ De negative aspektene ved Koreakrigen ble illustrert i filmer og tegneserier i perioden. De ble gjerne tatt ut av kontekst, forsterket og kanskje med en til dels forvridt sannhet. Alt dette for å sette fienden i verst mulig lys. Det samme ble de handlingene USA utførte, de handlingene som var langt over noe som er akseptabelt. Bare at disse handlingene ble ikke satt i et dårlig lys i populærkulturen. Her ble sannheten igjen bøyd, i retning USA for å fremstille seg selv i best mulig lys. Det var nettopp dette som skjedde under Koreakrigen.

Pablo Picasso skildrer disse hendelsene i sitt maleri: «Massacre in Korea».⁴⁴ Her fremstiller han hvordan amerikanske soldater skjøt og drepte uskyldige sivile. Dette var mennesker som hadde blitt fanget mellom de to frontene. De fryktet at når Sovjet og USA møttes på slagmarken ville de bli fanget i skuddlinjen og drept. Derfor forsøkte de å flykte over på den amerikanske siden. Amerikanerne fryktet Nordkoreansk infiltrasjon og drepte alle. Kunstner Tanya Tier tok inspirasjon fra Picasso da hun tegnet bildet som er brukt på forsiden på boken til Jason Dittmer.⁴⁵ Dette bildet illustrerer massakren som fant sted i Irak i 2005 hvor amerikanske soldater drepte 24 uskyldige mennesker. I motsetning til Picasso illustrerte Tier amerikanerne som kjente superhelter funnet i populærkulturen. Batman, Superman og Captain America er noen av superheltene avbildet i denne illustrasjonen.⁴⁶ Hensikten bak denne avbildningen er for å vise hvordan populærkulturen og superhelter ble brukt for å dysse ned den blodige sannheten. Som oppgaven skal se nærmere på i analysekapittelet er det en rekke tegneserier, men også filmer som fremstiller amerikanerne som heltene i ulike historiske hendelser på 1950-tallet. Dette kom til uttrykk i populærkulturen som en maktpolitikk innen geopolitikken.

Geopolitikken omhandler politikkens forhold til geografiske forhold.⁴⁷ Å tilegne nasjonalisme og patriotisme til superhelter ble selve kjernen av geopolitikken til USA på 1950-tallet. Det å rettferdiggjøre en slik hendelse med at de selv var heltene, og det de gjorde var å bekjempe den «onde» fienden. Superhelter som Captain America ble symbolet på amerikanisme. Han, men også tilsvarende superhelter ble sett på som de ideale amerikanerne.

---

⁴³ Cyndy Hendershot. *Anti-Communism and Popular Culture in Mid-Century America*. (Jefferson, N.C: McFarland, 2003), 27.

⁴⁴ Vedlegg 1.

⁴⁵ Vedlegg 2.

⁴⁶ Jason Dittmer. *Captain America and the Nationalist Superhero*. (Philadelphia: Temple University Press, 2012), 1.

⁴⁷ Ellen Ravndal. *Geopolitikk*. (Store Norske Leksikon, 2020).

Både når det kom til det fysiske utseende, men også deres moralske holdninger. Det ble en vinkling som fortalte forbrukeren at alt Captain America og tilsvarende superhelter gjorde var moralsk rett. Denne måten å lage populærkultur på gjennomsyrte samtlige av tegneserier og filmer i USA på 1950-tallet. En vinkling av moral, og rettferdiggjøringen av denne moralen var med på å peke på alt galt med De Andre.

Othering mot Sovjetunionen og kommunismen på 1950-tallet var et fenomen som ikke kan defineres eksklusivt som en nasjonalistisk bevegelse. Dette er fordi prosessen gikk utover mer enn bare en nasjon mot en annen. Det omhandlet hele vestens oppfatning av en fare i øst, samt utbredelsen av den og dens potensielle makt og trussel dette ville medføre. Til tross for dette var nasjonalisme og patriotisme en sentral del av den vestlige respons til denne trusselen. Dette ble brukt som et virkemiddel i populærkulturen for å fremme en politisk agenda og rettferdiggjøre alt som muliggjorde realiseringen av denne. Denne fremstillingen går utover rettferdighet og handler primært om en fremstilling som er gunstig for landet som produserer stoffet. På samme måte som med kommunister ble Japanere under den andre verdenskrigen fremstilt negativt i konflikten med Captain America.⁴⁸ Populærkulturen åpner opp for muligheten rundt en påvirket og lite objektiv gjenfortelling av historiske hendelser fra den ene sidens perspektiv. «History is written by the victors» er et kjent utsagn knyttet opp til det å dokumentere historiske hendelser. En partisk og unøyaktig fremstilling av disse hendelsene ble USAs forsvar i kampen mot den stadig ekspanderende kommunismen. Å fremstille fienden i dårlig lys åpnet opp for rettferdiggjøring av sine egne handlinger. Samtidig som det bidro det til det moralske samholdet, nasjonalistiske og patriotiske holdninger. Kampen mot kommunismen i USA ble kanskje ikke vunnet med våpen, men kanskje med blekk?

I enhver konflikt hvor det er en protagonist vil det også være en antagonist. I amerikansk populærkultur ble amerikanerne selv fremstilt på best mulig måte, men hva med fienden? Populærkulturen i USA på 1950-tallet fremstilte kommunister på en særdeles negativ måte. Hendershot legger frem at kommunister til syvende og sist ble fremstilt som evolusjonært lavere enn kriminelle. På denne måten ble hatet mot kommunistene tydelig fremstilt. En rekke filmer gjør dette i håp om å nedverdige kommunistene. Hun presenterer *The Big Rape*, en bok som sammenligner kommunister med Nazister i håp om å manipulere

---

⁴⁸ Jason Dittmer. *Captain America and the Nationalist Superhero*. (Philadelphia: Temple University Press, 2012), 50.

leseren til å tro at kommunistene var verre enn nazistene. Nazistene og deres handlinger under den andre verdenskrigen var på denne tiden fortsatt ferskt i minne. Man kan si med sikkerhet at mange amerikanere delte ikke noen kjærlighet for nazistene på denne tiden. Det at da kommunistene ble fremstilt som fundamentalt verre enn nazistene kunne få betydning for hvordan man også oppfattet disse på denne tiden.⁴⁹ Det er ulike måter å fremstille antagonistene i en historie på. Som oppgaven skal gå nærmere inn på i analysen er det en betydelig forskjell fra tegneserie til tegneserie og film til film.

Poenget med å ha antagonister og protagonister er for å ha noen å heie på, samt noen å antagonisere. Dem man heier på vil man gjerne føle større tilhørighet til. Dette kan være gjennom fremstillinger av kjente superhelter eller ved å vise til andre trekk. Antagoniseringen vil primært være forankret i negative karakteriske trekk, eller en tilknytning til noe negativt. En fremstilling av noen som blir oppfattet som objektivt onde. Problemet med dette er at det er skaperne av populærkulturen som fremstiller hvem som er gode og hvem som er onde. Deres fremstilling vil avgjøre hvem av de to vi antagoniserer. Frykt ble en naturlig følelse å spre gjennom antagonistene på en rekke filmer på 1950-tallet.⁵⁰ Science fiction på 1950-tallet handlet ikke om vitenskap, men om katastrofer. Det belyste temaer som frykten for atombomber, verdens undergang og død. Dette var et utsagn av Susan Sontag.⁵¹ Hendershot poengterer kontinuerlig hvordan kommunistene ble fremstilt i populærkulturen. Hvordan de fikk rollen som antagonister. Kommunismen og antikommunismen gjennomsyret populærkulturen og påvirket til stor grad hvordan det endelige resultatet ble. 50-tallet var preget av både frykt og en fremstilling av denne frykten. Hvorvidt antikommunisme fylte populærkulturen og til hvilken grad er noe oppgaven skal gå nærmere inn på i analysekapittelet.

Bruken av utenomjordisk liv i populærkultur var dog ikke et fenomen som startet etter den andre verdenskrigen og begynnelsen på den kalde krigen. Herbert George Wells var en av de første som produserte populærlitteratur som utforsket ideen om en utenomjordisk makt og kampen for å overleve i møte med den ukjente stormakten. Han publiserte en bok i 1898 ved

---

⁴⁹ Cyndy Hendershot. *Anti-Communism and Popular Culture in Mid-Century America*. (Jefferson, N.C: McFarland, 2003), 67-75.

⁵⁰ Vivian Sobchack. *Screening Space: the American Science Fiction Film*. (Rutgers University Press, 1987), 120-122.

⁵¹ Cyndy Hendershot. *Anti-Communism and Popular Culture in Mid-Century America*. (Jefferson, N.C: McFarland, 2003), 52.

navn *The War of the Worlds*. Kjent på norsk under navnet *Klodenes Kamp*. Dette var en bok som omhandlet Mars' angrep på jorden.⁵² Denne boken blir sett på som en stor inspirasjon for science fiction i de over hundre årene siden den ble utgitt første gang. Science fiction hadde komt en lang vei fra Klodenes kamp og til 1950-tallet. Hva som forble det samme var bruken av nære og kjente mennesker og grupper som inspirasjon. Vivian Sobchack, forfatter av *Screening Space* går inn på dette i sin bok. Hun forteller hvordan man over mange år har forsøkt å gjøre filmene mer og mer distansert fra virkeligheten samtidig som man fortsatt ønsker å knytte dem til dagsaktuelle temaer og grupper.⁵³ Til tross for at vi hadde utforsket ideen om utenomjordisk liv i populærkultur før 1947 var det etter denne hendelsen vi fikk et betydelig oppsving i kulturfremstillinger. Når man knytter populærkulturen opp til noe virkelig kan man bruke den som et virkemiddel for å fremmedgjøre og distansere seg fra det som er virkelig. Sobchack refererer til dette som å avhumanisere mennesker. Hvor man tar noe virkelig og fremmedgjør det. Spørsmålet blir hvorfor man velger å lage populærkultur på denne måten. Ett svar kan være at produsent ønsker å fremme en skjult politisk agenda. Det politiske finner alltid en vei inn i populærkulturen på en eller annen måte. Fremstillingen av kommunister som utenomjordiske var en del av dette. Dette er noe oppgaven skal gå nærmere inn på i analysekapittelet.

---

⁵² Herbert George Wells. *The War of the Worlds*. (First Avenue Editions, 2014).

⁵³ Vivian Sobchack. *Screening Space: the American Science Fiction Film*. (Rutgers University Press, 1987), 107-108.

3.0 Metode

Dette kapitlet er dedikert til metodologien knyttet opp til analyseringen av empirien brukt i denne oppgaven. Oppgavens metode og design vil bli presentert sammen med empirien og arbeidet knyttet opp til analyseringen av denne.

3.1 Metode og design

Til å analysere empirien brukt i denne oppgaven er det primært anvendt en metode kalt kvalitativ innholdsanalyse. Kvalitativ innholdsanalyse går ut på å systematisere de ulike bildene eller tekstene man finner som har relevans for å besvare problemstillingen.

Datamaterialet som blir innhentet blir systematisert på en slik måte at man kan enkelt skille dem, men også sammenligne dem med hverandre. Dette for å være i stand til å skape et helhetlig bilde. En innholdsanalyse skiller seg gjerne ikke så mye fra andre former for analyse. Det overordnede er tilnærmet likt. Hva som er ulikt ved en innholdsanalyse er at de større problemene blir gjerne knyttet opp til enhetenes identifikasjon.⁵⁴ Innenfor innholdsanalysen har vi både kvalitativ, men også kvantitativ. Det kvalitative skilles fra det kvantitative på ulike måter. Det kvalitative innebærer en kombinasjon mellom få enheter eller datamateriell, men med en dypere undersøkelse i hver av de enkelte.⁵⁵ Målet med denne metoden er å kunne grundig systematisere innholdet i datamaterialet. Ved hjelp av denne systematiseringen ønsker oppgaven å finne en generalisering som viser hvordan Othering spiller inn på populærkultur i USA på 1950-tallet. Ved å bruke en kvalitativ innholdsanalyse vil det være mulig å tematisere denne datainnsamlingen og forsøke å etablere en sammenheng tilknyttet dette. Dersom oppgaven i stedet for foretok en kvantitativ analyse kunne målet vært å samle inn datamateriell som kunne vise til hvor ofte et fenomen finner sted i populærkulturen. For eksempel ville det ha vært mulig å lage en statistisk oversikt over hvor ofte indoktrinering finner sted i populærkultur for å kunne vise til dens hyppighet. På grunn av oppgavens omfang vil derfor en kvalitativ innholdsanalyse være det som bidrar til å svare på det oppgaven ønsker.

En kvalitativ innholdsanalyse av populærkultur fra 1950-tallets USA kan avdekke en rekke ulike funn. For det første er det forventet å finne en generalisering innenfor samfunnets bekymringer som gjenspeiler historiske hendelser i populærkulturen. Det vil også være

---

⁵⁴ Ottar Hellevik. *Forskningsmetode i Sosiologi og Statsvitenskap*. (Universitetsforl, 1999), 174-176.

⁵⁵ Ottar Hellevik. *Forskningsmetode i Sosiologi og Statsvitenskap*. (Universitetsforl, 1999), 110.

forventet å finne tegn til Othering i film og tegneserier. Hvordan man gang på gang vil finne en konflikt mellom to grupper. Den ene gruppen vil være USA, det liberalistiske Vest. Samtidig vil det kunne finnes en rekke bevis på at den onde motpart vil være Sovjetunionen og kommunismen. Det vil kunne vise hvordan samfunnets frykt ble fremstilt som en kamp mellom det gode og det onde. En ond makt som truer livet og friheten til uskyldige amerikanere. Ved å bruke populærkultur som kilde får man et direkte innblikk inn i hvordan samtidens underholdning ble formidlet til innbyggerne i USA. Det er naturlig å anta at ved å bruke denne metoden kan man avdekke hvilke forutsetninger man hadde for å tro hva som ble fremstilt for en. Samtidens hendelser hadde en høy aktualitet og betydning for populærkultur. Det er dermed forventet å finne en form for påvirkning i retning dette. USA hadde på 1950-tallet stort press fra den østlige verden, nærmere bestemt Sovjetunionen. På bakgrunn av dette vil med stor sannsynlighet denne frykten bli fremstilt gjennom populærkultur på en eller annen måte. Ved å bruke en kvalitativ innholdsanalyse vil det være mulig å tematisere empirien ut ifra disse forventede forutsetningene.

I tillegg til å analysere datamaterialet i denne oppgaven med en kvalitativ innholdsanalyse er oppgaven også strukturert etter et spesifikt design. I boken: *Doing Case Study Research a Practical Guide for Beginning Researchers* av Dawson Hancock og Bob Algozzine⁵⁶ kommer det frem at det i historieforskning som regel er tre ulike design som vanligvis blir brukt. Disse tre er etnografisk design, historisk analyse og sosiologisk case-studieforskning. Det etnografiske designet fokuserer på det didaktiske ved historieforskning hvor man observerer en gruppe, gjerne klasseromsobservasjoner eller intervju av lærere. Den historiske analysen går inn på ulike hendelser, personer og organisasjoner, og deres utvikling eller forandring over tid. Den siste, den sosiologiske case-studieforskningen er en forskning som fokuserer mer på samfunnet og samhandlingen mellom ulike grupper av individer og deres sosiale forhold til hverandre. Denne kollektive interaksjonen og utvikling er hva denne oppgaven er forankret i og det er derfor det designet oppgaven er bygd opp etter. Oppgaven ser også til en grad på utvikling over tid. Denne masteroppgaven belyser Othering i populærkultur over et helt tiår, og viser til hvordan historiske hendelser har påvirket dette. Det vil dermed være naturlig å si at oppgaven også setter søkelys på historisk analyse, og ikke eksklusivt sosiologisk case-studieforskning.

---

⁵⁶ Dawson Hancock. & Bob Algozzine. *Doing Case Study Research: a Practical Guide for Beginning Researchers Third*. (New York: Teachers College Press, 2017).

3.2 Valg av datamateriale

I valget av datamateriale ble det forsøkt å finne noe som gjenspeilet samfunnets bekymringer på en nøyaktig måte. Valget falt på populærkultur, nærmere bestemt filmer og tegneserier. Tiden etter andre verdenskrig markerte slutten på det vi referer til som tegneseriens gullalder som varte til 1953. På grunn av den store etterspørselen etter tegneserier var produksjonen på et nivå aldri sett før. På grunn av dette forenkles prosessen ved utvelgelse av empiri da man ikke blir begrenset av mangel. Dette førte derimot til at antall empiriske kilder måtte begrenses og det ble derfor etablert tre grunnprinsipper empirien måtte innfri for å kvalifisere til bruk. For det første måtte tegneseriene ha en aktualitet til temaet og kunne kontekstualiseres. Det vil si at tegneseriene måtte kunne knyttes opp til det aktuelle temaet og ses i den større sammenhengen. Dersom det var ingen bruk av frykt, vold eller fare var ikke tegneserien relevant for oppgaven. For det andre måtte det være to tydelige krefter i historien. Det måtte være en kamp mellom det gode og det onde. Det liberalistiske og det kommunistiske. Dersom det ikke var en konflikt innad i historien var den utenfor oppgavens tematikk. For det tredje måtte empirien vise til bruk av enten skjult eller åpenlys Othering. Det måtte være synlig at karakterer i empirien ble fremstilt ulikt basert på hvilken side av konflikten de var. Det måtte være tydelig hvem som var gode, og hvem som var onde. Samtlige av de empiriske kildene brukt i denne oppgaven inneholdt disse tre punktene og ble derfor inkludert. Det andre og tredje punktet gikk dog om hverandre, og det var få tegneserier som kun hadde én. Etter flere måneder med graving ble det funnet en tilstrekkelig mengde passende empiriske kilder til å analysere.

Filmer på 1950-tallet skiltes fra tegneserier ved at de ofte hadde en annen tilnærming til frykt enn tegneserier. Det man hørte spilte inn med det man så, og musikk sammen med det visuelle jobbet sammen for å produsere noe som kunne oppleves som skummelt. Når det kom til film, var utvalget langt mer begrenset enn med tegneserier. Dette er naturlig på grunn av begrensningen ved å produsere en film i motsetning til en tegneserie. Omfanget med å produsere en film kontra en tegneserier er langt mer omfattende. utfordringer knyttet til tid, kostnad og mangel på ressurser bidro til dette. Utvelgelsen av filmer til analysen av denne oppgaven var forankret i de samme tre grunnprinsippene som tegneseriene. Det ble dog her også vektlagt de audiovisuelle fremstillingene man finner i filmer. Tegneserier inneholder naturligvis ingen lyd, så dialekt, toneleie og andre lyder er opp til leserens kreativitet å avgjøre. Lyden på en film kan ha relevant betydning for det skjulte budskapet. Enkelte karakterer kan kommunisere på en gebrokket dialekt som tydelig viser til karakterens

opprinnelse. Det ville her da også være essensielt å lytte etter dette. Viktigheten av bruk av film i denne oppgaven er dog nødvendig å poengtere. Siden film og tegneserie på denne tiden ble tydelig fremstilt ulikt vil det være nødvendig å se dem i lys av hverandre. Dette for å kunne få et helhetlig bilde av populærkulturen som sjanger i USA på 1950-tallet. Det audiovisuelle i filmer gir forbrukeren informasjon som kan ha betydning. Mens med en tegneserie er man gjerne mer fri da det er enklere, men også billigere å være kreativ. Samspeillet mellom disse to formene gjør det mulig å skape generaliseringen som oppgaven ønsker, og dette er grunnen til at både film og tegneserie er inkludert i denne oppgaven.

3.3 Innsamlingsprosessen

Oppgaven bruker en rekke ulike filmer og tegneserier fra tidsperioden 1950-tallet. All empiri er produsert av amerikanere. Oppgaven har gått systematisk gjennom empirien som er relevant for denne oppgaven og valgt ut de som passer best. Den opprinnelige innhentingene begynte med film. Det første som ble nødvendig var å lage en generell oversikt over alle filmer som omhandlet noe innen utenomjordisk liv i USA på 1950-tallet. Det ble deretter nødvendig å gå dypere inn i hver film for å avgjøre dens relevans. Det var opprinnelig 48 filmer som ble produsert i USA på 1950-tallet som omhandlet utenomjordisk liv på en eller annen måte. Av disse ble åtte umiddelbart lukket vekk. Arbeidet med å fjerne ytterligere filmer involverte å se trailere til hver enkelt en, samt lese sammendrag på samtlige. Av de resterende 40 ble 20 filmer selektert. Disse viste seg å være mer relevante enn de resterende. Den videre prosessen innebar å gå enda dypere inn i hver enkelt film. Dette for å kunne avgrense de opprinnelig 48 filmene til noe nærmere ti. De resterende filmene ble systematisk sett gjennom og valgt basert på deres innhold som forklart i underkapittel 3.2 i denne oppgaven. Til slutt gjenstod det 12 filmer som viste seg å være de som hadde størst relevans, og omhandlet poengene oppgaven fokuserte på. Disse ville bli de filmene som denne oppgaven tok utgangspunkt i, sammen med tegneseriene som også ble brukt.

Prosessen for å velge ut tegneserier fungerte på tilnærmet samme måte som med filmene. Bare at ved tegneseriene var det et langt større utvalg, noe som gjorde utvelgelsesprosessen langt mer utfordrende og tidkrevende. Det er vanskelig å si hvor mange tegneserier denne oppgaven opprinnelig tok utgangspunkt i, da det med tegneserier ofte er flere uavhengige historier inne i ulike blad. I ett blad kunne det for eksempel være en historie som var relevant, men også tre-fire. Det er å anta at tallet ligger et sted mellom 100-200 ulike

historier. Av disse ble 45 tegneserier valgt som mer relevante enn de andre. For å kunne begrense antall tegneserier ytterligere ble historiene lest grundigere enn opprinnelig. Det ble nødvendig å kontekstualisere innholdet. Se det i lys av samtidens historie. Luke bort det som gjerne handlet om utenomjordisk liv, men som ikke berørte fokuset ved denne oppgaven. Etter dette var det 13 tegneserier som alle var relevante for denne oppgaven. Tegneserien hadde enten et tydelig budskap som omhandlet temaet, eller et åpenlyst underliggende budskap som gikk inn på det samme.

Prosessen videre innebar å analysere disse 12 filmene og 13 tegneseriene, og gå inn på hver enkelt og dens innhold. Ved analyseringen ble det essensielt å se etter noen form for tilknytning til Sovjetunionen eller kommunismen. Det kunne vært alt fra mindre tilknytninger til tydelige visuelle representasjoner. I noen av filmene ble det også nødvendig å lytte til antagonistenes stemme. Aksent og toneleie kunne være bevis på et forsøk på å illustrere kommunister. Tilknytninger til kommunismen var både tydelige, men også skjulte.

Med dette menes hva som tydelig blir fremstilt for forbrukeren. Det er mennesker og gjenstander som kan knyttes til Sovjetunionen og kommunismen, og hvor skaperen ikke legger skjul på sammenhengen, men gjerne fremhever den. Dette kan være for eksempel tydelige slaviske trekk på en karakter. Karakteren kan ha tydelige overdrevne slaviske ansiktstrekk som store ører og nese, samt bustete hår og øyenbryn. Dette kommer i noen filmer og tegneserier svært tydelig frem. I tillegg til mennesker er det også noen tydelige gjenstander som blir fremvist for å vise til Sovjetunionen og kommunismen. Dette kan være gjenstander som for eksempel flagg, uniformer eller militært utstyr. I enkelte tilfeller blir Sovjet nevnt ved navn, eller tydelige slaviske egennavn.

Hvor det er underlagt hva som menes, men det er ikke like tydelig finner vi det skjulte. Et eksempel på dette er spionasje. Under denne perioden var det vanlig at Sovjetunionen hadde spioner i USA, forkledd som hvilken som helst annen amerikaner og ofte umulig å oppdage. Disse spionene gikk gjerne i ett med samfunnet, ble en del av det for så å lekke informasjon tilbake til Sovjetunionen. Dette var noe som ble fryktet i USA, og dermed fremstilt i populærkulturen. Men her ble det gjerne fremstilt visuelt som et romvesen som tok menneskelig form. Dette er eksempel på det skjulte. All empiri som hadde slike skjulte meninger, ble plassert i denne kategorien. Tegneserier og filmer skjulte dette på ulike måter, og er noe oppgaven skal gå nærmere inn på i analysekapittelet.

Ved innsamling av empiri var internett primærverktøyet. All empiri brukt i denne oppgaven er hentet fra internett. Det vil si at alle tegneserier presentert her, var kopiert og lagt digitalt på ulike nettsider. Det samme var filmene. Man kan argumentere for at det vil kunne være unøyaktig å velge empiri som er funnet på internett. Disse er åpne for manipulasjon da de er scannet av privatpersoner for deretter å bli lagt ut. Årsaken til valget med å bruke dette var utfordringene knyttet opp til å skaffe empirien fysisk. Ved å bruke internettet vil man finne empiri som gjerne er systematisert og kategorisert. Det er derimot blitt tatt en kildekritisk vurdering av empirien, og det er blitt konkludert med at empirien fremstår umanipulert. Dersom internettet ikke hadde blitt brukt hadde det endelige resultatet i denne oppgaven blitt annerledes. Det ville ikke ha vært mulig å analysere den mengden som det har blitt her. Å bestille inn hver enkelt kopi, analysere dem for å avgjøre deres relevans og velge ut de viktigste ville tatt flere år å gjennomføre. På denne måten ble prosessen kortet ned, noe som gjør at det endelige resultatet ble dekket av nok empiri til å kunne svare på oppgavens problemstilling.

3.4 Datamaterialets tematisering

Empirien i oppgaven ble kategorisert på en tematisk måte. Det vil si at de ble delt inn i kategorier på bakgrunn av hvilket tema de belyste. Ved start på oppgaven var det opprinnelig ment å tematisere film og tegneserier sammen og på samme måte. De to ulike belyser det samme, og ble antatt til å se på hendelsene i det samme perspektiv. Det kom dog frem etter innsamlingen av empiri at dette faktisk ikke var tilfelle. Til tross for at både film og tegneserier er begge populærkultur, og begge inneholder både kommunisme og frykt er det en vesentlig strukturell forskjell. Det er en fundamental ulikhet innen hvordan de to legger frem den samme forankringen i virkelige hendelser og individer. Filmer omhandler de ulike bekymringene i samfunnet og er en god måte å belyse disse. Tegneseriene fokuserer mer på det karakteristiske mellom de to gruppene og går mest inn på dette. På bakgrunn av dette ble det avgjort å tematisere film og tegneserie hver for seg.

Filmene brukt i denne oppgaven vil være tematisert inn i to kategorier, derav disse kategoriene er «det ukjente», samt «indoktrinering». Det ukjente er en representasjon av Stalins lukkede regime presentert i teorikapittelet i denne oppgaven. Usikkerheten mange amerikanere følte på bakgrunn av Sovjetunionens skjerming ble belyst i populærkulturen på 1950-tallet. Denne kategorien ligger til grunn for å kunne vise til denne fremstillingen.

Den andre kategorien filmene i denne oppgaven er tematisert etter er indoktrinering. På lik linje med det skjermede Sovjetunionen var indoktrinering noe som var betydelig fryktet i USA på 1950-tallet. Myndighetene spilte en betraktelig rolle i de amerikanske borgeres relasjon til fenomenet. Hva indoktrinering var, og hvilke betydninger det fikk på amerikanerne er noe som ble tydelig belyst i filmene brukt i denne oppgaven. På ulike måter ble temaet berørt, og eksklusivt brukt som et virkemiddel for å fremprovosere frykt hos seeren.

Tegneseriene ble tematisert på en annen måte enn filmene. De to kategoriene etablert her er; «heroisering», samt «antagonisering». Disse begrepene er i korte trekk motsetninger av hverandre. I tegneserier ble ikke handlingen det samme som filmer, til tross for at de er laget i den samme tidsperioden. Tegneserier dreier seg om å belyse forskjellene på det gode og det onde fremfor å ha en handling hvor det onde triumferer. Konflikten mellom det gode og det onde ble da i tegneserier betydelig mer transparent noe som igjen gjør skillet større. De gode ble heroisert, og tillagt positive karakteristiske trekk. Dette gjelder både utseende, men også karakterenes moralske holdninger og handlinger. Dette ble en synlig kontrast til antagonistene. De slemme i fortellingene. Disse får tillagt negative karakteristiske trekk og ble fremstilt som mindreverdige. Denne antagoniseringen henger tydelig sammen med Otering av kommunister, og er noe som vil bli belyst i analysekapittelet i denne oppgaven.

3.5 Metodens begrensinger

En kvalitativ innholdsanalyse gir gode muligheter ved analysering av populærkultur fra 1950-tallets USA. Det gir dog også enkelte begrensninger. Denne oppgaven fokuserer på et spesifikt tema knyttet opp til 1950-tallets USA. Dette gjøres for å begrense oppgavens omfang og for å kunne gå dypere inn i et mindretall empiriske kilder. På grunn av dette vil ikke oppgaven vise til forholdet mellom tegneserier og filmer som inneholder tegn til bruk av vold, frykt og kommunisme og de som ikke gjør det. Dersom oppgaven hadde prioritert en kvantitativ innholdsanalyse ville det ha vært mulig å vise til hvor ofte dette forekommer i populærkulturen. Dette ville kunne vist både hva som var fryktet, men også i hvilken grad. En kvantitativ innholdsanalyse ville sett temaet fra et annet perspektiv, noe som kunne ha vært fordelaktig. Man kan dog argumentere for at den kvalitative innholdsanalysen vil være det beste valget for temaet i denne oppgaven. Hvor den kvantitative innholdsanalysen går inn på det statistiske ved innholdet fokuserer den kvalitative mer på selve innholdet fremfor hvor ofte det forekommer. Innenfor et tema man ikke har særlig kjennskap til om noe faktisk

forekommer vil det ikke være naturlig å føre statistikk på hvor ofte. Det vil være mer naturlig å analysere stoffet for å finne en generalisering.

Hvorfor valgte oppgaven 1950-tallet og ikke for eksempel 1960? Diskriminering gjennom fremstillingen av utenomjordisk liv i populærkulturen var ikke noe som var begrenset til 1950-tallet og det tiåret alene. Til tross for det var det naturlig å analysere empiri fra den tiden. Årsaken til dette er på grunn av skiftet vi fikk på 1950-tallet. Vi fikk starten på den kalde krigen, og en oppblomstring innen UFO-kulturen. Det var kun noen år etter Kenneth Arnolds observasjon, og man fikk et innblikk i begynnelsen UFO fenomenet som fulgte. Både i populærkulturen, men også som et samfunnsfenomen. Mange trodde UFOer kun var kommunister, mens andre trodde de var utenomjordiske. På grunn av dette fikk vi en svært spennende fremstilling av utenomjordisk liv i populærkulturen på 1950-tallet. På grunn av oppgavens begrensning ble det avgjort å prioritere 1950-tallet fremfor å bruke flere tiår og sammenligne disse. Det hadde gjort oppgaven langt mer omfattende og det ville ikke vært mulig å gå i dybden på flere tiår for så å sammenligne dem med tanke på oppgavens omfang.

Opgaven tematiserer datamaterialet brukt i analysekapittelet. Ved å tematisere empirien begrenser man fokuset på selve analysen til kun et fåtalls retninger. Dette utelukker muligheten for å se de aktuelle hendelsene og dataene fra et annet perspektiv enn akkurat hva man ser etter. På denne måten kan man overse viktige ting, på bakgrunn av at det er noe man opprinnelig ikke er på jakt etter. På en annen side vil det være tilnærmet umulig å dekke samtlige perspektiv innenfor et så bredt spekter. Et så omfattende tiår, med utallige vinkler vil uansett være uhåndterbar i én enkel oppgave. Dette er årsaken til oppgavens avgrensning. Ved en avgrensning vil det alltid være enkelte aspekt som blir utelukket. Dette er noe man som forsker må akseptere. Primærfokuset vil alltid måtte være å avgrense, men heller kunne gå mer detaljrikt inn i avgrensingen.

4.0 Analyse

4.1 Introduksjon

Hensikten med dette kapittelet er å analysere datamaterialet brukt i denne oppgaven. Som beskrevet i metodekapittelet er empirien tematisk inndelt i fire kategorier. Disse fire belyser ulike samfunnsbekymringer og responsen som fant sted i USA på 1950-tallet. De vil være sentrale for å kunne se bruken av Othering i populærkulturen. Kapittelet vil gå nærmere inn på «det ukjente», indoktrinering, heroisering og antagonisering i populærkulturen. Oppgaven vil belyse hvordan disse kommer frem i de ulike filmene og tegneseriene inkludert.

Hvordan mennesker og grupper blir fremstilt for offentligheten har betydelig signifikans for hvordan disse blir oppfattet. Dersom man fremstiller en antagonist i populærkulturen som uten kontekst vil fremstå som en slaver, vil det være naturlig at dette kan påvirke hvordan man oppfatter slaver. Zimmerman skjøt Martin basert på en kollektiv tanke om at minoriteter er farlige, ukontrollerbare og ønsker å skade andre. Selv om dette ikke er tilfellet betyr det ikke noe, så lenge tanken om at det kan være tilfelle er plantet hos leseren. Antagonister som de som finnes i populærkulturen brukt i denne oppgaven vil ikke gjøre deg urolig for hva minoriteter vil gjøre med familien din, men de kan få deg til å stille spørsmål ved den slaviske trusselen på andre siden av havet. Dersom man konstant fremstiller kommunister som antagonister vil det være umulig å se på dem som helter i amerikansk populærkultur. De vil på en annen side alltid fremstå som fienden og fundamentalt annerledes.

Oppgaven ønsker å belyse hvordan Othering kom til uttrykk i populærkultur i USA på 1950-tallet. Samtidig hvordan fremstillingen av utenomjordiske kan knyttes til tidsrelevante sosiale og politiske forhold. I dette kapittelet vil det bli presentert hvorfor utenomjordisk liv ble så tydelig knyttet opp til kommunister. For å oppdage fremstillingene av kommunister må man se nærmere på oppbygningen til datamaterialet. Man må undersøke hva som ble illustrert, samt hvilke budskap som ligger til grunn. *Superman and the Mole Men*⁵⁷ fra 1951 er én av en rekke filmer som viser til slike fremstillinger. Filmen viser til Othering ved at det ble vektlagt en tydelig forskjell mellom selvet og De Andre. Her kan vi se tydelige likhetstrekk til hvordan kommunister ble behandlet i USA på 1950-tallet, og det kan være at det var nettopp dette produsent ønsket å formidle i denne filmen. Det er dette vi finner i datamaterialet brukt her og noe oppgaven skal gå nærmere inn på i dette kapittelet.

---

⁵⁷ Lee Sholem. *Superman and the Mole Men*. (USA: Lippert Pictures, 1951).

4.2 Populærkulturens forutsetninger

Det er en rekke tråder en kan trekke fra samtidens daværende situasjon til det som ble presentert i populærkulturen. En av de store truslene amerikanerne stod ovenfor som vi har sett på tidligere var spionasje. Frykten for at noen, utkledd som hvilken som helst annen borger lekket informasjon til fienden. Dette kom av den store kommunistbølgen som skylte over landet etter andre verdenskrig. Naboen, bakeren eller postmannen kunne være en kommunistisk spion, uten at noen visste det. Dette gjorde det vanskelig å stole på noen, og gjorde mange amerikanere mistenksomme. På engelsk har vi noe vi kaller for: *hide in plain sight*. Det handler om å skjule seg åpenlyst. Det var dette man fryktet kommunistene gjorde, og at de fra skjulestedet sitt ville drepe og ødelegge. Det er en rekke filmer og tegneserier som illustrerer dette fenomenet. *The Thing from Another World*⁵⁸, *It Came from Outer Space*⁵⁹ og *Invasion of the Body Snatchers*⁶⁰ er bare noen av de mange filmene som fremstiller dette. Denne frykten ble gjenspeilet i populærkulturen på ulike måter. I tegneserier finner vi det blant annet i *Amazing Adventures*. De ulike utgavene forklarer det annerledes, men prinsippene er de samme. Den andre utgaven av *Amazing Adventures* forteller om en amerikansk ekspedisjon til en ukjent planet. Dette i håp om å utvinne materialer som kan brukes for å produsere atomvåpen. Etter en intens kamp mot et utenomjordisk flammevesen kaprer to fra mannskapet skipet og forsøker å stikke av med materialet. Det kommer frem at disse to jobber for en annen stormakt som også ønsker å lage atomvåpen. Det blir ikke beskrevet hvilken stormakt, men ut ifra kontekst er det trygt å anta at det er ment å være Sovjetunionen.⁶¹ I den fjerde utgaven av tegneserien kommer to utenomjordiske til jorden for å ta over planetens ressurser. Når de ankommer, er de vitne til en prøvesprengning av en atombombe i USA. De forstår at de ikke kan slå amerikanerne med ildkraft, og foreslår en annen løsning. Denne løsningen blir å produsere roboter som er identiske kopier av den lokale befolkningen. Disse robotene skal skaffe seg innflytelse og skade systemet innenfra. På denne måten kan de ta over jorden.⁶²

Det er tydelig hvilket budskap skaperen av tegneserien ønsker å formidle her. Den kommunistiske utbredelsen som blant annet Truman og McCarthy gikk over stokk og sten for

---

⁵⁸ Christian Nyby. *The Thing from Another World*. (USA: RKO Radio Pictures, 1951).

⁵⁹ Jack Arnold. *It Came from Outer Space*. (USA: Universal Pictures, 1953).

⁶⁰ Don Siegel. *Invasion of the Body Snatchers*. (USA: Allied Artists Pictures Corporation, 1956).

⁶¹ Lynn Philips. *Amazing Adventures 2*. (USA: Ziff-Davis Publishing Company co., 1951).

⁶² Lynn Philips. *Amazing Adventures 4*. (USA: Ziff-Davis Publishing Company co., 1951).

å forhindre gjorde stort inntrykk. Det påvirket også populærkulturen i stor grad. Både spionasje og indoktrinering var noe av det man fant mest av i populærkulturen. Grunnen til dette kan være av ulik årsak, men det er naturlig å tenke at dette var noe av det man fryktet mest i samtiden. Siden skaperne av populærkulturen forsøkte å spille på hva folket fryktet er det grunn til å tro at dette var noe som var svært fryktet og derfor ofte fremstilt. Dette viser tydelig hvordan tanker opp til kommunismen og frykten for kommunistene ble gjenspeilet i populærkulturen. Utenomjordiske og kommunister ble så nært knyttet at de gikk om hverandre. Fremstillingen av utenomjordiske var dermed en adekvat måte å belyse frykt på, knyttet opp til kommunismen.

Kallenavn kan også være en indikasjon på at det omhandler kommunister. I *Captain science* 6 finner vi en historie om en gruppe som går under navnet: *The red devils*. *The red devils* var et uttrykk som ble brukt om kommunister under denne tiden og brukes her for å fremme dette. Karakterene i denne tegneserien er bosatt på planeten Mars og er aktive motstandere av protagonisten i historien. Antagonistene i historien blir også referert til som røde spioner. Flere andre referanser knytter dette til reelle hendelser. I historien blir vi også presentert til noe tegneserien kaller *the ionic curtain*. Dette var en grense som skulle skille beboerne på Venus fra beboerne på Mars.⁶³ *The ionic curtain* er en tydelig sammenligning til det vi kjenner som *the iron curtain*. Jernteppet som det heter på norsk, var et skille mellom den vestlige og østlige delen av verden. Det fikk sitt navn av Joseph Goebbels, tysk propagandaminister og ble senere aktivt brukt av Winston Churchill. Dette jernteppet skulle holde de kommunistiske landene adskilt fra resten av verden.⁶⁴ På akkurat samme måte som jernteppet skulle skille vest og øst, skulle *the ionic curtain* skille Mars og Venus. Slike små sammenligninger og referanser finnes i stor grad i populærkultur på 1950-tallet.

4.3 Film

Når det kommer til produksjon av filmer på 1950-tallet er det en selvfølge at man som filmskaper var begrenset til samtidens teknologi. Det fantes ikke noen form for CGI (også kjent som dataanimasjon) tidlig på 1950-tallet. Mangel på dataanimasjon begrenset filmproduksjonen og dens effekter til hva man kunne lage med sine egne to hender. Dette gjorde det naturlig for filmskaperne å lage menneskelignende skikkelser når man fremstilte

---

⁶³ Wally Wood. *Captain Science* 6. (USA: Youthful Magazines, 1951).

⁶⁴ Marit Dalen. *Jernteppet*. (Store Norske Leksikon, 2021).

utenomjordisk liv. Man hadde ikke de mulighetene vi har i dag hvor praktisk talt alt man kan forestille seg kan fremstilles ved bruk av dataanimasjon. Filmer som *Superman and The Mole Men*⁶⁵, *Flying Disc Man from Mars*⁶⁶, og *The War of the Worlds*⁶⁷ gjorde nettopp dette. De brukte teknologien de hadde, og fremstilte utenomjordisk liv til tross for at de fremstod med en skikkelse tilnærmet lik et ordinært menneske. Fenomenet *hide in plain sight* var dermed noe som ble spesielt belyst i filmer.

4.3.1 Indoktrinering

Med indoktrinering menes et forsøk på å fjerne menneskers holdninger ved en systematisk manipulering. Frykten for indoktrinering var på 1950-tallet et fenomen som fylte propagandaplakater, Tv- og radioprogram, men også populærkultur. Det man fryktet i indoktrineringen var et resultat av den kommunistiske ekspansjon. Det var alt Truman og resten av regjeringen motarbeidet. Men hvorfor ble frykten for indoktrinering en så stor del av populærkulturen? Kanskje var det en form for propaganda, et politisk verktøy for å formidle et manipulerende budskap. På en annen side kan det enkelt og greit bare ha vært et ønske om å tjene penger, og derfor inkludert på bakgrunn av det det var et fenomen som solgte. Uansett hvilke årsaker som lå til grunn for inkluderingen av indoktrinering i populærkulturen var det en essensiell del av dets innhold. Filmer både fra nåtiden, men også fortiden er og var preget av et politisk budskap. Regissøren av en film ønsker å formidle noe med filmen, og han eller hun vil legge igjen et fottrykk av personlige meninger i verket. Disse meningene vil være forankret i tidsaktuelle tema, og gjennomsyret av dette. Noen ganger var dette svært synlig, og noen ganger ikke.

Filmen: *Red Planet Mars* er en av de filmene med en tydelig underliggende politisk agenda. Dette er en film som fremmer et politisk, men også et religiøst budskap. Handlingen finner sted på planeten Mars, og forankret historien til symbolikk. Den røde planeten går igjen som hjemmet til kommunistene fremstilt som utenomjordiske i majoriteten av empiri brukt i denne oppgaven. På en annen side er denne handlingen litt annerledes enn andre i samtiden. Man kan ikke si med sikkerhet at denne filmen inneholder utenomjordisk liv, men den legger opp til det. En tidligere nazistisk forsker blir tvunget av en gruppe sovjetiske soldater til å

---

⁶⁵ Lee Sholem. *Superman and the Mole Men*. (USA: Lippert Pictures, 1951).

⁶⁶ Fred Brannon. *Flying Disc Man from Mars*. (USA: Republic Pictures, 1950).

⁶⁷ Byron Haskin. *The War of the Worlds*. (USA: Paramount Pictures, 1953).

forsøke å få radiokontakt med Mars. Dette kommer etter at amerikanske forskere angivelig allerede har etablert kontakt med vesen på planeten. I denne overføringen blir det fremvist at Mars har etablert et utopisk samfunn. Dette samfunnet er basert på et harmonisk forhold til hverandre hvor det ikke er behov for krig eller konflikt. Planeten sier i sin kontakt at grunnet mangel på atomkrig og en tro på noe større var dette resultatet. Denne beskjedne fører til globale revolusjoner, og en omveltning av styreform. Teokratisk styreform blir innført i en rekke nasjoner, blant annet Russland. Det som gjør at denne filmen ikke nødvendigvis inneholder utenomjordisk liv er det faktum at det blir aldri eksplisitt vist at det er utenomjordisk liv. Etter hvert i filmen blir det tydelig at det er en sjanse for at kontakten som ble etablert kan faktisk ha blitt forfalsket. Følgene som da kom etter den angivelige kontakten, kan dermed ha blitt fremprovosert for å skape omveltningene som fant sted. Denne filmen kan ses på som en tydelig antikommunistisk, samt religiøst preget film. Den promoterer den vestlige verden, og fremstiller dette som det ideelle samfunn. Filmen forsøker å illustrere at kommunismen ikke er noe som hører hjemme i et utopisk samfunn. Hva som ligger til grunn for å skape et slik Utopia er flere av de samme poengene fremstilt av Benedict og *Public Affairs Committee*. Hvorvidt dette er tilfeldig, er vanskelig å si. Hva som dog er tydelig, er at det går igjen at verden ville vært bedre uten kommunismen.⁶⁸

Noe som var svært fryktet under starten på den kalde krigen var amerikanske borgere som fungerte som russiske spioner. Dette kunne være kommunister plantet som muldvarper i landet, eller ordinære amerikanere som kommunistene hadde klart å vende over på deres side. Dette var et fenomen man fant i populærkulturen, og var en av to store frykter som ble illustrert. Den klarer nemlig å gjenspeile samfunnets bekymringer, og flere tegneserier og filmer inneholdt dette. *Invaders from Mars* er kanskje den filmen som viser dette mest åpenlyst av alle. Filmen handler om hvordan ordinære mennesker blir ved bruk av avanserte våpen, ikke bare vendt til fiendes side, men også fundamentalt forandret. Historien er fortalt fra et barns perspektiv. Dette barnet våkner en natt av et tordenvær. Ut av vinduet ser han en UFO flyvende lavt over bakken før den til slutt lander like i nærheten. Barnet vekker sin far og forteller han om det urovekkende synet. Hans far forteller han at alt han har sett er bare en drøm, men faren drar etterpå ut for å forsikre seg om at det var nettopp det. Etter flere timer returnerer han. Blikket er helt fjernt, og han fremstår kald og distansert fra virkeligheten. Den unge gutten oppdager et rødt merke som faren har fått i nakken, noe han ikke hadde før.⁶⁹

---

⁶⁸ Harry Horner. *Red Planet Mars*. (USA: Melaby Pictures, 1952).

⁶⁹ Vedlegg 3.

Dagene går og han legger merke til at flere av innbyggerne i byen har startet å oppføre seg på den samme usedvanlige måten, og alle disse har det samme røde merket i nakken. I tillegg til å være distanserte er også innbyggerne begynt å opptre fiendtlig. Etter hvert kommer det frem at utenomjordiske menn fra Mars har brukt tankekontroll for å kunne styre beboerne. Disse marsmennene ønsker å lage en hær av mennesker for å kunne angripe et anlegg med atomvåpen for deretter å invadere og ta over planeten.⁷⁰

Denne filmen er et godt eksempel på frykten for indoktrinering og omvendelse. Den skildrer frykten gjennom et barns opplevelse av fenomenet. På denne måten blir det kanskje enda mer alvorlig, og oppleves av seeren som noe skrekkfult. Filmen forsøker å gi oss et innblikk i faren ved kommunismen. Det mulige utfallet dersom befolkningen blir påvirket av det kommunistiske synet. Resultatet blir fremstilt som dommedag. Død, ødeleggelse og undergang. *Invaders from Mars* var ikke den første, eller den siste filmen som brukte frykten for omvendelse. Forskjellen mellom de ulike filmene er gjerne hvordan de mister kontrollen, hvordan de utenomjordiske ser ut og hvordan de planlegger å utføre oppdraget sitt. Hovedpoengene er dog tilsvarende. Utenomjordiske ønsker å tilintetgjøre planeten, eller å overta den. For å gjøre dette manipulerer de mennesker gjennom tankekontroll. Hvor mye dette fenomenet ble skildret og brukt i populærkultur forteller oss hvor bekymringsverdig, og fryktet dette var for amerikanere på 1950-tallet. Frykten for at mannen på gaten ikke var den han sa han var, men noe langt verre. Frykten for kommunismen ble fremstilt i mange ulike former og fasonger.

The Invasion of the Body Snatchers viste til den samme frykten. Filmen var av sjanger skrekkfilm, noe som gjorde at den kanskje fikk enda større effekt på seerne. På en ubehagelig måte blir seerne vist hvordan en ukjent fare kloner amerikanere for så å bytte ut den virkelige med klonen. Klonen deler de samme minnene, tankene og fysiske karakteristiske trekkene. Bortsett fra en endret sosial oppførsel er det umulig å oppdage at dette ikke er et menneske. Denne dupliseringen er noe som finner sted mens menneskene sover, og ikke noe som legges merke til.⁷¹ Det som er ekstraordinært med en skrekkfilm er hvilke konsekvenser den får for enkelte. De aller fleste som i dag har vært på en skrekkfilm har kjent på en litt ubehagelig følelse etterpå, hvor man undrer på om dette er noe som kan skje med deg. Man kjenner det i magen når man går hjem på kvelden, og man kjenner det igjen i mørket under dynen.

---

⁷⁰ William Menzies. *Invaders from Mars*. (USA: National Pictures Corp, 1953).

⁷¹ Don Siegel. *Invasion of the Body Snatchers*. (USA: Allied Artists Pictures Corporation, 1956).

Forskjellen på en spøkelsesfilm og en film om utenomjordisk liv er betydelig. Grunnen til det er fordi sistnevnte blir laget og vinklet for at det skal passe med reelle hendelser. Det er tydelig at man ønsket å dra inn frykten for kommunismen i populærkulturen i USA på 1950-tallet. Den politiske agendaen var så tydelig at det kan nærmest ikke kalles skjult. Antikommunismen som vi blant annet finner i McCarthyismen, har tydelig påvirkning på populærkulturen og bærer preg på gjenspeiling.

Invaders from Mars og *The Invasion of the Body Snatchers* er sammen med en siste film regnet som tre av de mest sentrale innenfor frykt for kommunistisk innflytelse. På samme måte som med de to forrige utforsker den tredje filmen også ideen om en invasjon ved bruk av tankekontroll. Denne filmen heter; *It Conquered the World*.⁷² Tankekontrollen ble gjennom filmene fremstilt på ulik måte. Noen ganger ble det ikke engang eksplisitt vist. Følgende av tankekontrollen var også ulik, men kan oppsummeres tilnærmet likt. Befolkningen mister sin innflytelse og kontroll over sitt eget liv og samfunn, samtidig er det en ytre kraft som trekker i tråene og får mennesker til å gjøre det de ønsker. Tankekontrollen er en representasjon av indoktrineringen. Kommunistisk indoktrinering i USA. *It Conquered the World* spiller på historien om et utenomjordisk vesens manipulering av den amerikanske befolkningen. Vesenet kommer opprinnelig fra en annen planet, men overtaler en amerikansk forsker til å hjelpe det med å dra til jorden slik at det kan erobre. Vesenet ønsker å fjerne alle menneskers følelser av alle slag og på denne måten gjøre menneskene til sine slaver. Flere forsøk på å drepe vesenet mislykkes, og det får større og større makt. Ved slutten av filmen beseires monsteret og en monolog holdes av den ene karakteren. Her forteller han at mannen som ledet det utenomjordiske vesenet til jorden var korrumpert av et ønske om å skape forandring i verden. Dette var idealer ikke forankret i riktige premisser. På bakgrunn av dette ville de eneste følgene være død, tap og lidelse. Denne monologen er direkte knyttet opp til, og ment å være en sammenligning med kommunismen. Hvordan enkelte menn med ulike idealer forsøker å tvinge gjennom forandring i verden. Denne forandringen ender aldri positivt hvis den ikke blir gjort korrekt. Man kan argumentere for at det disse tre filmene illustrerer er hva «Smith Act» står for. Filmene viser hvordan en fremmed makt kan ikke bare styrte en regjering, men ta over en hel verden. «Smith Act» var ment å beskytte det amerikanske folket og landets verdier. Kan man ikke da si at disse filmene prøver å forsvare denne loven?

---

⁷² Roger Corman. *It Conquered the Word*. (USA: American International Pictures, 1956).

4.3.2 Det ukjente

I populærkulturen ble De Andre presentert som ukjente. Det er vesener med betydelig makt, men det er ukjent hvilke våpen de har og hvilken fare de utgjør for menneskeheten. Det hele er skjult. Dette er noe som gjør den ukjente mer fryktet. Dette var en gjenspeiling av Sovjetunionen og dets lukkede samfunn under Stalins regime. Stalin innførte strenge regler rundt hemmelighetshold innenfor Sovjetunionen fra 1947 og til hans død i 1953. USA hadde lite kunnskap om hva Sovjetunionen holdt på med. Informasjon knyttet til våpen som blant annet atombomben var ukjent. Det er frykten for nettopp dette vi finner igjen i populærkulturen i USA på 1950-tallet. Det er her vi ser hva som knytter Sovjetunionen sammen med den ukjente og utenomjordiske faren. Dette er grunnen til at de i en rekke tilfeller flettes så godt sammen. På samme måte som Sovjetunionen var lukket og hemmelig var også de utenomjordiske det i populærkulturen i USA på 1950-tallet. De utenomjordiske i populærkulturen som kommer til jorden med ondsinnede intensjoner er ukjente. De blir ikke skildret utover det faktum at de ønsker å erobre, eller ødelegge jorden.

En av de første filmene som kom på 1950-tallet var en filmserie ved navn: *Flying Disc Man from Mars*.⁷³ I denne filmserien krasjlander Mota, en marsboer etter å ha blitt skutt ned av en amerikansk pilot. Mota, som baklengs kan leses «Atom» er på oppdrag for å ta over jorden. Mars har sett jordas bruk av atomvåpen og ønsker å ta over og styre jorden. Mota forsøker da å overtale en amerikansk vitenskapsmann i håp om å klare dette. Hva som er verdt å merke seg ved Mota er hans utseende og karakteristiske trekk. Hans store nese, høye hårfeste og tydelige ansiktstrekk prøver tydelig å hinte til noe. Historiens antagonist er ikke bare spilt av en skuespiller som ser ut som en Sovjet, han snakker også gebrokkent engelsk med en russisk aksent.⁷⁴ Mannen til venstre på vedlegg 15 er Mota. Han ligner ikke mye på hva man gjerne ser for seg at en marsboer ser ut som. På en annen side ligner han særs mye på en Østeuropeer. Igjen finner vi antikommunisme i filmen. Som Hendershot går inn på er det tydelig hvordan amerikanerne fremstiller seg selv i best mulig lys, og motsatt for sine fiender. Fienden kan heller ikke være vinneren. Når Mota blir fremstilt på måten han gjør er han nødt til å tape. Dersom han vinner konflikten symboliserer det at Sovjetunionen slår USA. Filmen ender til slutt med at Mota mislykkes i sin plan. Dette viser igjen til den amerikanske patriotismen.

---

⁷³ Fred Brannon. *Flying Disc Man from Mars*. (USA: Republic Pictures, 1950).

⁷⁴ Vedlegg 4.

*Zombies of the Stratosphere*⁷⁵ er en film fra 1952 som også kan gi et innblikk i hvordan filmskapere har brukt utenomjordisk liv for å skjule en politisk agenda. Filmen handler ikke om zombier, men velger å definere de utenomjordiske som dette. Filmen handler om hvordan tre marsboere kommer til jorden. Mars er en døende planet, og må komme nærmere solen for å bestå. Måten de ønsker å gjøre dette på er å plassere en hydrogenbombe på hver planet, en på jorden for å sprengte jorden bort fra sin nåværende bane og en på Mars. Bomben plassert på Mars skal kunne sprengte planeten inn i jordens bane. Marsboerne får hjelp av flere mennesker i sin plan. En mann har angivelig solgt statshemmeligheter til en annen nasjon, og marsboerne tvinger han til å hjelpe. «You've been selling atomic secrets to an unfriendly foreign power»⁷⁶. Denne nasjonen er sterkt hintet til å være Sovjetunionen og faren for å bli avslørt som spion gjør at han hjelper marsboerne. Videre i filmen planter marsboerne hydrogenbomben, men blir til slutt stoppet av en amerikansk helt. Dersom vi ser på denne konflikten fra et annet perspektiv kan vi se at det er en sammenheng mellom denne og den daværende situasjonen mellom USA og Sovjetunionen. Det går igjen ut på faren ved en atomkrig, en uvennlig nasjon og to klare motstandere. Det er klart ut ifra historien, at dersom man hadde skrevet om handlingen og byttet ut marsboerne hadde dette vært en tydelig konflikt mellom USA og Sovjet. Dette går igjen inn på hvorfor kommunister ikke bare ble fremstilt som utenomjordiske i denne filmen, men i majoriteten av populærkultur på 1950-tallet. I *Zombies of the Stratosphere* blir mennesker og utenomjordiske tilnærmet likestilt. De samarbeider om et felles mål og de to går om hverandre. Dette viser oss hvor liten forskjell det egentlig var mellom de utenomjordiske og kommunistene i populærkulturen.

Dersom det hadde oppstått en tredje verdenskrig mellom USA og Sovjetunionen under den kalde krigen er det en reell sjanse for at atomvåpen hadde blitt brukt. Dersom den ene siden hadde angrepet ville den andre ha måtte svare med samme mynt. Dette kunne i verste fall ha endt i global ødeleggelse. Det er nettopp denne globale ødeleggelsen som ble utforsket i populærkultur på 1950-tallet. Hvordan verden ble, eller var nærme å bli destruert. Det kan være en avansert maskin fra en annen verden som i: *The Day the Earth Stood Still*⁷⁷ og *Robot Monster*.⁷⁸ Den andre, og mer vanlige metoden er bruk av atomvåpen. Hvordan og hvorfor atomvåpen ble brukt i populærkultur er ulikt fra film til film, men frykten forble den samme.

---

⁷⁵ Fred Brannon. *Zombies of the Stratosphere*. (USA: Republic Pictures, 1952).

⁷⁶ Fred Brannon. *Zombies of the Stratosphere*. (USA: Republic Pictures, 1952), 08:45.

⁷⁷ Robert Wise. *The Day the Earth Stood Still*. (USA: Twentieth Century-Fox Film Corp, 1951).

⁷⁸ Phil Tucker. *Robot Monster*. (USA: Astor Pictures, 1951).

Frykten for en atomkrig, representert gjennom bruken av atomvåpen i populærkultur. I disse filmene blir gjerne våpnene fremstilt som ustoppelige. Dersom de blir avfyrt vil hele verden gå under. Dette gjelder samtlige av våpnene i empirien, uansett om det er atomvåpen eller noe aldeles annet, som en robot. Igjen kan vi trekke linjer til det lukkede regimet til Stalin. Harrison peker på hvordan uvissheten rundt Sovjetunionen påvirket befolkningen i USA. *Flying Disc Man from Mars* og *Zombies of the Stratosphere* er to filmer som gjenspeiler denne usikkerheten.

4.4 Tegneserie

Som vi har sett er film den delen av populærkulturen som er mest begrenset. Teknologien forhindret skaperne av filmene fra å kunne fremstille utenomjordiske slik de kanskje ønsket. På bakgrunn av dette, men samtidig budsjett ble utenomjordiske ofte illustrert som menneskelignende. Spørsmålet er bare, hvorfor gjorde man det samme når man produserte tegneserier? Når man tegner er det kun fantasien som setter grenser, og man er ikke begrenset av noen form for teknologi. Til tross for dette var det en hel del tegneserier i USA på 1950-tallet hvor den utenomjordiske Andre ble fremstilt som en menneskelignende skikkelse. Var årsaken bak dette for å kunne enklere relatere til den utenomjordiske? Eller er det enda en politisk agenda som skjules bak valget? Kanskje ved å fremstille utenomjordiske som menneskelignende vil det være enklere for leseren å knytte den til virkelige hendelser og mennesker.

4.4.1 Heroisering

Hva er det som definerer en helt? Er det en som viser gode personlighetstrekk, en som hjelper andre? Kanskje er det en som bekjemper ondskap eller opprettholder fred. I jakten på en fasit på det spørsmålet vil man raskt konkludere med at en helt kan ikke defineres som en ting. Helt er et relativt begrep og kan forstås ulikt av forskjellige mennesker. En hverdagshelt og en krigshelt vil begge kunne defineres som en helt, til tross for hva som ligger til grunn for oppfatningen. På en annen side er det en betydelig forskjell på en helt og en skurk. Heroisering handler om å gi noen en heltestatus. Se på andre for det gode de representerer. Idealisere deres moral og holdninger. Dette er noe som kommer tydelig frem i tegneseriene i denne oppgaven. Heroiseringen av karakterer i populærkulturen er nært knyttet opp til

nasjonalisme og patriotisme. Det er en essensiell del av prosessen for å fremstille noen som en helt.

Ikke all populærkultur er laget etter den samme malen. Der er ikke alltid en utenomjordisk fare som truer menneskeheten. Noen ganger er det de utenomjordiske som er protagonistene. Dette finner vi i tegneseriene *Lars of Mars #10*⁷⁹ og *Lars of Mars #11*.⁸⁰ Lars er som navnet på tegneserien tilsier, fra planeten Mars. Han er en frihetsforkjemper og blir sendt av myndighetene på Mars til jorden for å forhindre atomkrig. I tillegg til dette blir han beordret til å forbli på jorden til all ondskap er forvitret. Det som gjør denne tegneserien relevant, er på grunn av bruken av kommunisme. I siste del av *Lars of Mars #10*, finner vi en historie som heter *The Terror from the Sky*. I denne historien må Lars slåss mot en gruppe kommunister som er stasjonert i Sibir i Russland. På tegneserien vises det et stort sovjetisk flagg, og en rekke menn som står samlet.⁸¹ Disse mennene har fått i oppgave av sine øverste ledere å plante en bombe i et atomanlegg i USA. Dette for å skade de vestlige demokratiene, noe som blir vist på vedlegg 5. Lars sin oppgave blir å reise til dette atomanlegget i Oak Ridge og forhindre detonasjonen, samt ødeleggelsen av hele anlegget. Lars lykkes til slutt i å bekjempe ondskaperen han hadde satt ut for å stoppe. Fried forteller om frykten for Sovjetiske atomvåpen. Hvordan mange amerikanere følte seg mer utrygge en noensinne, etter at Østen var i stand til å produsere det samme som Oppenheimer hadde for Vesten. Hvordan Østen ønsket å ødelegge USA på en grunnleggende måte.⁸² Denne utgaven av *Lars of Mars* viser til dette. Den fremstiller en fare som var godt kjent i samtiden, og knytter den til Sovjetunionen. Som nevnt i underkapittelet om film, vil det være nødvendig for protagonisten å overvinne antagonistene dersom de blir fremstilt som kommunister. Noe som dog er interessant er hvordan protagonisten i dette tilfellet ikke kommer fra USA, men fra Mars. På en annen side kan man argumentere for at selv om han er ment til å være fra Mars er han tydelig inspirert av amerikanisme. Det man legger merke til med Lars er hvordan han er illustrert. Det er en svært ordinær fremstilling av en marsboer. Spørsmålet man gjerne kan stille seg er da; dersom denne figuren kommer fra planeten Mars, hvorfor har han da de fysiske trekkene til en vestlig borger? Hvorfor ble han ikke illustrert med slaviske, afrikanske, asiatiske, eller mer utenomjordiske trekk?

---

⁷⁹ Jerry Siegel. *Lars of Mars #10*. (USA: Ziff-Davis Publishing Company co., 1951).

⁸⁰ Jerry Siegel. *Lars of Mars #11*. (USA: Ziff-Davis Publishing Company co., 1951).

⁸¹ Vedlegg 5.

⁸² Richard Fried. *Nightmare in Red: The McCarthy Era in Perspective*. (New York: Oxford University Press, 1990), 89.

Samtlige av de utenomjordiske protagonistene i denne oppgaven har hva vi kan definere som vestlige trekk. Grunnen til dette er ikke på grunn av en utvelgelse av empiri som er skrevet på denne måten. Tvert imot er det vanskelig, om ikke umulig å finne empiri hvor protagonisten er illustrert med andre trekk enn disse. Dette finner vi også i empiri på slutten av 1950-tallet. *Outer Space 21*⁸³, utgitt i 1959 er en av disse. Protagonisten i denne historien heter Wayne Gamma, og kommer beleilig nok fra planeten Gamma. Hans fysiske trekk er på lik linje med andre protagonister, han er høy og muskuløs. Han er et eksempel på hvordan et vakkert menneske ser ut, gjerne så attraktiv som det er mulig å være. Utover hårfarge er det ingen distinkte trekk som skiller protagonistene. Denne bytter gjerne mellom å være brun/svart og blond. Bortsett fra dette ble samtlige illustrert med den samme rasen, hudfargen og andre generelle karakteristiske trekk. Det betyr også svært lite hvilken planet protagonisten kommer fra. Både utseende og ofte navn går igjen som et ordinært amerikansk navn. Wayne Gamma reiser fra sin hjemplanet for å forhindre en global krig mellom USA og Sovjetunionen. For å gjøre dette hjelper han USA med å bygge atomvåpen. Dette skal skremme Sovjetunionen til å inngå fredshandlinger og unngå en tredje verdenskrig. Planen til Gamma lykkes, og Sovjetunionen vedkjenner USA som den ledende makten. I flere tegneserier finner vi eksempler på at en utenomjordisk karakter reiser til jorden for å forhindre krig, eller for å bekjempe ondskap. Hvorfor er det da slik at den utenomjordiske i alle tilfeller velger den samme siden i konfliktene til tross for den vedkommens objektive standpunkt?

På samme måte som i utgave #10 av *Lars of Mars* finner vi også en lignende historie i utgave #11.⁸⁴ Lars er fortsatt på jorden, med det oppdraget å bekjempe all ondskap. Hovedantagonisten fra den forrige utgaven er tilbake, og ønsker igjen å skade den vestlige verden. Tegneserien åpner med at soldater fra «folkets frigjøringshær» ønsker å slå seg sammen med de sovjetiske kommunistene, mot det de ser på som det felles onde, nemlig Vesten. En sovjetisk forsker har laget et spesielt våpen som han mener er overlegent de forente nasjoners styrker. Lars ender til slutt opp med å bekjempe de kinesiske spionene og den sovjetiske forskeren. Det interessante i denne fortellingen er hvordan kineserne blir fremstilt. De kinesiske styrkene blir visualisert med hodeplagg med symbolet til folkets frigjøringshær fremme. I tillegg til dette blir de presentert med den grønnlig hudfarge.⁸⁵ En hudfarge man gjerne ville ha forbundet med noe utenomjordisk. Men hvorfor er dette tilfellet?

---

⁸³ Pat Masuulli. *Outer Space 21*. (USA: Charlton Comics Group, 1959).

⁸⁴ Jerry Siegel. *Lars of Mars #11*. (USA: Ziff-Davis Publishing Company co., 1951).

⁸⁵ Vedlegg 6.

Hvorfor har det seg slik at antagonistene fra jorden fremstår mer utenomjordiske enn de utenomjordiske protagonistene? Ved å fremstille dem på denne måten bidrar det til å fremmedgjør dem. Man tillegger dem fysiske karakteristikk som man kjenner igjen hos utenomjordiske. De fundamentale forskjellene mellom kommunister og vestlige blir forsterket og fremstillingene kan dermed ses på som en form for diskriminering.

Tilknytningen til virkelige hendelser og mennesker i en tegneserie er noen ganger svært tydelig, men som oftest kun hintet ved små subtile hint. Det kan være alt ifra et lite flagg, eller symbol oppe i et hjørne. Det kan også være å bruke fargenyanser for å formidle et budskap eller forklare en situasjon. I *Crusader from Mars I*⁸⁶ finner vi en historie om en mann som fremstår på alle måter som en amerikansk mann på hans væremåte. Etter hvert i historien kommer denne mannen frem som en motstander av USA og snakker om et «oss». Et «oss» som referer til noe annet enn amerikanere, noe som skjer ved flere anledninger. «Du undervurderer oss», og «våre agenter». På dette punktet i historien begynner vi å se en visuell overgang. Fra å være i ordinære farger får vi på bilde #11 et bilde hvor begge karakterene er farget i en blåfarge. Bakgrunnen her er farget i en kraftig rød farge. Dette er for å symbolisere at disse mennene ble oppfattet som menn med en delt ideologi.⁸⁷ En lik farge på karakterer symboliserer som oftest at de er en del av den samme gruppen. Derfor blir amerikanerne, kineserne og kommunistene fargelagt med ganske nøyaktig akkurat den samme hudfargen. Dette også for å skille gruppene fra hverandre visuelt. Blåfargen i seg selv symboliserer dermed at disse to mennene er like og av den samme gruppen. Men sannheten er at de ikke er det. Den røde bakgrunnen viser oss at noe er i ferd med å skje, noe er ikke som det virker. På vedlegg #10 er mannens hudfarge forandret til rød.⁸⁸ Dette symboliserer tydelig at han aldri var en del av den samme gruppen, men at han er noe helt annet. En kommunist på oppdrag. Ett oppdrag om å skade USA. Han er ikke lengre illustrert med det liberalistiske blå, men nå det kommunistiske røde. Dialogen i de to bildene er øyeblikket vi får vite den sanne intensjonen bak denne mannen og gruppen han er en del av. Det er et subtilt, men også svært tydelig hint om hvem «oss/ vi» er uten at det trenger å bli utdypet. Det blir heller ikke senere hverken bekreftet, eller avkreftet om mannen og gruppen han er en del av er sovjetisk, eller noen annen tilknytning til kommunismen. Det blir på en annen side enda mer tydelig at dette

---

⁸⁶ Kari Therrian. *Crusader from Mars I*. (USA: Ziff-Davis Publishing Company co, 1952).

⁸⁷ Vedlegg 7.

⁸⁸ Vedlegg 8.

er tilfellet da han blir presentert ved navnet «Igor» senere i historien. Dette for å enda tydeligere vise oss sannheten, tydeligere enn fargene kanskje gjorde.

Symbolikk har en betydelig rolle i populærkulturen. Det kan fungere som en måte å referere til noe eller noen uten å eksplisitt nevne det. Ved flere anledninger på tvers av populærkulturen finner man symbolikk. Når det kommer til bruken av planeten Mars er det naturlig at det er denne som hovedsakelig blir brukt. Mars er kjent som den røde planeten, og dette er noe som film- og tegneserieskapere spiller på. Fargen rød, og bruken av ordet knyttes tydelig opp til kommunismen. Antagonister fra Mars blir ofte referert til som de røde. Uten historisk kontekst fra tiden produktet ble produsert hadde man gjerne ikke tenkt noe over det utover planetens tydelige rødfarge. Men i den store konteksten betyr det så mye mer. Når fargen rød knyttes opp til en fremmed og farlig makt gjør dette noe med leseren. Fargen får en betydning og gir en direkte assosiasjon til noe som er negativt.

Noen tegneserier prøver også å bruke fenomenet rundt troen på utenomjordisk liv for å knytte det opp til samfunnets bekymringer. Et godt eksempel på dette er tegneserien: *Atom-Age Combat 2*.⁸⁹ I denne tegneserien er det ingen utenomjordiske inkludert i tegneserien. Tegneserien er dog fortsatt svært relevant. Grunnen til dette er fordi tegneserien bruker romskip. Opprinnelig ble ikke UFOer antatt til å ha utenomjordisk opprinnelse. Dette var noe som først fikk fotfeste innen populærkulturen.⁹⁰ Man trodde at det var et militært fremkomstmiddel. Derav forkortelsen «UFO», eller uidentifisert flyvende objekt. Dette definerer ikke en flyvende tallerken som utenomjordisk. Det var populærkulturen som fikk folk til å begynne å tro at UFOer var utenomjordiske. *Atom-Age Combat 2* utnytter troen på dette med å vise til at det ikke er utenomjordiske likevel, men heller kommunister. Historien omhandler en gruppe amerikanske soldater som skal infiltrere og angripe den kinesiske kysten. I det de når kysten får de øye på en skvadron av flyvende tallerkener som blir forklart å være kineserne, eller «de røde» som de også blir omtalt som.⁹¹ Disse forlater en flybase som gjør det mulig for amerikanerne å angripe. De infiltrerer den kinesiske flybasen og skyter og dreper alle soldatene som befinner seg der. Etter dette bruker amerikanerne en atombombebazooka for å angripe basen. Dette gjør at de flyvende tallerkenene kommer tilbake. Etter et

---

⁸⁹ Dick Ayers. *Atom-Age Combat 2*. (USA: St. John Publications, 1952).

⁹⁰ Christopher Roth. *E.T. Culture: Anthropology in Outerspaces*. (Duke University Press Books, 2005).

⁹¹ Vedlegg 9.

mislykket motangrep klarer amerikanerne å slå «de røde», drepe all motstand og ødelegge flybasen.

Dette er en brutal tegneserie hvor mange liv går tapt, og til tross for det er det opplagt at det er den vestlige makten som fremstår som helten i historien. Selv uten at noe negativt er blitt omtalt om fienden utover at de er kommunister. Dette viser oss at det er naturlig at kommunister er onde, og at det er en selvfølge at all skade på kommunistene er regnet som en seier. Vi finner noen likhetstrekk fra denne tegneserien og til den forrige. På samme måte som med *Lars of Mars* blir her også fienden visualisert med en grønn-gul hudfarge.⁹² Det er også tydelig forskjell på naturlig skjønnhet, muskelmasse, høyde og intelligens. Dette er noe som også går igjen i de andre tegneseriene brukt her. Det er tydelig hvordan alle amerikanske soldater blir stilt i det beste mulige lyset, mens de røde kommunistene blir sett på som alt annet enn helter. Det er nettopp dette poenget Dittmer prøver å få frem i sin bok. Til tross for at det er amerikanerne som dreper alle kommunistene er det de som blir sett på som heltene, og deres handlinger blir rettferdiggjort av en moral de selv står for og lovpriser uavhengig av hvor mange liv de tar. Dersom dette hadde vært omvendt, og kommunistiske styrker hadde angrepet de amerikanske hadde alt vært annerledes. Da hadde angrepet på USA blitt sett på som svært umoralsk, og fordømt. Dette er noe som kan sies med sikkerhet da det er nettopp dette som skjer i populærkulturen når en ukjent styrke, enten det blir fremstilt som Sovjetunionen eller noe utenomjordisk angriper landet.

Et annet eksempel på hvordan man bruker troen på utenomjordisk liv er i tegneserien *Commander Battle and the Atomic Sub I*.⁹³ Denne tegneserien omhandler et oppdrag for å avdekke opprinnelsen til flyvende tallerkener. En flyvende tallerken krasjlander på jorden, og tar med seg en mann på veien bort igjen. President Eisenhower frykter at dette fremkomstmiddelet kan være russisk. Til tross for at ikke noe hittil i tegneserien har gitt noen indikasjon på at dette er tilfelle. Han beordrer derfor produksjonen av en atomubåt som skal avdekke og tilintetgjøre disse flyvende tallerkenene. Et mannskap på fire blir satt sammen for å manøvrere denne ubåten, et nøye selektert valg. Ubåten måtte dykke dypt i havet for å finne spor etter den forvunnede UFOen. Det de finner er en undersjøisk base, beskyttet med avanserte våpen. Ubåten blir nødt til å stige til overflaten for å ikke få hull på skroget og synke. Ved overflaten møter de UFOen de har jaktet på. De kommer seg inn i UFOen, men

---

⁹² Vedlegg 10.

⁹³ Richard Hughes. *Commander Battle and the Atomic Sub I*. (USA: Titan Publishing Co. Inc., 1954).

den viser seg å være tom. Den stenger dem inne og dykker ned til den undersjøiske basen, med alle mennene fanget inni. Det viser seg til slutt at den flyvende tallerkenen var faktisk utenomjordisk, og ikke et avansert russisk spionfly. Poenget er dog ikke nødvendigvis om det er utenomjordisk liv eller ikke. Poenget er at leseren blir ledet inn i en tro om at det enten er et russisk spionfly eller noe utenomjordisk. Det er ikke før langt ute i historien at sannheten blir avslørt. Dersom man åpner opp for muligheten om at UFOer kan være russiske gjør det noe med leseren og forståelsen for innholdet. Kommuniste og utenomjordiske går igjen om hverandre i denne tegneserien. De settes sammen på en måte at de blir vanskelige å skille. Denne tegneserien ble utgitt i 1954. I 1955 utgav den samme utgiveren *Commander Battle and the Atomic Sub 7*.⁹⁴

Det er enkelte ting som både skiller de to, men også ting som henger sammen. Nemlig den troen om at flyvende tallerkener kan være spionfly operert av sovjetere, kommunister, kinesere og alle andre som ble sett på som farlige. Det som skiller denne utgaven, er at den inneholder ingen romvesen. Ikke noe utenomjordisk av noe slag. Til tross for dette har tegneserien et budskap som kan ha en manipulerende effekt på leseren. Dette gjør at den får stor relevans for denne oppgaven, og må derfor nevnes her. Det som gjør tegneserien relevant, er at den inneholder flyvende tallerkener. Man kan som leser gjerne da automatisk anta at tegneserien vil inneholde utenomjordisk liv, da flyvende tallerkener ofte er av utenomjordisk natur. Dette til tross for at UFOen i *Commander Battle and the Atomic Sub 1* var ikke kommunistisk, men utenomjordisk. Det er ikke de flyvende tallerkenene i seg selv som gjør tegneserien relevant. Det er en rekke tegneserier som inneholder flyvende tallerkener som ikke er inkludert i denne oppgaven. Det er én replikk i *Commander Battle and the Atomic Sub 7* som ble avgjørende for å bli inkludert i denne oppgaven. Historien handler om en gruppe som prøver å infiltrere en sovjetisk base i Sør-Amerika. De samme mennene som vi finner i utgave én. Idet de ankommer blir de angrepet av flyvende tallerkener, noe som fører til at protagonistene krasjlander i fiendtlig territorium. De blir raskt pågrepet og ført foran hærens leder. Han forteller hvordan amerikanere alltid har nektet å tro på flyvende tallerkener, men at kommunister i all hemmelighet har brukt disse til å spionere på USA i en årrekke.⁹⁵ Selv om tegneserien ikke bruker utenomjordisk liv har den en effekt på leseren. Denne kommentaren kan ha stor betydning for en leser som lever i 1955, tror på flyvende tallerkener og som blir konstant påminnet og påvirket til å tro av stat og media at kommunister er farlige. Hva som er

---

⁹⁴ Richard Hughes. *Commander Battle and the Atomic Sub 7*. (USA: Titan Publishing Co. Inc., 1955).

⁹⁵ Vedlegg 11.

interessant er hvordan man i den første utgaven av *Commander Battle and the Atomic Sub-*serien blir som leser manipulert til å tro at UFOen er kommunistisk. Til slutt blir man forklart at selv om man trodde den var kommunistisk er den faktisk utenomjordisk. I den syvende blir man derimot manipulert til å tro at UFOen er utenomjordisk, når sannheten er at den er kommunistisk. Dette forsterker poenget om at kommunismen og utenomjordisk liv blir generalisert på samme måte i populærkulturen. For skaperen fremstår det som nærmest irrelevant å illustrere kommunister og utenomjordiske med ulike karakteristiske trekk. Antagonisten i historien, uavhengig av opprinnelse blir uansett illustrert på samme måte. Det betyr ikke noe om antagonisten blir definert som utenomjordisk eller kommunistisk, så lenge det er tydelig for leseren at de er ett og det samme.

4.4.2 Antagonisering

Å tillegge noen en negativ karakteristikk er definisjonen på det vi refererer til som antagonisering. Dette henger tett sammen med Othering. Noen man heroiserer blir fremstilt med positive trekk. Noen som dog blir antagonisert blir fremstilt på en negativ og ofte nedverdiggende måte. Dette er en fremstilling som på mange måter kan ses på diskriminering som til dømes Othering. Antagonisering er dermed det motsatte av å heroisere eller ideologisere et individ eller en gruppe. Antagonisering er noe man gjør med de man ser på som slemme eller onde karakterer i populærkulturen. Enten det er B-Gjengen fra Donald Duck universet, eller Jokeren i Batman. Antagonisering er et vanlig virkemiddel i filmer og tegneserier. Det brukes for å enkelt kunne skille mellom de gode og de onde. Dersom de onde gjøres enda ondere, vil de gode fremstå enda bedre. Ofte henger heroisering og antagonisering sammen. Dersom man har noen man antagoniserer vil man ofte ha noen man heroiserer. Det er det samme som å si at dersom historien har noen som oppfattes som «slemme» vil den også ha noen som oppfattes som «gode». Fremstillingen av antagonister i populærkultur har i en årrekke utnyttet virkeligheten som inspirasjon. «Hydra» fra Marvel-universet ble fremstilt som nazister, og Rocky ble tvunget til å slåss mot Sovjeteren Ivan Drago i sin fjerde film. Et lands fiende i virkeligheten ender ofte opp med å også bli deres fiende i filmer og tegneserier.

I tegneserien *Amazing Adventures 6*⁹⁶ fra 1952 finner vi en historie som heter: *The Man who Killed a World*. Denne tegneserien handler om at det er vannmangel på både jorden, men også på planeten Mars. Vannmangelen gjør at det kun er tilstrekkelig vann til halvparten

---

⁹⁶ Ben Martin. *Amazing Adventures 6*. (USA: Ziff-Davis Publishing Company co., 1952).

av alle som bor på jorden, og halvparten av marsboerne. Innbyggerne får to valg for å løse problemet. Enten kan de rasjonere vannet mellom de to, men da la halvparten av alle innbyggerne på hver planet dø. Det andre alternativet er å holde en tvekamp mellom de to planetene. Vinneren beholder vannet, men også retten til å tilintetgjøre den andre planeten for å sikre at det forblir fred. Vinneren av tvekampen drar dermed i én av to spaker som er satt ut på forhånd. Dersom man drar i den røde spaken vil en Z-bombe (atombombe) ødelegge Mars, mens å dra i den blå spaken vil ødelegge Jorden. Valget falt til slutt på en tvekamp, og de to forkjemperne ble valgt. Don Evans fra jorden, og Svlenk fra Mars. Svlenk ender til slutt opp med å slå Don Evans i tvekampen ved bruk av skitne triks. Da marsboeren skulle dra i spaken for å ødelegge jorden presterte han å dra i feil, og endte dermed opp med å ødelegge sin egen planet. Han klarte ikke å skille mellom den blå og røde spaken på grunn av en fargeblindhet som marsboeren viste seg å ha. Til tross for at Svlenk angivelig kommer fra planeten Mars har han distinkte slaviske ansiktstrekk. Ansiktstrekene fremstår også overdrevet, på en måte som skal enkelt vise det slaviske. Han har store ører og nese. Han har kraftige bryn, men med lite hår på hodet. Når man fremstiller kommunister i populærkultur, er det også vanlig å gi dem et høyt hårfeste. Dette er noe vi blant annet finner hos Mota i *Flying Disc Man from Mars*, men også hos Svlenk.⁹⁷

Dette representerer bildet som Vesten har dannet seg av slaver. Hvordan deres generelle karakteristikk, både fysisk og mentalt går igjen hos samtlige. Dette blir da igjen en stereotypisk oppfatning av både utseende og personlighetstrekk. Othering handler om en oppfattelse av andre, og hvordan man ser ned på disse. Det er viktig å forstå at Othering ikke foregår på et statisk nivå. Det vil være mer nøyaktig å kalle det et dynamisk begrep. Grunnen til dette er fordi oppfattelsen av ulike individer eller grupper kan forandre seg over tid. Dette kan være basert på normalisering av hva som tidligere ble sett på som uvanlig eller unormalt. Et godt eksempel på dette er homofili. Før ble homofili sett på som umoralsk, og gjerne unaturlig. Dette var noe som ble slått hardt ned på, og homofile ble i mange år sett på som De Andre i samfunnet. Det kollektive selvet mente det var galt, og da var det galt. I nyere tider har homofili blitt normalisert og ikke lenger umoralsk eller sett ned på av majoriteten av befolkningen. Det vil alltid være noen som beholder de samme gamle oppfattelsene av homofile. Enten det er kulturer, grupper eller enkeltindivider. Det som er interessant er at det nå er disse menneskene som blir sett ned på i dagens samfunn. De blir sett på som mindreverdig fordi de ikke klarer å akseptere mennesker for hvem de er. Det er ingen rett

---

⁹⁷ Vedlegg 12.

linje fra fordom til aksept, men grunnlinjene står. Oppfatninger av noen eller noe kan endres over tid. Hva som er oppfattet som unormalt kan normaliseres. Men på samme måte kan noe som er normalisert eller akseptert blir uakseptabelt og unormalt. Det er dette oppgaven ønsker å uttrykke ved å definere Othing som et dynamisk begrep. På samme måte har vestens oppfatning av Østen også forandret seg over tid, både før, under og etter den kalde krigen. En oppfatning som tydelig blir fremstilt i populærkultur i USA på 1950-tallet og gjennom karakterer som blant annet Svlenk.

Svlenk fremstår underlegen på alle måter. Han har mindre muskelmasse enn amerikaneren. Han er også lavere, og med tilsynelatende lavere intelligens enn sin motpart.⁹⁸ I tillegg til dette er han fargeblind, noe som ble avgjørende for historiens utfall. Denne historien er et godt eksempel på bruk av kommunister i populærkultur. I tillegg til den visuelle karakteristikken ved Svlenk er det også viktig å bite seg merke i Svlenks Øst-europeisk pregede navn. Selv om det nødvendigvis ikke er et Øst-europeisk navn er det unektelig likt et navn man kunne sett for seg var Øst-europeisk. Utenom det visuelle er det også Svlenks oppfatning av de to stormaktene. Hvordan symbolikk blir brukt for å vise oss hva og hvem dette er. Svlenk, fra den røde planeten i konflikt med amerikanerne på den blå planeten. Den ene spaken duellantene må kjempe om er blå, mens den andre er rød. Tydelige likhetstrekk mellom det kapitalistiske blå, samt det kommunistiske røde. Til slutt blir Mars ødelagt da Svlenk ikke lenger kan skille de to. Spørsmålet er, hvorfor blir marsboeren fremstilt på denne måten? Når man tenker på marsboere forestiller man seg gjerne et høyt, grønt vesen med lange antenner på hodet. Til tross for at forfatteren/ kunstneren har alle muligheter til å illustrere det han eller hun vil blir dette resultatet. Hvorfor illustrere et romvesen med tydelige slaviske trekk? Er det tilfeldig? Man kan argumentere for at forfatter hadde en intensjon om at fortellingens antagonist skulle ha særskilte og distinkte slaviske trekk. Spørsmålet blir da igjen, hvorfor?

Med tanke på tegneseriens tidsrelevans vil det være naturlig å anta at det kan dreie seg om en form for skjult propaganda. Man vil forsøke å utnytte en allerede etablert frykt hos forbrukeren. Hva som er den underliggende intensjonen bak dette er vanskelig å si. Handler det om å gjøre populærkulturen mer tidsrelevant og dermed mer spennende, eller går det utover det? Er det et politisk standpunkt som er gjennomsyret gjennom skjult propaganda? Uavhengig av hvilke intensjon skaperne har er det tydelig at det er noe vi finner igjen hos

---

⁹⁸ Vedlegg 13.

Svlenk og *Amazing Adventures* 6. Det er flere faktorer som spiller inn for å fremme frykt. Både ødeleggelsen av jorden, men også De Andre fremstilt som de ukjente marsboerne. Faren for at denne stormakten kan ødelegge jorden på samme måte som jorden kan ødelegge deres Mars. Bruken av symbolikk og visuell karakteristikkk skal fungere som en bekreftelse for mistanken forbrukeren allerede sitter på. Det helhetlige bildet skal representere det som da blir formålet bak den skjulte propagandaen.

Benedict skildret et utopisk samfunn da hun i 1943 utgav brosjyren som skulle bidra til å motvirke fordommer blant innbyggerne i USA. Hva som kan defineres som et utopisk samfunn er også forankret i subjektive meninger. Red planet Mars⁹⁹ fra 1952 prøvde å beskrive et utopisk samfunn sett med liberale øyne. Vestlige amerikanske øyne. For amerikanerne var det flere ting man behøvde for å få et utopisk samfunn. De grove linjene var at man trengte Gud, og ikke kommunisme. Dersom det ikke var kommunisme var det heller ingen fare, ingen fare førte også dermed til ingen frykt. For å fjerne frykten måtte man fjerne det som skapte den. For å gjøre verden harmonisk måtte man ha en verden uten kommunisme. Kritisering av kommunismen, og antikommunisme generelt var på en eller annen måte en del av majoriteten av populærkultur på 50-tallet. Kritiseringen var en del av diskrimineringen. Ved en rekke ulike skildringer og illustrasjoner ble dette synlig for forbrukeren. Til tross for at antagonistene ikke alltid var navngitt kom det tydelig frem hvem de fremstilte. Mota, Svlenk og Igor blir sammen med de andre antagonistene fremstilt i det samme dårlige lyset. De kommunistiske og de utenomjordiske går tett sammen. De blir fremstilt tilnærmet likt og det er en tydelig kobling mellom dem. Den antikommunistiske politikken presentert av Schrecker, Fried og Kagedan gjenspeiles tydelig i populærkulturen.

---

⁹⁹ Harry Horner. *Red Planet Mars*. (USA: Melaby Pictures, 1952).

5.0 Diskusjon

5.1 Introduksjon

Det er tydelig hvordan empirien presentert i denne oppgaven gjenspeiler samfunnets bekymringer i samtiden. De historiske hendelsene som utspilte seg, fikk betydning for hva som ble inkludert i populærkulturen. Hendelser og enkeltindivider fra den andre verdenskrigen ble som vist også sentrale. Frykten for utenomjordisk liv og flyvende tallerkener ble på en eller annen måte inkludert i majoriteten av populærkulturen i denne perioden. Det samme ble frykten for kommunismen og det ukjente. Frykten for kommunister og det utenomjordiske gikk tett sammen. Noe populærkulturen fra 1950-tallet belyste på en adekvat måte. Når Koreakrigen startet, og Kina ble sett på som en større kommunistisk fare enn først antatt, økte også bruken av asiatiske antagonister i populærkulturen. Dette er noe som er tilnærmet ikke-eksisterende innenfor sjangeren science fiction i populærkultur før 1950. Det er dette som gjør populærkulturen til en verdifull kilde for å kunne se nettopp samfunnets bekymringer i samtiden. Ved å se empirien i lys av teorien kan vi se en klar sammenheng mellom det sosiale, politiske og kulturelle i USA på 1950-tallet. Vi kan trekke linjer til ulike representasjoner gjort i populærkulturen og til verdenshistorien.

5.2 De politiske forutsetninger ved populærkulturens fremstillinger

Oppgavens første forskningsspørsmål tar utgangspunkt i; «Hvilke politiske forutsetninger lå til grunn for populærkulturens fremstillinger, og hvordan ble disse påvirket av de amerikanske myndighetene før og under 1950-tallet?» Tiden etter den andre verdenskrigen var en begivenhetsrik tid. Frykten mot kommunismen økte, og det ble derfor nødvendig å innføre sanksjoner mot den økende trusselen i Øst. Som vi har sett tidligere i oppgaven ble den umiddelbare reaksjonen å ta avstand fra Sovjetunionen. Deretter ble ulike strategier satt i spill for å hindre den videre spredningen av kommunismen. «The Smith Act», Trumandoktrinen, Marshallplanen og Atlanterhavspakten var noen av de største tiltakene som ble iverksatt for nettopp dette. Men det var ikke bare den internasjonale kommunistiske spredningen man fryktet. Det var også den nasjonale spredningen innenfor USAs egne grenser. Dette er et eget kapittel for seg selv i det politiske aspektet av amerikansk historie. Men hvordan kan dette knyttes opp til Othering, og hvordan førte disse tiltakene til at vi fikk Othering?

Oppgaven har sett på hvilke politiske forutsetninger som lå til grunn for tanker knyttet opp til Othering. Oppgaven har sett på hvilke lover, sanksjoner og tiltak som ble utarbeidet for å forhindre kommunismen og dens spredning og innflytelse. Men hvordan kan dette kobles direkte opp mot det utenomjordiske i populærkulturen? I 1940 begynte man å registrere alle som reiste inn i landet. Dette ble en lov som oppgaven har definert som Smith Act. Noe som er interessant er hvordan Smith Act og The Alien and Sedition Acts var begge opprinnelig definerte med ordet «Alien», som betyr fremmed, men fikk også betydningen utenomjordisk. Selv om dette ikke nødvendigvis er en tilknytning til utenomjordisk liv er det fortsatt et interessant ordvalg, og nærmest litt ironisk. Kanskje kan man se på det som en grunn av flere på hvorfor kommunister og utenomjordiske ble forvekslet om hverandre. Det at kommunistene ble fremstilt som «Aliens» i populærkulturen som var en konsekvens av «The Alien Registration Act», et tiltak for å stoppe kommunismen. Hvorfor forbinde nazister og kommunister med et ord som brukes om utenomjordiske?

I populærkulturen ble kommunister og utenomjordiske skildret sammen, også om hverandre. I noen tilfeller kan de til og med være utfordrende å skille fra hverandre. Det politiske aspektet handlet om hvordan man prøvde å ilegge negative karakteristiske trekk til kommunister. McCarthy, Truman og resten av regjeringen fremmet en tanke om at kommunister var farlige, og at de ønsket å skade alt som var amerikansk. Dette kan knyttes opp til antagoniseringen av utenomjordiske i populærkulturen. På samme måte som det ble formidlet at kommunistene var destruktive ble det samme formidlet om de utenomjordiske, men her i populærkulturen. Hva Schrecker og Fried belyser som kjernen av McCarthyismen og det politiske aspektet ved 1950-tallet er også kjernen av populærkulturen i USA på 1950-tallet. *Red Planet Mars, Invaders from Mars og Flying Disc Man from Mars* er alle filmer som forsøker å knytte det kommunistiske til populærkulturen. Disse filmene bruker en allerede etablert frykt folket hadde for kommunismen.

Sannheten er at amerikanerne hatet kommunistene. Dette er noe som har kommet tydelig frem i løpet av denne oppgaven. Det er dog utfordrende å beskrive hatet, eller forsøke å utdype dens omfang. Benedict ble anklaget for å være en kommunist for å ønske aksept ovenfor ulikheter blant samfunnet. Dette kan begynne å beskrive hvor alvorlig problemet var på denne tiden. Det er unektelig at staten hadde en betydelig rolle i å forsterke denne kollektive oppfatningen. Oppgaven har vist hvordan mange hadde en blind tro på myndighetene, og hvilken frihet dette gav dem. Myndighetene fremprovoserte en videre segregering mellom disse to gruppene og gjorde intergroup relasjoner umulig. Dette skillet

kommer tydelig frem i populærkulturen, og de politiske ringvirkningene, enda tydeligere. Ved å fremstille kommunistene som utenomjordiske gav det også staten muligheten til å forsvare sin geopolitiske agenda. Alle handlinger som i dag ville blitt sett på som høyst umoralske ville i populærkulturen på 1950-tallet blitt fremstilt som nasjonalistiske og patriotiske. Det handler ikke om å ta uskyldige liv, men heller å forvitre ondskap på samme måte som superheltene gjorde i tegneserier.

Noe som ble en sentral del for det politiske var amerikanernes følelser knyttet opp til patriotisme. Dette var noe man kunne utnytte for å tydeliggjøre segregeringen mellom in-group USA og out-group Sovjetunionen. Den kalde krigen var tross alt en periode som var sterkt preget av patriotisme. Man kunne bli eksponert til patriotiske fremstillinger gjennom alt fra avisutklipp og radiobeskjeder til plakater og populærkultur. Fenomenet var ikke begrenset kun til den vestlige verden, men var også noe som var naturlig for Østen. Patriotismen ble sentral og skulle gi innbyggerne en tilhørighet til nasjonen sin og et ønske om å beskytte den. Ønsket om å amerikanisere folket resulterte i en økt mengde superhelter, og fremmet de nasjonalistiske og patriotiske trekkene ved disse i populærkulturen.

Superhelter var ikke de eneste karakterene i populærkulturen som gjenspeilet patriotismen i populærkulturen. Vi finner en betydelig grad av patriotisme i populærkulturen. Patriotisme som går utover det at i tegneserier ble amerikanerne illustrert som sterkere, høyere, penere og smartere mennesker enn sine motstandere. Det handlet ikke bare om å fremme patriotiske meninger, men å fremme alt som var amerikansk. McCarthy og resten av regjeringen forsøkte å presse kommunistene sitt rykte ned. Populærkulturen var med på å dra det liberalistiske USA opp. Det kunne være så enkelt som å bruke et flagg i bakgrunnen av noen amerikanske helter.¹⁰⁰ Det kunne også være en kommentar som prøvde å gjenspeile hvor bra, sterke og mektig nettopp USA var.¹⁰¹ I tegneserien *Crusader from Mars 1* finner vi også dette. Her truer Herzegovina å ødelegge USA med et nytt og kraftig våpen. Når dette først blir omtalt i historien er det mellom to marsboere uten personlig tilknytning til jorden, eller noen nasjoner på planeten. Dermed vil man anta at samtalen er objektiv, men patriotisme skinner gjennom i dialogen. Her blir USA omtalt som «den sterkeste nasjonen i hele verden», og «håpet for millioner av mennesker».¹⁰² Herzegovina var på tiden av utgivelsen av denne tegneserien en del av Jugoslavia, og hadde et kommunistisk styre etter innflytelse fra

---

¹⁰⁰ Vedlegg 14.

¹⁰¹ Vedlegg 15.

¹⁰² Vedlegg 16.

Russland. Denne historien hadde da det liberalistiske gode, og det kommunistiske onde. Spørsmålet man kan stille seg da er, hadde denne historien en hensikt utover det å fortelle en historie? Kan man likestille dette med propagandaplakater som ble hengt opp, og delt ut i gatene på samme tid? Dersom ja, er det på grunn av det enorme presset som kom fra myndighetene, og menn som Joseph McCarthy? Presset om å angripe alt og alle som hadde noen form for tilknytting til kommunismen?

Oppgaven har i sin helhet sett nærmere på hvordan populærkulturen i USA på 1950-tallet gjenspeilet historiske hendelser. Man kan argumentere for at populærkulturen ble brukt for å fremme politisk propaganda. På samme måte som ved ordinære plakater har tegneserier muligheten til å inkludere slike manipulerende illustrasjoner og beskjeder. Både propaganda, men også Othing ble forsøkt skjult. Dersom man blir eksponert for det uten at man er klar over det, vil det gjerne ha større virkning på forbrukeren. Tanken om at propaganda kan finnes i populærkultur gir oss flere spørsmål enn svar. Dersom det er tilfelle, betyr det at vi har propaganda uten en stat, drevet av private aktører? Eller har staten gjennom innflytelse og kontroll påvirket innholdet og står selv for propagandaen? Dette gir oss muligheten til å tenke kritisk over statens rolle. Uavhengig av hvem som vedtok å inkludere skjult propaganda i populærkulturen har staten påvirket det på en eller annen måte.

Et eksempel på hvordan tegneserier ble brukt som propaganda er en fremstilling av nazister i et blad fra 1950.¹⁰³ Her kjemper protagonisten mot noen som viser seg etter hvert å være nazister som kom seg unna andre verdenskrig. Den mest gjenkjennelige karakteren i denne basen er Adolf Hitler. Det blir aldri nevnt ved navn, men dette blir tydelig illustrert.¹⁰⁴ Sammen med han ser vi en annen nazist med en monokkel. Hvem han skal være er umulig å si, hvis han i det hele tatt er ment til å være noen spesifikk. Det er flere nazistiske ledere som brukte slike. En av propagandaplakatene som vi finner fra denne tiden bruker nettopp dette som et kjennetegn på nazister¹⁰⁵, og det er med stor sannsynlighet dette skaperne av tegneserien fra 1950 hadde i tankene når de inkluderte dette i sin historie. I denne tegneserien blir Hitler brukt for å fremme en følelse. En følelse som er knyttet opp til blant annet frykt og patriotisme. To hjørnesteiner innen propagandainnstillinger. Det ble naturlig å illustrere kommunister som utenomjordiske. Det engelske ordet «alien» betyr romvesen, men det kan også bety fremmed. Det å «alienate», eller fremmedgjøre noen er noe man gjør fordi man ikke

---

¹⁰³ Wally Wood. *Captain Science* 6. (USA: Youthful Magazines, 1951).

¹⁰⁴ Vedlegg 17.

¹⁰⁵ Vedlegg 18.

forstår dem. Man fremmedgjør noen man ser på som ulik selvet, noen man frykter. Det å fremmedgjøre kommunistene var selve kjernen av den amerikanske politiske agendaen før og under 1950-tallet.

5.3 Othering og dens rolle i populærkulturen

Det andre grunnleggende forskningsspørsmålet denne oppgaven er forankret i er; «På hvilken måte bidrar populærkultur til å forsterke, og fremme Othering?» Når man tenker på tegneserier, ser man kanskje for seg Donald Duck og Mikke Mus. Noen tenker kanskje på Japansk og Koreansk manga, mens andre foretrekker superhelter som Superman og Captain America. Populærkulturen handler om å være kreativ. Den handler om å skape et produkt som du som forbruker finner tiltalende og underholdende. Av og til kan dog poenget med en tegneserie strekke seg lengre enn bare det å underholde. Populærkulturen har stor påvirkning på sine lesere og seere. Kanskje enda større makt enn hva man tror. Selv om innholdet er skjønnlitterært, vil man bli eksponert for politiske meninger og holdninger forankret i det virkelige liv. Inspirasjon vil også være hentet fra historiske hendelser. Det er tilnærmet umulig å lage en film, eller en tegneserie som er fullstendig uavhengig fra det vi kjenner. Men det er kanskje det som gjør populærkultur så populært som det faktisk er, nemlig fordi vi kan knytte det til vårt eget liv på en eller annen måte. På en annen side, dersom vi kan knytte det til virkeligheten, betyr dette også at forbrukeren er eksponert for en potensiell kilde av diskriminering. Vil dette påvirke forbrukeren?

Oppgaven har gjennom analysekapittelet sett nærmere på hvordan populærkulturen fremstiller Sovjetunionen og kommunister. Oppgaven har sett nærmere på fysiske kjennetegn, men også sosiale og moralske trekk hos karakterene fremstilt i populærkulturen. En slik fremstilling hvor kommunister ble illustrert på verst mulig måte kan ses på som en form for propaganda. Hvilken effekt har dette dog på forbrukeren? Hvorfor skulle populærkultur kunne påvirke mindre enn en propagandaplakat? Hvordan antagonist blir fremstilt ved siden av protagonisten har stor betydning. Her kan man ha fysiske ulikheter mellom de to. Dette går igjen gjentatte ganger og viser til en forskjell. Når det kommer til å finne Othering i populærkultur gjelder det å lete etter denne forskjellen. Finner man en forskjell må man legge merke til hvordan forskjellen er fremstilt. Er det skildret negativt? Har De Andre en irrasjonell ulempe mot protagonisten? Som Svlensk med sin fargeblindhet, eller som i de fleste tilfeller - lavere intelligens. Populærkultur som er både nasjonalistisk, men også inneholder Othering viser tydelig til dette. Protagonisten vil alltid være overlegen antagonist. De blir gjerne

skildret som onde, men uten de samme gode kvalifikasjonene som «den gode siden». Som vist i analysekapittelet har vi en tegneserie som heter *Atom-Age Combat 2* hvor amerikanerne infiltrerer en kommunistisk flybase. Dette er resultatet av Othering. Man kan drepe en hel hær av mennesker som ikke har gjort noe galt og kalle det rettferdighet. Dersom det ikke allerede var forklart at denne basen bestod av kommunister, hadde man da kunne sett like rettferdig på det? Hva hadde leseren følt da han eller hun leste dette? Propaganda blir produsert for å forsøke å manipulere seeren til å rette seg mot et politisk budskap, en skjult agenda. Men som nevnt tidligere er propaganda noe man vanligvis ser på som et statlig verktøy, et redskap for å fremme en nasjons tanke og sette en annen i et dårlig lys. Det man dog oppdager i populærkulturen i USA fra 1950-tallet er at propaganda ikke nødvendigvis behøver å komme fra øverste hold. Det kan komme i form av en tegneserie om en Marsboer og en mann fra jorden, en superhelt i kamp mot en ukjent fiende eller en forsker i jakt på det utenomjordiske. Jo flere former propagandaen kommer i, jo mer sklir den inn i den hverdagslige, og jo vanskeligere blir den å oppdage. Det blir etter hvert naturlig å anta, naturlig å mene at kommunister er slemme, dumme og stygge mennesker. Dersom man hadde tatt en statistisk undersøkelse i 1955 hvor man spurte et visst antall amerikanere fra over hele landet om hva de synes om amerikanere, hadde svaret vært positivt? Hadde majoriteten sagt at de ikke hadde noe imot kommunister? Naturligvis ville de aller fleste ha svart negativt. De hadde fordømt kommunister, utelatt alt positivt. Dersom man på en annen side hadde fulgt opp med å spørre «hvorfors?», hadde svaret vært rasjonelt, eller hadde valget vært begrunnet i noe som «de er slemme/ onde»? Det er vanskelig å si nå hva svaret hadde blitt, men man kan argumentere for at mange svar hadde ikke vært forankret i rasjonelle fakta. Svarene hadde vært forankret i en frykt, en frykt som over flere år hadde blitt manipulert av myndighetene, men også av skaperne bak populærkultur.

Det er mange inntrykk å ta inn når en leser en tegneserie og ser en film. Mange distanserer seg nok en del fra handlingen og begrunner det med at det er skjønnlitterært og har ingen tilknytting til deres eget liv. De ser på filmer som handler om utenomjordisk liv og tenker ikke på hvilken effekt dette har på dem selv. Sannheten er at til tross for at handlingen kanskje ikke nødvendigvis handler om en krig mellom USA og Sovjetunionen, betyr ikke dette at symbolikken representerer det. Vi har sett hvordan skapere av populærkultur skjuler propaganda. Skjuler alle mulige slags hint som kan knytte innholdet til virkelige hendelser eller personer. Dersom man åpner en tegneserie fra 1950-tallet vil man på en av de første sidene finne et skriv om hvor tegneserien er skrevet, og eventuelt hvem som står bak den. I

tillegg til dette står det nederst på denne at det er ikke noen forsettlig illustrering av virkelige hendelser, og at all sammenligning til den virkelige verden og dens grupper mennesker er kun tilfeldig. Dette er antageligvis et juridisk notat, og er for å unngå rettslige sammenstøt. Det er dog tydelig at mye av innholdet faktisk er forsettlig laget, og det er en politisk agenda i det som er skrevet. Til tross for hva produsentene av populærkulturen hevder.

Noen ganger går det en hårfin linje mellom det å heroisere, og det å antagonisere en karakter i populærkulturen. Det er dog fortsatt en fundamental forskjell mellom de to. Det er hos den antagoniserte man finnes Othering. Man kan tillegge en antagonist negative karakteristiske trekk uten at vi finner Othering. På en annen side er det disse negative trekkene som skaper Othering. Dersom vi ser på Jokeren i Batman, finner vi et eksempel på antagonisering. Her kan vi få en skildring av hvordan Jokeren ser ut. Kanskje blir han skildret med gule tenner, en ond latter og andre stereotypiske negative trekk for en antagonist. Hva som skiller denne skildringen fra populærkulturen på 1950-tallet er karakterens opphav. Jokeren blir ikke beskrevet som noe annet enn en kriminell. Han har ingen trekk og viser ingen tegn til å være fra et annet sted enn Gotham City. Det blir ikke gjort forsøk på å hinte subtilt om at karakteren egentlig har et annet opphav enn beskrevet. På grunn av dette får vi ikke Othering, for vi har ingen diskriminering. Man kan ikke knytte Jokeren til noe spesifikt vi finner igjen i den virkelige verden. Dette kan vi derimot gjøre med de utenomjordiske i populærkulturen i USA på 1950-tallet. På grunn av deres tydelige fremstilling av kommunister på 1950-tallet får vi Othering. Patriotisme er nødvendig å vise til for å kunne peke på Othering i populærkulturen. Grunnen til at det var så tydelig diskriminering var fordi de amerikanske karakterene ble fremstilt så «perfekte». På grunn av dette ble forskjellen mellom de to gruppene så tydelig. En slik forskjell finner vi igjen i samtlige av tegneserier brukt i denne oppgaven. Også i flere filmer, men her er kontrasten mellom heroisering og antagonisering langt tydeligere i tegneserier. Othering av kommunister var forankret i et ønske om å sette dem i et dårlig lys. Det var også en måte man kunne distansere seg fra noe man fryktet. Dersom man diskriminerte noe som man fryktet ble kanskje frykten enklere å håndtere? På en annen side ville denne frykten fylle hjem rundt om i hele landet i en årrekke.

5.4 Frykt, romvesen og Othering

Oppgavens tredje og siste forskningsspørsmål er; «Hvorfor ble bekymringer knyttet til den kalde krigen uttrykt gjennom fremstilling av utenomjordisk liv, og forankret i Othering?» Som oppgaven har belyst i teorikapittelet var frykt en betydelig del av amerikanske

menneskers liv på 1950-tallet. Til tross for at landet ikke direkte var i en aktiv krig betydde ikke dette at befolkningen følte seg trygge. Ytre faktorer ble en påkjenning, og påvirket dem på ulike måter. Den andre verdenskrigen lå fortsatt ferskt i minnet, og faren for en ny, en tredje gav de aller fleste ytterlige bekymringer. Slike bekymringer ender til slutt opp som frykt, og som vi har sett på i teorikapittelet kan frykt få oss til å gjøre mye. Uansett hvor irrasjonelle oppfatningene og handlingene kan virke. Vi har også sett hvordan frykt kan være en stor pådriver og nærmest motivator bak fordomsfulle og stereotypiske tanker. Disse fordomsfulle oppfatningene slo rot i populærkulturen og ble en del av fremstillingene der.

Opgaven har ved flere anledninger tatt opp spørsmålet; hvorfor kommunister ble fremstilt som utenomjordiske? Dersom meningen var å undergrave dem, eller nedverdige dem, hadde det ikke vært bedre å fremstille dem som dyr? Hva om kommunistene hadde blitt fremstilt som en ape eller et annet dyr med lavere intelligens? Det å bli fremstilt som noe utenomjordisk er ikke det mest nedverdiggende man kan bli sett på som. Oppgavens forståelse er at det handlet ikke eksklusivt om å nedverdige fienden, men å belyse faren med dem samtidig som man fremstilte dem i et dårlig lys. Det hele var forankret i frykt. En ape er kanskje underutviklet i motsetning til mennesket. På en annen side er ikke en ape et dyr som blir sett på med en betydelig frykt. Men man kunne heller ikke fremstille dem som et annet monster. Som en varulv eller vampyr. Dette kan kanskje sees på som enda skumlere enn utenomjordiske, dersom man kun sammenligner konseptet om de to. Det som dog er viktig å ta i betraktning er at det var ingen fare for varulver og vampyrer på denne tiden. Men det var en annen fare. Det er her utenomjordiske kommer inn. Utenomjordiske hadde vært fryktet til og med før Kenneth Arnolds observasjon i 1947. H.G Wells hadde allerede et halvt århundre tidligere fremstilt utenomjordiske og illustrert dem som destruktive vesener. Grunnen til at utenomjordiske vesen ble så naturlig for å fremstille kommunister var fordi de hadde så mye til felles. Tankene man hadde rundt kommunistene var forankret i det samme som tankene rundt utenomjordiske. Dette er også årsaken til hvorfor utenomjordiske og kommunister ble fremstilt om hverandre i den graden de gjorde.

Dette går igjen med spørsmålet om hvorfor protagonistene ble fremstilt på omtrent samme måte, uavhengig av hvor karakteren har sitt opphav. Hvorfor blir både Lars fra *Lars of Mars*, men også Don fra *Amazing Adventures 6* illustrert tilnærmet likt? Når de tydelig er fra to ulike planeter. På en annen side er Svlenk også fra Mars, men deler ikke de samme vestlige trekkene vi finner hos Lars. Kommunistene hadde i flere tiår vært fryktet av den vestlige verden, og kanskje ekstra mye av USA. Etter den andre verdenskrigen skjedde det en endring

til det amerikanske folkets forhold til Sovjetunionen. Det som før hadde vært skremmende ble nå fryktet og hatet. Hatet var det som bidro til at Othering ble en del av det hele. Rohleder forklarte at hva som skiller Othering fra vanlig diskriminering er at det er påvirket av ens affeksjon, og i dette tilfellet, frykt og hat.¹⁰⁶ Den politiske bølgen som fulgte etter andre verdenskrig økte både frykten og hatet man følte mot Sovjetunionen, og det viste hvilken betydning kommunistene fikk på innbyggernes frihet, men også sikkerhet. Mange følte seg utrygge, spesielt med tanke på at man visste så lite om hvem kommunistene var. Ikke visste man hva kommunistene gjorde i Sovjetunionen, men man visste heller ikke hva de gjorde i USA. Menn som McCarthy utnyttet dette, og vant fortilliten til et folk som var redde. Det politiske aspektet forsterket helt klart usikkerheten til folket. Navnene McCarthy oppgav viste dem hvor mye som skjedde som de ikke var klar over. Dersom folk i regjeringen kunne være kommunister, kunne strengt tatt da ikke alle være det? Midt opp i all frykten kom en ny trussel, en trussel utenfra vår egen planet.

Uavhengig av om det var en reell trussel eller ikke. Det var fortsatt noe nytt, men samtidig kjent. Denne fremmede makten kom også angivelig fra luften. Utenom det visste man ikke stort mye mer om dem. Usikkerheten rundt utenomjordiske var nært knyttet til Sovjetunionen, men til tider også Nazi-Tyskland. En ideologi som også kunnes ses på som annerledes og umenneskelig. Usikkerheten og frykten var forankret i ulikheter mellom gruppene. Etter hvert ble de utenomjordiske illustrert i populærkulturen. Men hvordan fremstiller man noe man egentlig ikke vet hvordan ser ut? Det ble nok naturlig for skaperne av populærkulturen å bruke kommunister på dette tidspunktet. De forsøkte å fremstille noe som kunne vekke frykt hos forbrukeren, og hva er vel ikke mer fryktet enn kommunister? Etter nyheten om at Sovjetunionen hadde klart å produsere atombomber selv, var ingen annen nasjon mer fryktet. Utenomjordiske ble gjenspeilingen av denne frykten i populærkulturen. Det er utfordrende å si om dette var for å gjøre frykten enklere å håndtere, eller om det var ment som en forsterker. Kanskje var det begge deler? Fremstillingen av kommunister som utenomjordiske var helt klart en konsekvens av antikommunisme, frykt og en stor smule kreativitet. Det førte dog også til egne konsekvenser knyttet igjen til frykt, men også sosialt og politisk.

---

¹⁰⁶ Poul Rohleder. *Othering*. In: Teo T. (eds) *Encyclopedia of Critical Psychology*. (Springer, New York, NY, 2014).

Når det kom til fremstillingen av moral og utseende ble protagonistene illustrert som vestlige, uansett om de kom fra USA eller Gamma. På samme måte ble antagonistene fremstilt som kommunister, eller nærmere bestemt, den vestlige oppfatningen av kommunister. Dette var også uavhengig av antagonistenes opphav. Fremstillingene ble som Dittmer poengterer, hvor protagonistene ble fremstilt i langt bedre lys en antagonistene. Det var ikke et nytt fenomen at antagonistene ble fremstilt verre i populærkultur på 1950-tallet. Det var dog av enda større viktighet nå som det var tydelig at antagonistene var de kommunistiske. For skaperne av film og tegneserier var det nødvendig å knytte historiens helter til noe som kunne elskes, og antagonistene til noe som kunne hates. Derav amerikanerne og kommunistene.

Dersom man erkjenner at de utenomjordiske er kommunister vil man kunne se empirien fra et annet perspektiv. Man vil kunne tydelig kunne se en politisk maktkamp hvor det liberalistiske blå må triumfere over det kommunistiske røde. Man forstår at det at protagonisten(e) står igjen som seierherren(e) i historien har eksklusivt et politisk og moralsk verdigrunnlag. Det var ikke det å vinne i seg selv som var det viktigste, det var å vinne over de røde. Derfor finner man sjelden en amerikansk film eller tegneserie fra 1950-tallet hvor antagonistene vinner.

6.0 Konklusjon

6.1 Innledning

Innledningsvis i denne oppgaven ble det presentert ulike begrep for det å diskriminere et annet menneske. Disse begrepene viser til en negativ oppfatning av noen. De viser til et skille. Det er en rekke ulike faktorer som kan skille et menneske fra et annet. Det kan blant annet være kulturelt, religiøst eller etnisk. Uavhengig av hva som skaper en segregering ser man gjentatte ganger at dette skaper konflikt. En ulikhet åpner opp for at det finnes to grupper, selvet og De Andre, samt en avgjørende fundamental forskjell mellom disse gruppene. Dersom det finnes en forskjell finnes det også noen som mener at den ene gruppen er overlegen den andre. Det faktum at det finnes en forskjell behøver ikke automatisk å bety at det finnes diskriminering mellom disse. For at det skal eksistere diskriminering må det påberopes en årsak til diskrimineringen. En av de kanskje mest aktuelle årsakene, som også har vært primærfokuset for denne oppgaven er frykt. Frykten for De Andre. Denne oppgaven har sett på frykt som noe som fremprovoserer diskriminering og Othering. Frykten blir faktoren som gjør at en ulikhet blir mer enn bare et skille. Frykten blir både en årsak, men også en konsekvens.

Det er tydelig at empirien brukt i denne oppgaven viser oss at populærkultur gjenspeiler enkelte aspekter ved samfunnets bekymringer. Aktuelle bekymringer knyttet til samtidens politiske og ideologiske begivenheter ble åpenlyst skildret i populærkulturen. Hvor åpent det ble fremstilt er ulikt fra tegneserie til tegneserie, og film til film. Noen legger det frem akkurat som det er, mens andre forsøker å skjule det samtidig som det likevel er tydelig nok til å oppdages. Budskapet er allikevel det samme. Kommunistene var farlige, og de måtte elimineres. Denne politiske agendaen fant veien inn i populærkulturen. På bakgrunn av det er det forståelig fra et objektivt standpunkt hvordan populærkulturen kan ha påvirket amerikanere på 1950-tallet. Det var flere bakenforliggende årsaker som bidro til å forme populærkulturens rolle på 1950-tallet. Disse har blitt presentert og diskutert i denne oppgaven. Men hva er egentlig fasiten? Hvordan kom Othering til uttrykk gjennom fremstillingen av utenomjordisk liv i populærkulturen i USA på 1950-tallet?

6.2 Hovedfunn og svar på forskningsspørsmål og problemstilling

Samspeilet mellom de tre ulike forskningsspørsmålene er det som oppsummerer betydningen Othinging spiller i populærkulturen. Man behøver flere faktorer for å kunne få Othinging. Det er nødvendig med noen å diskriminere, en gruppe man ser på som mindreverdige. Denne gruppen ble kommunistene. Men det er ikke bare så enkelt. For kommunister i seg selv trenger ikke nødvendigvis å være så ulike fra Jane og John Doe. Spesielt amerikanske kommunister kunne være helt ordinære, både i utseende, språk og væremåte. Det eneste som gjorde han eller hun annerledes var ideologien. For å gjøre den lille forskjellen tilstrekkelig behøver vi frykt med i beregningen. Frykt fremprovoserer Othinging, ikke forankret i noe tilfeldig, men fundamentalt. Frykten for Sovjetunionen og kommunismen hadde vært til stede i amerikanske hjem i flere tiår. Det er dog tydelig at den andre verdenskrigen og tiden etterpå forsterket denne frykten betraktelig. På dette tidspunktet hadde man dermed et tilfelle av Othinging. Amerikanere så i stor grad på den Sovjetiske befolkningen som mindreverdige på grunn av frykten de følte. Mindreverdighetskomplekser bidrar til å gi en selv falsk trygghet omdannet til tanken om at man selv blir sterkere. Men selv her får vi ikke nødvendigvis nasjonalfølelse av Othinging. Det er ikke sikkert dette var en følelse som var gjensidig hos majoriteten av amerikanere på dette tidspunktet. Kanskje dette var en tanke som bare var delt av noen få. De politiske forutsetningene var kanskje en av de største forsterkerne til dette. Alle tiltakene iverksatt av myndighetene vil med stor sannsynlighet ha virket bekymringsverdig for befolkningen. Tiltakene ble som en bekreftelse til frykten de allerede hadde. Man kan argumentere for at frykten for indoktrinering ikke hadde vært så stor dersom ikke antikommunisme hadde funnet sin vei inn i politikken. Dersom Joseph McCarthy ikke hadde overtalt presidenten og resten av landstoppen om at kommunistene florerte, ikke bare i politikken, men også ellers i landet, hadde kanskje situasjonen vært annerledes. Dette kontinuerlige trykket fra oven fikk mange til å føle en tilsvarende økt frykt for kommunismen. Dersom kommunister ble innesperret måtte de jo være farlige?

Det som kunne gjøre dette enda verre var dersom denne frykten ble adoptert av populærkulturen. Dersom fenomenet med frykt for kommunisme, eller krig ble inkludert som en del av underholdningen. Ikke som humoristiske innslag der man latterliggjorde hvordan man kunne være redd for kommunistene. Man kan forestille seg skrekkfilmer som var laget for å skremme deg langt inn til ryggraden, og knytte denne frykten til en redsel du allerede hadde. De av oss som har sett en skrekkfilm som virkelig er skummel vil kjenne det på hele kroppen idet vi forlater kinoen. Idet du går ut i mørket, ut av den komfortable varmen og lyset

fra innsiden av kinoen. Av en eller annen grunn føler man seg iaktatt. Man begynner kanskje å kjenne på følelse av at Pennywise eller Jack Torrance står i mørket og venter på en. Dette er kroppens naturlige reaksjon på en opplevelse som er skremmende. Effekten med slike filmer er at forbrukeren kan børste støvet av skuldrene og komme til realiseringen av at hverken Pennywise eller Jack finnes i virkeligheten. Dette hjelper kanskje litt på frykten. Men hva hvis antagonisten i historien faktisk var i live, hva hvis Pennywise vandret rundt i gatene. Du visste det, moren din, kjæresten og bestevennene dine visste det. I tillegg til det kom det jevnlig bekymringsmeldinger fra myndighetene om at den vandrende klovnen var der ute. Da begynner plutselig det hele å ligne på et mareritt. Slik kunne kommunismen oppfattes for enkelte. De onde røde var antagonistene på kinoene, og de var kjeltringene i virkeligheten. Kommunistene ble noe man fryktet man ikke ville komme seg bort fra. Man visste ikke nødvendigvis hvem som var kommunist, men det føltes kanskje ut som de var overalt. Naturligvis var det ikke sånn, men det er trygt å anta at majoriteten følte seg til tider litt paranoide i årene etter andre verdenskrig.

Populærkulturen fikk en betydelig rolle i USA på 1950-tallet. En betydning som gikk utover det å underholde. Til tross for at det ikke var eksklusivt det de tenkte på, var skaperne bevisste på at både film og tegneserier hadde innvirkning på samfunnets sosiale og politiske aspekt. Populærkulturen gjenspeilet samtidens bekymringer, men var selv også en del av å forsterke disse. Dette var bekymringer spesielt knyttet opp til Sovjetunionen og kommunismen. Kommunistene ble fremstilt i populærkulturen som utenomjordiske vesener. Oppgaven har sett på flere årsaker til dette. For det første var dette en mulighet for skaperne av populærkultur til å vise historiske hendelser hvor de selv fremstår i best mulig lys. Dette fremhever selvet, men skaper en større segregering og skille til de som antagoniseres, nemlig kommunistene. De ble de åpenbare antagonistene, det at man allerede hadde bygd opp et hat forankret i frykt gjorde dette naturlig. Dette hatet var i første rekke påvirket av myndighetene i USA. Joseph McCarthy, Harry Truman og andre høyt posisjonerte politikere bidro til å forme folkets oppfatning av kommunistene.

Den angivelige observasjonen til Kenneth Arnold i 1947 var hendelsen som førte til oppblomstringen vi kjenner som den moderne UFO æraen. Dette førte til bruken av utenomjordiske vesener i populærkulturen noen år senere. Samtidig ble det en av årsakene til hvorfor kommunistene ble fremstilt som utenomjordiske i populærkulturen. Oppgaven har belyst filmer og tegneserier som inkluderer bruken av utenomjordiske. Det er tydelig at disse to sjangre på en rekke måter ble fremstilt på lik linje, gjerne også om hverandre. Dette er

bakgrunnen for det faktum at mange så på kommunister som «utenomjordiske». Da ikke i den forstand at de kom fra en annen planet, men det at de var såpass ulike selv, samtidig som de tydelig ønsket å skade og ødelegge USA. Dette var oppfatninger som myndighetene stod bak, gjennom propaganda og antikommunisme. Som oppgaven har sett på kan man knytte utenomjordiske til kommunister på flere måter. De kommunistiske var ikke bare en del av et lukket samfunn, men de fremstod nok uforutsigbare. Man kjente ikke kommunistene på andre måter enn gjennom hvordan de ble fremstilt. På samme måte visste man heller ikke noe om den utenomjordiske faren. På samme måte som kommunistene og Sovjetunionen, visste man ikke hvilken makt de var i besittelse av. Man visste ikke hvilken teknologi de hadde tilgang på, samt hvordan de kunne bruke den i en eventuell aktiv krig. På grunn av dette var det mange som fryktet at de utenomjordiske, samt Sovjetunionen ønsket å ødelegge USA på en grunnleggende måte. Ved å fremstille kommunister som utenomjordiske i populærkulturen fikk man muligheten til å dyrke frykten og hatet man hadde for dem. Samtidig gav det muligheten for å fremlegge dynamikken mellom kommunister og frykten for dem på en langt mer pragmatisk måte. Tegneseriene fra perioden var som oppgaven har belyst også tydelig patriotiske. Det var viktig å få frem for leseren at USA var den mektigste. Her vinner USA over Sovjetunionen gang på gang, i hundrevis av ulike historier. Samtidig ble patriotismen et virkemiddel for å kunne forsvare amerikansk geopolitikk. Konflikten i Korea oppgaven belyste tidligere, er kun ett eksempel på denne geopolitikken. Populærkulturen ble for amerikanerne en måte å manipulere historien på, for selv å fremstå best mulig. Det patriotiske for å fremstille seg selv best samt bruk av propaganda for å antagonisere fienden.

Populærkulturen i USA på 1950-tallet hadde en rekke ulike roller. Den hadde en sosial, politisk, samt kulturell rolle. Dette er de tre aspektene denne oppgaven er forankret i, og det den har belyst for å kunne se betydningen av disse rollenes nærmere. Oppgavens mål var å finne ut hvilken plass Othering hadde i populærkulturen, samt hvordan denne kom til uttrykk gjennom fremstillingen av utenomjordisk liv i populærkultur i USA på 1950-tallet. Man kan argumentere for at det ligger en rekke fundamentale faktorer til grunn for Othering av kommunister. Men til syvende og sist vil alle faktorer være forankret i den samme enkle følelsen, frykt. Hva nøyaktig det var man fryktet er ikke noe man svare på med ett ord. Frykten var ikke nødvendigvis forankret i de samme prinsippene. I grove trekk kan man si at den store frykten etter andre verdenskrig var faren på andre siden av havet. Noen fryktet gjerne atomkrig, mens andre fryktet kommunistisk indoktrinering. Det at Stalin skapte et lukket samfunn innenfor Sovjetunionens grenser fra 1947-1953 var en bidragsyter til

usikkerheten mange følte i USA på 1950-tallet. Ikke bare var Sovjetunionen og kommunistene De Andre, men de ble også de ukjente. Fra mannen i gaten til det ovale kontor var det tilnærmet ingen informasjon om hva som skjedde innenfor fiendens grenser. Frykthetsfølelsen innenfor denne usikkerheten ble mangedoblet når suksessfulle atombombesprenginger ble utført i Sibir. Sovjetunionen hadde på dette tidspunktet den samme muligheten til å skape ødeleggelse på lik linje med USA, om ikke engang mer. Frykten gikk over til Othering, den gikk over til å diskriminere kommunistene for å prøve å håndtere frykten på en annen måte. Kanskje var det også en måte for å «alienate»/ fremmedgjøre dem? En fremmedgjøring som skulle gjøre frykten mindre fryktet. At ved å fremstille kommunister som dumme, uintelligente, gjerne også stygge ville man kunne berolige frykten. Rollen til Othering i populærkulturen ble da en slags beroliger. Samtidig skulle det belyse faren som fantes ved kommunismen. Kommunistene kunne dermed ikke ha blitt fremstilt som noe annet enn utenomjordiske. Det gav produsentene en kreativ måte å fremstille fienden og konflikten under den kalde krigen på. Det ble en måte å knytte frykten opp til noe som var konkret, men samtidig ukjent. De måtte fremstilles som noe fryktet, men samtidig overvinnelig.

«Commie», eller kommunist blir fortsatt brukt som et skjellsord i USA den dag i dag. Dette ordet gjenspeiler en tid hvor en gruppe mennesker ble fryktet, hatet og diskriminert på samme tid. En tid hvor man ble samlet av et felles onde. Dette onde fant sin vei inn i populærkulturen, og ble der en del av den amerikanske historie.

6.3 Forslag til videre forskning

Denne oppgaven har kun berørt enkelte aspekter ved Othering og dens betydning for den kalde krigen og fremstillingene under denne perioden. Forskingen utført i denne oppgaven er kun én gren av et stort spekter innenfor temaet. Dersom noen ønsker å forske videre på dette er flere aspekter verdt å se nærmere på. Oppgaven har eksklusivt satt søkelys på den vestlige oppfatningen av Østen, og dermed kun benyttet datamateriale fra Vesten. En spennende videre studie ville vært å sett på den Sovjetiske fremstillingen av USA i samme tidsperiode for å forsøke å etablere en teoretisk generalisering mellom de ulike nasjonene. Man vil da være i stand til å peke på likheter og forskjeller mellom de to og deres fremstillinger.

Oppgaven har også bearbeidet 1950-tallet, og eksklusivt dette tiåret. På grunn av oppgavens omfang måtte perioden avgrenses til disse ti årene. 1960- og 70-tallet bar dog fortsatt preg på bruk av kommunister i populærkulturen. Dersom man sammenligner disse tiårene vil man kanskje kunne se en videre utvikling utover hva som er belyst i denne oppgaven. Det er et bredt, men også spennende tema med en rekke muligheter.

7.0 Kilder

7.1 Teorikapittelet

7.1.1 Bøger

Adorno, T.W. (1969). *The Authoritarian Personality*. New York: Norton.

Benedict, R., Weltfish, G. (1964). *The Races of Mankind*. Public affairs committee.

Bespeka, V. (2019). *USA Propaganda in Cold War Period: Formation of the Image of Enemy in Face of the USSR*. Skhid: analitychno-informatsiinyi zhurnal: 44–52.

Boyce, T., Chunnu. W. (2019). *Historicizing Fear: Ignorance, Vilification, and Othering*. Louisville: University Press of Colorado.

Bradburn, D. (2009). *The Citizenship Revolution: Politics and the Creation of the American Union, 1774-1804*. Charlottesville: University of Virginia Press.

Bruce, E. (2014). *Dangerous World, Dangerous Liberties: Aspects of the Smith Act Prosecutions*. American communist history: 25–38.

De Beauvoir, S. (2010). *The Second Sex*. Knopf.

Dittmer, J. (2012). *Captain America and the Nationalist Superhero*. Philadelphia: Temple University Press.

Fried, R. (1990). *Nightmare in Red: The McCarthy era in perspective*. New York: Oxford University Press.

Harrison, M. (2008). *Guns and Rubles*. Yale University Press.

Hendershot, C. (2003). *Anti-Communism and Popular Culture in Mid-Century America*. Jefferson, N.C: McFarland.

Hogg, Michael A. (2000). *From I to We: Social Identity and the Collective Self. Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*. US: Educational Publishing Foundation: 81–97.

Kagedan, A.L. (2020). *The Politics of Othering in the United States and Canada 1st ed.* Cham: Springer International Publishing: Imprint: Palgrave Macmillan.

Kaufmann, G. & Kaufmann, A. (2009). *Psykologi i Organisasjon og Ledelse 4. utg.* Bergen: Fagbokforl.

Roth, C. (2005). *E.T. Culture: Anthropology in Outerspaces*. Duke University Press Books.

Said, E.W. (1979). *Orientalism*. Vintage.

Schrecker, E. (1998). *Many are the Crimes: McCarthyism in America*. Boston, Mass: Little, Brown.

Sobchack, V. (1987). *Screening Space: the American Science Fiction Film*. Rutgers University Press.

Wells, H. G. (2014). *The War of the Worlds*. First Avenue Editions.

7.1.2 Internett

Dalen, M. (2021). *Jernteppet*. Hentet 10. mars 2021 fra <https://snl.no/Jernteppet>

Helgesen, G. (2021). *Koreakrigen*. Hentet 22. Februar 2021 fra <https://snl.no/Koreakrigen>

Pharo, H. (2021). *Trumandoktrinen*. Hentet 1. februar 2021 fra <https://snl.no/Trumandoktrinen>.

Raaheim, K., Skre, I. (2020). *Psykoanalyse*. Hentet 20. februar 2021 fra <https://snl.no/psykoanalyse>

Ravndal, E. (2020). *Geopolitikk*. Hentet 23. Februar 2021 fra <https://snl.no/geopolitikk>

Rohleder P. (2014). *Otherring*. In: Teo T. (eds) *Encyclopedia of Critical Psychology*. Springer, New York, NY. Hentet 07. Desember 2020 fra: https://doi.org/10.1007/978-1-4614-5583-7_414

Skirbekk, S. (2020). *Propaganda*. Hentet 08. Januar 2021 fra <https://snl.no/propaganda>

Skre, I. (2020). *Frie innfall*. Hentet 19. februar 2021 fra https://snl.no/frie_innfall

Tajfel, H. (1970). *Experiments in Intergroup Discrimination*. Scientific American. Hentet 12.12.2020 fra:

<https://web.archive.org/web/20191206013420/https://asfranthompson.files.wordpress.com/2011/11/tajfel-1970-experiments-in-intergroup-discrimination.pdf>

Tvedt, K. (2021). *Containment-politikk*. Hentet 1. februar 2021 fra <https://snl.no/containment-politikk>.

7.2 Metodekapittelet

7.2.1 Bøker

Hancock, D.R. & Algozzine, B. (2017). *Doing Case Study Research: a Practical Guide for Beginning Researchers Third*. New York: Teachers College Press.

Hellevik, O. (1999). *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Universitetsforl.

7.3 Analysekapittelet

7.3.1 Filmer

Arnold, J. (Regissør). (1953). *It Came from Outer Space*. [Spillefilm]. USA: Universal Pictures.

Brannon, F. (Regissør). (1950). *Flying Disc Man from Mars*. [Spillefilm]. USA: Republic Pictures.

Brannon, F. (Regissør). (1952). *Zombies of the Stratosphere*. [Spillefilm]. USA: Republic Pictures.

Corman, R. (Regissør). (1956). *It Conquered the World*. [Spillefilm]. USA: American International Pictures.

Haskin, B. (Regissør). (1953). *The War of the Worlds*. [Spillefilm]. USA: Paramount Pictures.

Horner, H. (Regissør). (1952). *Red Planet Mars*. [Spillefilm]. USA: Melaby Pictures.

Menzies, W. (Regissør). (1953). *Invaders from Mars*. [Spillefilm]. USA: National Pictures Corp.

Nyby, C. (Regissør). (1951). *The Thing from Another World*. [Spillefilm]. USA: RKO Radio Pictures.

Sholem, L. (Regissør). (1951). *Superman and the Mole Men*. [Spillefilm]. USA: Lippert Pictures.

Siegel, D. (Regissør). (1956). *Invasion of the Body Snatchers*. [Spillefilm]. USA: Allied Artists Pictures Corporation.

Tucker, P. (Regissør). (1951). *Robot Monster*. [Spillefilm]. USA: Astor Pictures.

Wise, R. (Regissør). (1951). *The Day the Earth Stood Still*. [Spillefilm]. USA: Twentieth Century-Fox Film Corp.

7.3.2 Tegneserier

Ayers, D. (Skaper). (1952). *Atom-Age Combat 2*. USA: St. John Publications.

Hughes, R. (Redaktør). (1954). *Commander Battle and the Atomic Sub 1*. USA: Titan Publishing Co. Inc.

Hughes, R. (Redaktør). (1955). *Commander Battle and the Atomic Sub 7*. USA: Titan Publishing Co. Inc.

Martin, B. (Redaktør). (1952). *Amazing Adventures 6*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co.

Masuulli, P. (Redaktør). (1959). *Outer Space 21*. USA: Charlton Comics Group.

Philips, L. (Produksjonsdirektør). (1951). *Amazing Adventures 2*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co.

Philips, L. (Produksjonsdirektør). (1951). *Amazing Adventures 4*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co.

Siegel, J. (Redaktør). (1951). *Lars of Mars #10*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co.

Siegel, J. (Redaktør). (1951). *Lars of Mars #11*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co.

Therrian, K. (Skaper). (1952). *Crusader from Mars 1*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co.

Wood, W. (Skaper). (1951). *Captain Science 6*. USA: Youthful Magazines.

7.4 Vedlegg

Ayers, D. (Skaper). (1952). *Atom-Age Combat 2*. USA: St. John Publications. (Vedlegg 9 & 10)

Brannon, F. (Regissør). (1950). *Flying disc man from Mars* [Spillefilm]. USA: Republic Pictures. (Vedlegg 4)

Dittmer, J. (2012). *Captain America and the Nationalist Superhero*. Philadelphia: Temple University Press. (Vedlegg 2)

Giunta, J. (Illustratør). (1952). *Fantastic Worlds 6*. USA: Standard Comics. (Vedlegg 15)

Giunta, J. (Illustratør). (1953). *Fantastic Worlds 7*. USA: Standard Comics. (Vedlegg 14)

Hughes, R. (Redaktør). (1955). *Commander Battle and the Atomic Sub 7*. USA: Titan Publishing Co. Inc. (Vedlegg 11)

Martin, B (Redaktør). (1952). *Amazing Adventures 6*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co. (Vedlegg 12 & 13)

Menzies, W. (Regissør). (1953). *Invaders from Mars* [Spillefilm]. USA: National Pictures Corp. (Vedlegg 3)

Picasso, P. (1951). *Massacre en Corée (Massacre in Korea)* Hentet 30. Januar 2021 fra: <https://postwar.hausderkunst.de/en/artworks-artists/artworks/massacre-en-coree-massaker-in-korea> (Vedlegg 1)

Siegel, J. (Redaktør). (1951). *Lars of Mars #10*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co. (Vedlegg 5)

Siegel, J. (Redaktør). (1951). *Lars of Mars #11*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co. (Vedlegg 6)

Therrian, K. (Skaper). (1952). *Crusader from Mars 1*. USA: Ziff-Davis Publishing Company co. (Vedlegg 7, 8 & 16)

Ukjent utgiver. (1943). *This is the Enemy*. Hentet 08. Februar 2021 fra: <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn539648> (Vedlegg 18)

Wood, W. (Skaper). (1950). *Captain Science 1*. USA: Youthful Magazines. (Vedlegg 17)

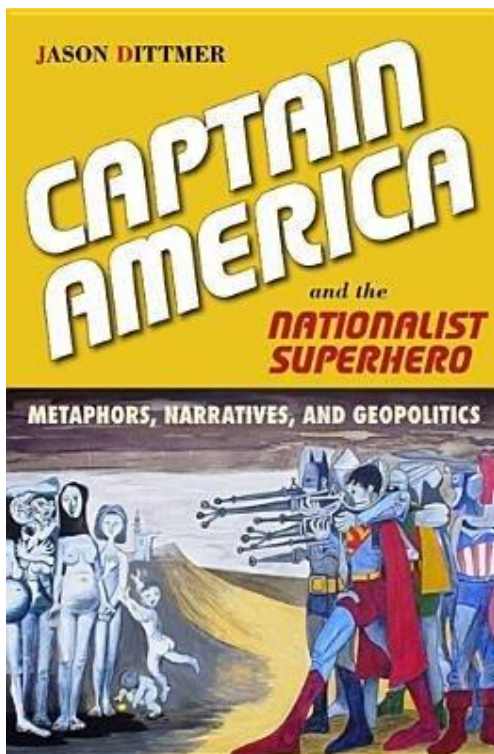
8.0 Vedlegg

8.1 Teorikapittelet

Vedlegg 1

Vedlegg 2

8.2 Analysekapittelet

8.2.1 Film

Vedlegg 3

Vedlegg 4

8.2.2 Tegneserier

Vedlegg 5

Vedlegg 7

Vedlegg 8

Vedlegg 9

Vedlegg 10

Vedlegg 11

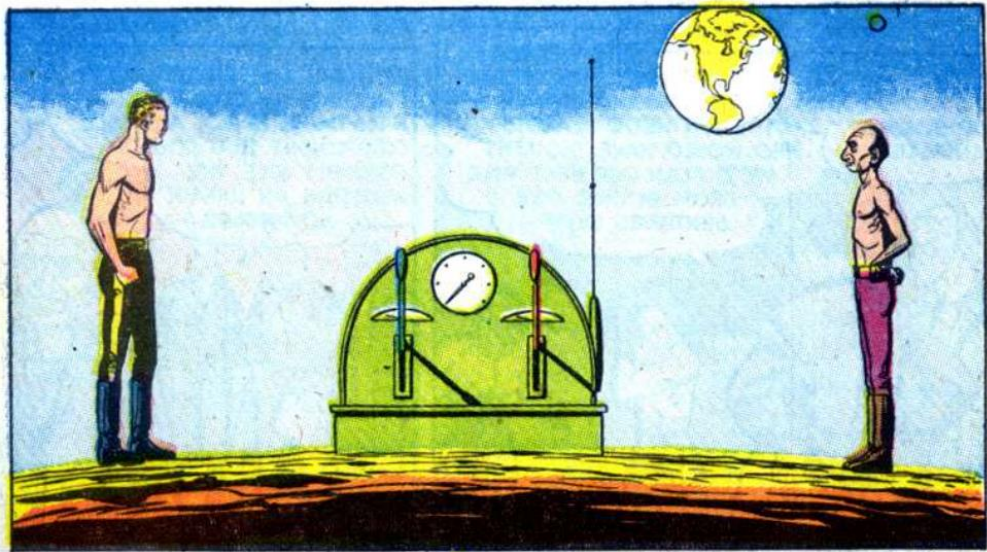
Vedlegg 12

Vedlegg 13

SOON
THE MARTIAN
AND I
WERE ALONE
ON THIS
ALIEN
PLANET!
BETWEEN
US THE
DEADLY
CONTROLS,
IN EACH
OF US
THE
KNOWLEDGE
THAT ONE
MUST KILL
THE OTHER...

Vedlegg 14

Vedlegg 15

Vedlegg 16

Vedlegg 17

Vedlegg 18

